Yekta Kopan

Yedi Derste Vicdan Muhasebesi

4. BASKI

can öykü

YEKTA KOPAN

YEDİ DERSTE VİCDAN MUHASEBESİ

© 2003, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2003
4. basım: Ocak 2017, İstanbul
Bu kitabın 4. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)
Kapaktaki fotoğraf: © Cansu Boğuşlu

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası
Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,
Topkapı, İstanbul
Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3418-2

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

YEKTA KOPAN

YEDİ DERSTE VİCDAN MUHASEBESİ

ÖYKÜ

can

Yekta Kopan'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Fildişi Karası, 2000
Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri, 2001
İçimde Kim Var, 2004
Kara Kedinin Gölgesi, 2005
Karbon Kopya, 2007
Bir de Baktım Yoksun, 2009
Kediler Güzel Uyanır, 2011
Aile Çay Bahçesi, 2013
İki Şiirin Arasında, 2014
İpekli Mendil (editör), 2014
Sakın Oraya Gitme, 2016

YEKTA KOPAN, 1968'de doğdu. *Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri* adlı kitabı 2002 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karbon Kopya* adlı kitabı 2007 Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne, *Bir de Baktım Yoksun* adlı kitabı 2010 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne ve 2010 Haldun Taner Öykü Ödülü'ne değer bulundu. Çocuk kitabı *Burun* 2009'da yayımlandı. 2014 yılında öykü üstüne bir sözlük çalışması olan *İpekli Mendil*'in editörlüğünü yaptı. Kitapları çeşitli dillere çevrildi.

İçindekiler

1. Şey... 11
2. "Afrika'dan Çok Güzel Hayvanlar Geldi..." 33
3. Üç Korner Bir Penaltı 45
4. Newton'ın Üçüncü Yasası 65
5. Joker 87
6. Er Ryan'ı Kurtarmak 101
7. Yedi Derste Vicdan Muhasebesi 117

ŞEY...

1. Menüsküs ameliyatı

(Gece)

Muavin pis pis bakıyor. İstediğin gibi bakabilirsin muavin, beni bu yoldan döndüremeyeceksin. Şu anda bu koltukta oturuyor olmanın benim için ne anlam taşıdığını bilemezsin. Doğruyu söylemek gerekirse birkaç saat öncesine kadar ben de bilmiyordum. Aslında her sabah bir şeyler olacağı hissiyle uyanıyorum ama o şeylerin ne olduğunu bilmiyorum. Bu yolculuk o bir türlü adlandıramadığım şeylerden biridir belki. Babam "şey" denmesine çok kızar. "'Şey' ne diyeceğini bilemeyen insanlar için bir kaçış kelimesidir," der. Demek ki ben ne diyeceğini bilemeyen insanlardanım. Ne diyeceğini, ne giyeceğini, ne yiyeceğini, ne edeceğini bilemeyen insanlar var bu dünyada. Babamın nefret ettiği türden insanlar. İnsan türünün alt birimleri. Hayvanlar âleminin memeliler sınıfından insan türünün yaşamı "şey" diyerek geçiştirenler birimi. Günü kitap okumadan geçirirse kendisini yaşamın gerisinde kalmış hisseden babaların gazetelerinin spor sayfasına mahkûm olmuş oğulları. Zevzekler. Bütün bunlar seni ilgilendirmiyor muavin. İlgilendirmemeli zaten. Şu anda senin çok önemli bir işin var: Bana bakmak. Ne kadar da kötü bakıyor. Daha yola çıkmadan aramızda soğuk savaş başladı. Belki bu gerginliği sıcak çatışmaya döndürmeye kalkışır. Buna izin verme-

meliyim çünkü burası onun çöplüğü, kozlar onun elinde. Nasıl olsa otobüsün içinde çay kahve servisi yaparken sıcak suyu üstüme boca etmek, kolonyayı gözüme sıkmak, suyumun içine pis parmağını sokmak gibi işten atılmasına neden olacak şeyler yapmaya cesaret edemez. Mola yerinde diğer yolculara yakın yürürsem –Bunu yapabilir miyim?– tuvalete giderken aniden karşıma çıkıp görmezliğe gelerek omuz atmasına da engel olurum. Merak etme baba, bu oğlanla dalaşıp karakollara düşmeyeceğim, bu yolculuğu tamamlayabilmek için gerekirse alttan alacağım. Hem neden beni düşman olarak görsün ki, kim bilir her yolculukta ne garip insanlarla karşılaşıyordur? On dokuz-yirmi yaşlarında bir oğlan. Jöleli saçlar, kara bir gölgeyi andıran bıyık, iki kaşının arasındaki kılların üstünde patlamaya hazır yanardağ benzeri bir sivilce. Geçilip gidilen şehirlerden, kasabalardan, köylerden birinde bir yavuklusu vardır belki. Beyaz tenli, yüzü yerde bir kız. Onunla evlenebilmek için başlık parası biriktirmek zorunda. Kızın babası, "Benim senin gibi fakire verecek kızım yok," demiş, bizimki de o hırsla, o küskünlükle ve o gönül yarasıyla kendini yollara vurmuş. Kafasında hep kendi otobüsüyle kız evinin kapısına dayanmak fikri var. Acımasız baba, koca otobüsü ve kaytan bıyıklı şoförünü görünce, "Ah benim aslan oğlum, nasıl da kurulmuş koca otobüsün direksiyonuna, hadi bir an önce bas nikâhı," diyecek ama bizim oğlan tek kelime etmeden basacak gaza, uzaklaşacak. Perdenin aralığından sevdalısına bakan kız, otobüsün uzaklaştığını görünce elindeki aynayı düşürecek, aynadaki yüzü bin parçaya bölünecek. Ama hani kızı seviyordu, yanıyordu onun aşkından? Yok, böyle olmadı, yanlış yaptım, oysa yeterince kitap okusaydım... Sırf oğlan, babaya hava atacak diye kızcağız harcandı. Öyle bir şey yapmalı ki, hem kızla evlenmeli hem de mal düşkünü babaya bir ders vermeli.

Neyse işin o kısmını kendisi düşünmüştür herhalde. Onca kilometre, onca yolculuk boyunca başka ne düşünecek? Peki ya bu ilk yolculuğuysa? İlk yolculuğunda karşısına çıkan ilk yolcu bensem. Tabii ya, kasabanın, köyün, mahallenin en serseri delikanlısıydı bu. Babası bir baltaya sap olamayacağını anlayınca otobüs şoförlüğü yapan amcasının yanına verip, "Eti de senin, kemiği de," dedi. Bu gece ilk seferine çıkıyor. Babasını, amcasını, onu çalışmak zorunda bırakan herkesi öldürmek istiyor. Derken orta yaşlı bir müşteri biniyor otobüse. Yerine oturmadan önce, koridoru tıkamak pahasına koltukta insan sıcaklığı kalıp kalmadığını kontrol ediyor önce. Muavin, "Geçebilir miyim?" diye izin istiyor ama müşterinin umurunda bile değil, adamın derdi başka. "Bu koltuk başlarına koyduğunuz kılıfları her seferden önce değiştiriyor musunuz?" diye soruyor sertçe. Geveliyor, mırın kırın ediyor. Ukala yolcu, ceketini ters çevirip koltuğa geçirmekle uğraşırken otobüsün dar koridoru iyice tıkanıyor, arkadan gelenler homurdanmaya başlıyor. "Çantanızı bagaja koyalım mı abi," dediğinde katlanılmaz müşterinin, "Bir daha sakın bana abi deme," diyen bakışlarıyla karşılaşıyor. Vermiyor çantasını gıcık herif, koltuğunun altına iteleyip yerine oturunca ondan kurtulduğunu düşünüyor ama yanılıyor. Seyahat şirketinin ofisinde çalışan sarışın kız, son anda bilet alan bir müşteriyi, adamın yanındaki boş koltuğa oturtmasını söylüyor. Muavin yeni yolcuyu peşine takıp adamın başına dikiliyor. "Buraya oturun abi," diyor. Adam yavaşça kafasını kaldırıyor... Kafamı kaldırıyorum. Ben boş boş bakınca bir açıklama yapma gereksinimi duyuyor: "Bu abi... bu beyefendi son anda bilet almış, bir tek sizin yanınız boş, o yüzden..." Kesik kesik solumasından son dakika biletini almak için koştuğu belli olan adamın meraklı gözleri olmasaydı, muavin bunu fısıltıyla sormuş olsaydı, hiçbir açıklama

yapmadan, "Hayır!" der, camdan dışarıyı seyretmeye koyulurdum. Ama artık bunu yapamazdım. Otobüstekiler bana bakıyordu. Bir sınav veriyordum: "Ne huysuz adammış be, neden adamcağızın oturmasına izin vermiyor?" İzin vermeyecektim. Veremezdim. Bilirsin beni baba –Bilir misin?– bunalırım, terlemeye başlarım, dayanamam bir yabancıyla yolculuk etmeye. Sinemada, tiyatroda önümde, arkamda, yanımda oturanın koltuğu gıcırdadığında bile içim bir hoş olur. Gevezelik edenleri, yorum yapanları, mısır yiyenleri boğmak isterim. İnsan sıcağı olan yere oturamam, her yeri kolonyalı mendille silmek gelir içimden, deli derler diye yapamam. Dışarıda yemek yerken iyi temizlenmemişlerine denk gelirim diye yanımda plastik çatal bıçak taşımak isterim ama Candan izin vermez. Candan benim karımın adı baba. Annemin senden gizli görüştüğü karım. Bu yolculuğa onunla çıkmış olsaydık -hâlâ onunla yolculuğa çıkmaktan söz ediyorum, kızma, ne diyeceğimi bilemiyorum- böyle sorunlar olmazdı. Bizim arabamız var baba, Candan'ın arabası. Yola arabamızla çıksaydık muavinin o sözlerini duymama gerek kalmazdı. Yalan söylemek zorunda kalmazdım. Evet, yalan söyledim baba, ben çok yalan söyler oldum. Yalan söyledim çünkü yanımda birinin oturması benim için yolculuğun faciaya dönüşmesi anlamına gelirdi. Bitmek bilmez konuşmalar, sorular, cama doğru sıkıştırmalar, kıtırdatarak yenilen naneşekeri ya da şapırtılarla çiğnenen sakız, daracık koltukta yerleşmeye çalışırken sürtünen bir bacak, uyurken omzuma düşen bir baş... Bütün bunları düşünerek iki kişilik bilet almıştım. Yasal olarak haklıydım ama muavinin sorusu karşısında söyleyeceğim şey yasaların üstündeydi; kamu vicdanı beni gözlüyordu: "Burası boş değil... *(Çattık belaya diyor içinden.)* Yani ben... *(Son dakika yolcusunun suratı ekşidi.)* Ben iki kişilik bilet almıştım çünkü... *(İyi bir*

neden bulmalıyım.) Şey... *(Buldum!)* Bu bacağım ameliyatlı. *(Neydi o ameliyatın adı?)* Menüsküs ameliyatı. *(Hâlâ anlamamış gibi bakıyor, daha net olmalıyım.)* Dizimi kırmadan oturmam gerekiyor, uzatarak yani... *(Çaktırmadan sol bacağımı uzatıyorum.)* Böyle durmazsa ağrı yapıyor. *(Ya bizi dinleyen yolcuların arasında bir doktor varsa...)* Zaten fazla kıramıyorum da... *(Otobüse geç kalırım korkusuyla koşarak geldiğimi gören olmamıştır umarım.)* Yani o yüzden... *(Galiba anlar gibi oldu.)* Yanımın boş olması gerekiyor yani... *(Anladı ama memnun olmadı, benden nefret ediyor, dönüp diğer yolcuların bakışını kontrol edemiyorum, sınavdan geçtim mi acaba?)* Bileti alırken söylemiştim... *(Artık susmam gerekiyor, otobüstekilerin gözüne girebilmek için iyice abartmaya başladım, yalanlarıma bir son vermeliyim.)* Şey..."

2. Yoğurtlu kereviz salatası

(Sabah)

Saat beşte işler bitmiş olacak. Hanımefendi öyle buyurdu. "Saat beşe kadar bütün işlerini bitirmiş ol, sakın gecikme, Vedatlar yemeğe gelecek, her şeyi tek başıma hazırlayamam." Hazırlarsın karıcığım, her şeyi tek başına hazırlayabilirsin. Vedatları tek başına ağırlayabilirsin. Güzel evimizin senin zevkinle döşenmiş salonunda nefis bir gece geçirirsiniz. Bakın bunu yeni aldık, bunu kuzenim dışarıdan getirdi, bu da benim kocam, yoğurtlu kereviz salatasını o yaptı, her mutlu ailede olduğu gibi bizim ailede de işbölümü vardır, salata yapmak, yoğurt ve rendelenmiş kerevizle ilgilenmek, her şeyi birbirine katmak bu adamın görevidir. Evet Vedat Bey, ben çok güzel salata yaparım, bir sonraki gelişinizde size mükemmel bir beyin salatası yapmak isterim. Malzeme hazır; senin

beynin, karının maydanozluğu ve Candan'ın limon sıkma yeteneği. Ne oldu karıcığım, bu fikirlerim seni rahatsız mı etti? Artık karşında dünkü kocan yok. Bu sabahtan başlayarak yeni bir adamla evli olduğunu bilmelisin. İşim ne zaman biterse o zaman gelirim, sen de ne halin varsa gör. O saçma hazırlıklarını tek başına yap. Kerevizi kendin rendele, peçeteleri o saçma yuvarlakların içinden sen geçir. Ben mi davet ettim o hımbıl Vedat'la dirsekli soba borusu gibi karısını yemeğe? Hem biz bu salaklarla daha on gün önce görüşmedik mi? Herif bir bütün gece yerel yönetimler konusundaki dahiyane fikirleriyle kafamı ütülemişti. "Ben ne diyorum kardeşim, merkezin bütün yetkileri demiyorum ki, yerel yönetimlerle ilgili yetkiler devredilsin yeter, diyorum. Ama diyorum ki, sadece kanalizasyonuydu, doğalgazıydı değil, asayiş bile yerel yönetimin kontrolünde olsun diyorum. Bir de diyorum ki, bunların özel bir statüsü olsun, bak göreceksin o zaman hizmet nasıl olurmuş, bir yıla kalmaz düze çıkarız diyorum." Diyorum, diyorum... Deme be, deme! Kafana saksı düşsün, hafızanı kaybet de hiçbir şey diyeme. Yerel yönetimlerin sokağa attığı zehirli etleri ye, ağzın köpürsün, dilin damağına yapışsın da sus!.. Bu "diyorum"ların bir nedeni var tabii, aklınca beni pasif, düşüncesiz biri olmakla suçluyor: "Bak kardeşim ben bunları bunları gözümü bile kırpmadan, bir kelimemi bile sakınmadan diyorum. Ya sen ne diyorsun?" Hiçbir şey demiyorum ben, demeyeceğim, susacağım. Ben ne diyeceğini bilemeyen insanlardanım. Bildiklerimi de seninle paylaşmayacağım. Sen istersen bundan sonra derdini, orta sehpasının üstündeki şu büyükten küçüğe dizilmiş fil biblolarına anlat. Yeni video kameranın özelliklerini dinlemek istemiyorum. "Video değil bu kardeşim, sen seksenlerde kaldın. Alooo, renkli televizyon diye bir şey icat edildi, biliyor musun? Hah, hah, hah! Oğlum bu video değil diyo-

rum, dijital. Çektiğin her şeyi ânında bilgisayara aktarabiliyorsun. Dur bak bana, peki durma kıpırda, istediğin kadar kıpırda, bu çektiklerimden seni maymun edecek bir görüntü bulamaz mıyım sanıyorsun? İstersem resmin üstünde oynayıp seni kadın bile yaparım be! Sonra da internetten bütün âleme yayarım. Ne diyorum duydun mu? Sen bittin artık, bittin." Bitir beni, yok et, tüket. Tek başına yapamayacaksan söyle Candan sana yardım etsin. Oturun rahat koltuklara ve kendimi rendeleyişimi seyredin. Karıcığım bak ne kadar rahat rendeleniyorum, kereviz rendelemekten daha az yoruluyor insan, sol elimin işi bitti bile, küçücük parçalara ayrıldı, yoğurdu uzatabilir misin? Özür dilerim Vedat'ın yeni sakal modeline güldüğünüzü fark edemedim, tabii ki yoğurdu kendim alabilirim. Keçi sakal nasıl da yakışmış aile dostumuza. Bu kadar olur yani, tam bir keçiye benzemiş. Keçi Vedat. Böyle olacağını bilseydik salonun bir köşesine tuzdan bir kaya koyardık, hem rahatça tırmanırdı hem de çubuk makarna paketi kılıklı karısının haşlama suyuna istediği kadar tuz koyardı. O karısını tuzlardı, sen de beni tuzlardın Candan. Benden salamura yapardın, konuktan konuğa çıkarırdın. Ah, nasıl da unuttum, bir de sevgili kayınbabam ve kaynanam var; yazlığımızı, kışlığımızı, arabamızı alan, bize bu mükemmel yaşamı sunan değerli ailen. Onlara da sun salamura kocanı; ama sofraya getirmeden şöyle bir suya tut da fazla tuzlu gelmeyeyim, tansiyonlarını oynatırım. İstersen bir de yalancı dolma ikram et, sen yorulma ben hallederim, dolmalara teker teker öğretirim yalan söylemeyi, hepsi yalancı olur, annenle babanın sahici midelerine tıkarız küçük yaramazları, midelerine fesat girer. Ailenden söz ederken daha dikkatli olmalıyım öyle mi? Tabii ya, senin ailen onlar, ben sadece kocanım. Üniversite yıllarında evlenmeye karar verdiğin, babasının tüm karşı çıkmalarına

rağmen evlilik teklifini kabul eden kocan. Neden beni seçtin Candan? Benden çok daha yakışıklıları, zenginleri, esprilileri, gösterişlileri dururken neden beni seçtin? Yoğurtlu kereviz salatasını iyi yapacağımı o zamandan mı anlamıştın? Ne kadar da öngörülü, ne kadar da iyi niyetlisin karıcığım. Bütün bunları düşündüğüm için özür dilerim. Merak etme, tabii ki gecikmem. Saat beşte bütün işler bitmiş olacak.

3. Budala

(Öğlen)

Oğlum,

Bu sana yazdığım ikinci ya da üçüncü mektup. Ortaokulda izci kampına gittiğinde bir tane yazmıştım, onu hatırladım da, askerdeyken mektup yollayıp yollamadığımı çıkaramadım. Yaşlılığıma ver. Yazım da eskisi gibi okunaklı değil, o yüzden mektubumu daktilo ediyorum. Aslında bilirsin daktiloyla yazılmasını sevmem, mektup emek ister, yazarının elyazısıyla bütünleşmesi gerekir. Duygular ancak öyle yansır. Sağlığım izin verseydi de elyazısıyla yazabilseydim bu mektubu, özlem dolu olduğumu daha rahat görürdün belki.

İnsan, oğluna mektup yazarken nasıl da zorlanıyormuş. Önceki bir-iki taneyi sayma, o zamanlar benim evimin çatısı altında yaşayan bir çocuğa yazıyordum. Bu mektup ise koskoca bir adama, bir aile reisine gidiyor. Meraklanmaman için hemen konuya gireyim. Öncelikle annende de bende de ciddi bir sağlık sorunu olmadığını söyleyeyim de rahatla. Son günlerde bronşlarım fena doldu, öksürüp duruyorum. Annenin göz tansiyonu da bir kötülüyor, bir düzeliyor. Anlayacağın bildiğin hastalıklarla yaşayıp gitmeyi başarıyoruz, zaten bunların

ayrıntılarını annenden alıyorsundur. Zorlanınca saçmalamaya, bildiklerini tekrar etmeye başladım. Binbir zorlukla başına oturduğum mektup, arzuhalcilere yazdırılan mektuplara, "Evvela selam eder, büyüklerimin ellerinden küçüklerimin gözlerinden..." diye başlayan asker mektuplarına döndü. Bilirsin sevmem böyle zevzeklikleri, yaşlılık bana bunu da yaptırdı. Yaşın arkasına sığınıp af dilemek de başka zevzekliktir aslında. Nasıl da kızardım sana, "Benim daha yaşım kaç, okusam da anlamam ki bu kitapları," dediğinde. Okumanı çok istedim oğlum. Sağ olasın okullarını sorunsuz bitirdin, iyi bir üniversiteden mezun oldun ama benim okumak dediğim o değil biliyorsun. Cilt cilt romanlar, hikâye kitapları, şiir kitapları aldım sana, hepsini yalayıp yutmanı istedim. Ben seninle oturup *Budala*'yı konuşmak istedim, sen bisikletti oyuncaktı dururken bu kadar kitap aldığım için beni bir budala gibi gördün. Diğer çocuklar gibi olmanı istemiyordum. Annen seni daha çocuk yaştan sağ sol olaylarından uzak tutmak için sokağa salmadığımı düşünüyor, evde oturduğunda akranların gibi top oynarken bir kör kurşuna hedef olmayacağına inandığından rahat ediyordu. Zaten onun tek derdi etliye sütlüye bulaşılmamasıdır. Benim derdim başkaydı; ben ne yapacaksan bilinçli yapmanı istedim. Siyaset mi, ona da peki ama bilerek, anlayarak. Bilirsin siyaset benim kanımda var, tek parti döneminde dayım mebus adayı olduğunda sülalece nasıl gururlandığımızı kim bilir kaç kere anlatmışımdır. Siyasete atılsaydın inan itiraz etmez, aksine memnun olurdum. "Oğlan dayıya, kız halaya çekermiş," diye zevzek bir söz vardır ya, doğruymuş meğer. Ben nasıl kendi dayıma benzemeye çalıştıysam, sen de gözü sadece malı mülkü gören dayına benzedin. Evliliğini de, sana uygun olmayan bir eşi sadece bu mal mülk düşkünlüğü sebebiyle seçtiğine olan inancımdan ötürü bir türlü sindiremedim. Bu sözlerim canını acıtmasın lütfen oğlum, şunu bil ki bütün bunları zamanında söylemediğim için canı acıması gereken benim. Temel atarken farkında olmadan deniz kumu mu katı-

yorum ne, içinde olduğum hiçbir yapı ayakta duramıyor. İşin kötüsü artık benim de ayakta duracak halim yok, içim dışım deprem yerine döndü.

Bütün bunlar iki-üç satırda tartışılacak, çözülecek mevzular değil tabii. Belki sen köprüleri atan tavrım yüzünden çoktan umudu kestin ama ben hâlâ bir gün oturup konuşarak sorunlarımızı çözebileceğimize inanıyorum. En azından böyle davranmamın kendimce haklı olan sebeplerini bilmelisin. Yılbaşlarında, bayramlarda yaptığımız o bir-iki dakikalık telefon konuşmaları, dalları kesilmiş bir ağaca çeviriyor beni. Ama sonrasında sana olan kırgınlığım, kızgınlığım daha güçlü sürgünler verip yeniden yeşeriyor. Oturup böyle bir mektup yazdığıma göre beni budamak da kâr etmeyecek artık, ağaç içten kuruyor evladım.

Evliliğine itiraz ettim, beni dinlemedin. Galiba asıl derdim bağırmalarımın arasında yok oldu gitti. Annen de sen de bu evliliğe itirazımın tek sebebi olarak maddiyatı gördünüz. Belki o zamanlar lafı ağzımda eveleyip geveledim, şimdi yekten itiraf edeyim: Bu evlilik, istediğim gibi bir evlat yetiştirememiş olmanın ispatı oldu, bunu sindiremedim. Okuyan, düşünen, tuttuğunu koparan bir evlat ve onunla kader birliği edecek bir gelindi hayalim. Kendisiyle ilgili hayalleri gerçekleştirememiş bir adamdım ve evladımda da sukutuhayale uğramıştım. İşin maddi yanını kafama kakıp durdunuz da manevi yanını hiç anlamadınız. Hepiniz sinirimden dem vurdunuz. O kavgaları yaşamış olmayı istemezdim, sonrasında da gururum beni kıran oğlumun karşısında başımı yere eğmeme izin vermedi. Eski defterleri açacak, bunlarla başını ütüleyecek değilim. Ayrıca yıllar geçtikçe bu yaptıklarımın sana değil, kendime itiraz olduğunu anlıyorum. Hayallerim üstüne inşa ettiğim hayatının, başka bir hakikati olduğunu göremedim. Kendi başarısızlıklarımı, seninle başarıya döndürmek isterken bir çuval inciri ber-

bat ettim. Hıncımı çıkarmak, hem seni hem kendimi cezalandırmak için bir bahaneydi evliliğin. Bedelini hepinizden çok benim ödediğim bir ceza.

Bu mektubu yazmayı günlerdir, hayır, ne yalan söyleyeyim, aylardır düşünüyorum. Lafa nasıl gireceğimi bilemiyordum. Hatta sırf bu yüzden, en sevdiğim kitapların bana yardım edeceğine inandığım cümlelerini bir kâğıda not ettim. Onların manalarının arkasına saklanırsam rahat edeceğime inanıyordum. Sonra fark ettim ki bu dürüstlük olmayacak. Kafamın bir kenarında hâlâ senin kitaplar dünyasında gezinen suretin var demek ki. Neler okuduğumu, okuduklarımın bana neler düşündürdüğünü anlaman için o kâğıdı da kendi satırlarıma iliştiririm belki, bilemiyorum. Ama bu mektupta kendi satırlarımdan, kendi fikirlerimden, kendi hissiyatımdan ötesi yok oğlum. İçimden ne geliyorsa nasıl geliyorsa yazdım. Sözlerim dağınık olduysa kusuruma bakma.

Sana hiç anlatmadığım bir vaka vardır: Annenle evlenmek istediğimi söylediğimde büyükbabanlar pek sevinmişlerdi de, dayım homurdanmıştı. Ben önceleri bu homurdanmayı yaşımın küçüklüğüne, askerliğimi yapmamış olmama bağlamıştım ama sonradan anladım ki dayımın başka fikirleri var. Ne ben onun karşısına dikilip sorabildim ne de o beni bir kenara çekip derdini anlattı. Geçen zaman, içimdeki bu yaranın kabuk bağlamasına sebep olmuş da haberim yokmuş. İki-üç gün önce annen, "Dayının bana çektirdiklerini sen de gelinimize çektiriyorsun ama sen dayından betermişsin ki oğluna da işkence ediyorsun," deyince hatırladım. Hafıza nasıl da hatırlamak istemediklerini bir sis perdesi arkasında bırakmayı başarıyor. Şimdi sen, annenin bana böyle diklenmesine şaşmışsındır herhalde. Son zamanlarda pek sık söylenir oldu. Sudan sebeplerle yıllar öncesinden bir olayı getirip önüme koyuyor. İnanır mısın, geçenlerde sana hamile olduğu günlerde bayram yerine gider-

ken onun değil de annemin koluna girdiğimi hatırlatarak küsüp sofraya oturmadı. Çoğu gün, sabahın erken saatlerinde komşularına gidip ancak akşam yemeği saatinde dönüyor. Belli ki yüzümü görmeye bile dayanamaz olmuş. Konuşmuşsunuzdur, haberin vardır, geçen yaz akrabalarının yanına gidip bir ay orada kaldı. Belki bunları söylemiyordur ya da başka türlü anlatıyordur sana, üzülmeni istemez. Belki ikinize de hayatı zehir eden bir adamın düştüğü durumları duydukça mesut oluyorsundur. Görüyor musun, yaşlandıkça nasıl da hissileştim. Yazdıklarımı okuyunca annenin bu hallerinden şikâyet ettiğimi düşünebilirsin. Hayır evladım, ne annenden ne de senden şikâyet ediyorum. Benim tüm şikâyetim kendimedir.

Şu anda annen yine evde değil. Hafta sonunda da teyzene yatıya gideceğini söylüyor. Beni kitaplarımla baş başa bırakacakmış. Keşke böyle çekilmez bir adam olmayaydım da arada bir karını alıp buraya gelseydiniz, dördümüz güle oynaya bir-iki gün geçirseydik. İşlerinin nasıl gittiğini anlatsaydın bana, karınla tanışsaydım. Annen size elleriyle yaprak sarma yedirmenin mutluluğuyla beni, çektirdiklerimi unutsaydı. Geç değildir belki evladım, istendikten sonra her hedefe varılır. Artık elim değdikçe yazacağım sana. Annenin defterinde iş yerinin adresini buldum, mektuplarımı oraya yollarım evinizde huzursuzluk olmasın diye. Sen de yaz. İki satırcık olsun yaz. Ne kadar kırgın, ne kadar kızgın olsan da yaz. Mektuplarımızla, yazılarımızla yeniden baba oğul olalım. Sonra sıra sözlere gelir belki. "*Ki bazı sözlerin anlamı / O sözlerin söylenişindedir,*" demiş ya şair, bil ki ben de sana dolu dolu oğlum, demeyi özledim.

Hasretle yanaklarından öperim.

Baban

4. Konuşma: Çay Saati

(Öğleden önce)

abi bugün biraz durgunsun ya benim de tikkatimi çekti bi uğrayım dedim ama yağni eğer işin filan varsa harbi harbi söyle ben seni hiç raatsız etmiim soğra bi ara gelirim çünkü bi şey danışcaktım tabi abi şimdi anlatınca sana saçma gelcek ama bi yandan da düşündüm taşındım burda bunları senden başka anlatcaam kimse yok gibi o yüzden bi beş dakka ha bu arada şeyi unuttum abi kendi derdime düştüm şeyi unuttum bu mektup sana gelmiş danışmadan verdiler bi de şaşırmışlar tabi çünkü burda kimseye mektup gelmez eskiden anamlar köydeyken bana gelirdi ama babam ölünce anam da burada artık o yüzden kimseye gelmez inşallah hayırlı haberdir abi kötü haberi mektupla almak çok fena bi şey abi iyi bilirim bi keresinde dayımgilin öldüünü bana mektupla şeetimişlerdi de burda mıydım askerde miydim bilemedim birden bak abi demek insan bi vakitler o kadar üzüldüü şeyleri de unutuyo gerçi bu biraz benim şeyliimden kaynaklanıyo ulan iş mi bu be gassarayın son on yılki kadrolarını say de hani yedekleri bile sayarım ama dayımgilin öldüü vakti unutmuşum neyse abi uzatmiim seninki inşallah hayırlı haberdir abi benim şimdi bi derdim var başını ağrıtmıycaksa şimdi abi allah seninkilere yani herkesinkine uzun ömürler versin benim babam geçen yıl sizlere ömür yani işte imkânımız yoktu olsaydı yaşardı belki ama sigorta filan olmayınca hastanelerde reğin kalıyo insanlar öyle olunca da biz çok üzüldük ama olanla ölene çağre yok nur içinde yatsın şimdi babam ölünce köyde de biraz topraamız vardı dört kardeşiz durumlar da kötü olunca satalım dedik ben önce demedim de sıddık abim inat etti onun da borcu var minibüsünü

filan haczettirdi bi de minibüslerin parası bi şey diil de hatlar çok paalı abi mafya filan bi ara bunu teedit filan etmişler öbür abim de sanayide yer bulmuş egsos işine girmek istiyodu kaç zamandır bi de kız var onun kocası da köylümüz olur zaten aslında şimdi tabi sana garip gelir ama zaten akrabadır baba tarafından neyse uzatmiim abi şimdi biz bu toprağı satalım deyince anam buna karşı çıktı tapuda onun da adı varmış şimdi doğrusu ben işin o kısmını bilmiyom da sana bi danışiim dedim şimdi ortanca abimin bi arkadaşı demiş avkatla filan anlaşırsanız şey yaparsınız hallolur bu iş demiş böyle izale şuu filan gibi bi şey diyolar kusura kalma dilim dönmüyo hah o dediinden yani anlayacaan abi anamın aklı gelgitlidir diycez ama yanlış anlama ööle hastaaneye yatırmak filan yok yani sadece ööle diycez o zaman da tapudaki hakkı düşcek haliynen biz de satıp iki kuruş belimizi doğrultcaz yağni abi her şey el yakıyo yetişemiyom inan olsun ki yoksa anama şey demek için diil ama işte o tarla tapa orda boş durcak da nolcak dedik biz de mevsimlik filan tutsak kalkamayız altından yağni abi ekonomiyi sen benden iyi biliyon şimdi benim diyceem o ki biz bu işe kalkışsak zaten aslında biz kalkışmıycaz da ortanca abimin bi arkadaşı avkat bulcakmış yağni işte öyle kalkışırsak başımıza iş gelir mi diye sana bi soriim dedim belimizi doğrultcaz derken başımıza iş açmayalım di mi abi tabi sen şimdi anan dedin de işte ana baba kocayınca işin rengi değişiyo be abi yoksa yani anama şey demek istemem ama o da bi inat sorma gitsin ulan napim ben köydeki toprağı tamam abi vardır senin çevren bi sor bakalım haber alınca bana şeedersin ama hani şey gibi olmasın ama acele etsen çünkü abi piyasa her dakka değişiyo dolar yuro filan alıyo başını gidiyo biz abimgillerle dedik ki bir an önce tabi abi ben tutmiim seni çok vaktini aldım ama abi yağni burda senden başka danışcaam kimse de olma-

yınca çay getiriim mi abi senin bardaanla getiririm dedi-in gibi sıccak suyla yıkayıp peceteynen kuruluyom bi çay getiriim ha abi mektubunu okurken içersin inşallah hayırlı haberdir insan kötü haberi telefonla alınca o kadar şey olmuyo babam öldüünde telefon etmişlerdi ama mektupla çok şey be abi bak keşke ölmeyeydi hiç bunlarla uuraşmak zorunda kalmayacaktık ulan artık bi anam kaldı o da inatçı neyin ama allah gecinden versin ben de ne şom aazlık ettim yok abi sen şeetme hayırlı haberdir o saol abi ben yağni zamanını aldım ama bi araştır da soğradan haber et bana çay istemeedine eminsin di mi abi eyvallah

5. Mavi tüylü muhabbetkuşu

(Öğlen)

Herkes yemekte. Kimileri şirketin yemekhanesinde, kimileri çevredeki büfelerde, lokantalarda, kafelerde... Bir saat zamanları var. Karınlarını doyuracaklar. Kahveye ve sigaraya da zaman ayırmak gerekiyor. Koridorlar, merdivenler, asansörler, yollar çalışanlarla dolu... Ama bugünün önceki günlerden bir farkı var. Bir eksik. İnsan selinin arasına karışmamayı yeğlemiş biri. Sen gelmiyor musun sorularını geçiştirmiş, masasından bile kalkmamış. Başı ellerinin arasında. Önünde bir mektup var. Okuyor. Bir ara gözlerini kapatıp şakaklarını ovuyor. Sonra okumaya devam ediyor. Kaç kere okuduğu, hangi cümleleri kafasına kazımaya çalıştığı belli değil. Aniden arkasına yaslanıyor. Mektubun bu kadar yakınında durmayı daha fazla başaramayacak gibi. Okuduğu satırların, yazının karşısında pes ediyor. Odada kimse olmadığı için uzun iç geçirmesinin iniltiye dönüştüğü duyulmuyor. Bir eli dizinin, diğeri masanın üstünde. Emanetçiye bırakılmış

boş bir seyahat çantasına benziyor. Boş. Kıpırtısız. Dikkatlice bakılınca sağ elinin başparmağının seğirdiği görülebiliyor, onun dışında hiçbir hareket yok. Gözleri kapalı. Alnındaki bir ter damlası, yatağını arayan ırmak kolu gibi yol çizerek şakaklarına ilerliyor. Bir kez daha iç geçiriyor, daha uzun, daha derin. Bir gece önce gördüğü rüya bir film olmuş, makinistsiz kalmış sinema salonunun devamlı gösterimi gibi oynayıp duruyor zihninin perdesinde...

Bir berber dükkânının önündeyim. Lapa lapa kar yağıyor. Başımda bere olmadığından saçlarım sırılsıklam olmuş. Ama üşümüyorum, belki de morarmış olduklarından ellerimin üşüdüğünü hissediyorum sadece. Nedense içeri girmek gibi bir düşüncem yok, sadece içeriyi görebilmek için buğulanmış olan büyük vitrin camında bir açıklık bulmaya çalışıyorum. Birden camın ortasında kalemle çizilmişçesine düzgün bir daire beliriyor. O dairenin belirmesiyle içim ferahlıyor. Bu berberi tanıyorum. Gençliğimde gittiğim berber. Adamın adını hatırlayamıyorum ama hiç değişmemiş. Sadece her zaman giydiği mavi önlüğün yerine gri bir önlük giymiş ya da camın buğusundan bana öyle geliyor. Pirinç tasın içinde sabunu köpürtmeye çalışıyor. "Şu suların kireç sorununu halledemediler gitti," dediğini duyar gibiyim. Koltukta oturan adamın yüzündeki sıcak havludan buharlar yükseliyor. Radyonun açık olduğuna eminim. Islak saçlarımdan süzülen sular, burnumun ucundan yere damlıyor. Berber, usturasını kayışta bir ters bir düz gezdiriyor. Koltuktaki adamın ellerine bakıyorum, tanıdık gibi ama... Birden gözüm karşı duvarda asılı duran kuş kafesine takılıyor. Mavi tüylü muhabbetkuşu nerede acaba? Kuşu aramak için içeri girmek istiyorum ama kar dizime kadar yükselmiş, kıpırdayamıyorum. Bir kızın, "Bekleye bekleye ağaç olmuşsun canım," dediğini duyıyorum, kim

bu kız? Ben karla kaplı ayaklarıma bakıp kızın sesiyle ilgilenirken berber, koltuktaki adamın yüzünden havluyu almış ama bu sefer de tanınmasına engel olacak kadar sabun sürmüş. Adamın ellerini daha önce bir yerde gördüğümü biliyorum ama... Sabırsızca tıraşın bitmesini bekliyorum. Tam tıraş biterken, tam koltuktaki adamın yüzü belirirken, tam ben o adamın kim olduğunu anlamanın heyecanıyla titrerken camdaki daire yok oluyor, bütün görüntüler bir buğu tabakasının ardında kalıyor ve...

Gözlerini açıyor. Öğlen tatili çoktan bitmiş. Yemekten dönen arkadaşları şakalaşıyor. Aniden yerinden sıçrayınca burnunun ucundaki ter damlası seğiren başparmağına düşüyor.

6. Konuşma: unutulan

(Öğleden sonra)

aloo hah sen misin hayır bazen başkaları açıyo da o yüzden sordum neyse canım şey için aradım babam aradı da sigortacıya gitmiş kaskoyu filan şey etmek için evet tatlım bu bizim sağlık sigortaları için de bi şeyler lazımmış senin imzan mı ay bilmiyorum işte arayıver konuşun primleri mi artıracakmış ne aranızda halledin senin telefonunu bekliyo unutma ha ne yedin öğlen çıkmadın mı şirkette mi yedin e böyle yaparsan elin de titrer ayağın da kan şekerin düşüyo hayatım anlatamadım ben sana sen burnunun dikine gitmeye devam et bi gün yığılıp kalacaksın oralarda ha oralar diyince hemen sizin yan sokakta yeni bi kafe açılmış hep doğal şeylerden ev yemekleri filan yapıyomuş yarın öğlen geliyim de oraya gidelim hem sen de öğün atlamamış olursun bak ne diycektim onu unuttum tamam babamı söyledim de bi şey daha

vardı sevim aradı kız o oğlandan bana hayır yok demiş ama bi yandan da salya sümük ağlıyomuş o da mobilya işini ertelemek zorunda kalmış dergide sana göstermiştim ya krem rengi bi kumaşla kaplıydı o koltuklardan işte ay sürekli araya laf sokup durma bi şey diycektim onu unutuyorum yok sevim değil başka bi şey vardı yoğun musun e napıyosun öyle boş boş oturuyo musun yok canım öyle demedim de bak sonra geçe kalma ama vedatlar gelcek biliyosun yok öyle ağır şeyler yapmıycam soğuk bi şeyler meze filan yaparım herkes tabağına alıp rahatça yer ben aldım her şeyi ama bi şey unuttuysam ararım ya da mesaj atarım telefonuna bakmayı unutma ya ben ne diycektim şimdi bulamazsam delirirım valla tamam tamam şöyle evin içinde bi dolanırsam bulurum o zaman ararım gecikme tamam mı hadi öptüm kocacım ay neydi ya neyse öptüm bay

7. Mola yeri

(Gece yarısı)

Mercimek çorbası, sonrasında pirinç pilavı ve yoğurt. Bir de şişe suyu. Ortadaki büyük plastik kabın içindeki ekmek dilimlerine dokunmak yok. Muavin beni unutmuşa benziyor. İki şoför ve diğer muavinle birlikte yemek yiyor. Onların sofrası özel, onlar ayrıcalıklı; peynir, zeytin, bal, reçel, kaymak, çorbalar, çaylar... Ekmek dilimlerini iki lokmada mideye indiriyor. O kadar iştahla yiyor ki gözümü ondan alamıyorum. Yan gözle bana mı bakıyor? Otobüsten inerken topallamayı unuttuğumu gördü mü yoksa? Yalancı olduğumu biliyor mu? Kendisine baktığımı fark ederse aramızdaki gerginlik yeniden alevlenebilir. Bir gerginlik var mı? Yok. Bunu ben mi istiyorum? Birileriyle gerginlik yaşamak, bağırıp çağırmak,

kavga etmek mi istiyorum? Dayak mı yemeliyim? Canım mı acımalı? Kanayan bir dudak, şişmiş bir göz, kırılmış çenekemiği, tek tek dökülen dişler, kaburgada çatlak, derisi sıyrılmış bir el ve... Ben hiç kavga ettim mi? Bir keresinde, ortaokuldayken esmer bir oğlan durup dururken yolumu kesip, "Sen artık çok oldun," diye bağırarak çeneme yumruk atmıştı. Macera filmlerindekine benzeyen bir yumruktu ama hiç de öyle tok bir ses çıkmamıştı. Sadece kulaklarım çınlamıştı. Bir de kalp atışlarım... Çok korkmuştum, nedenini bilmediğim bir yumruk yüzünden iki gün okula gitmemiştim. Anneme hasta olduğumu söylemiştim galiba. Babama... Babama hiçbir şey söylememiştim. Söyleseydim, yani gerçeği söyleseydim ne yapardı acaba? Okula giderdi, öğretmenlerimle, o çocukla, o çocuğun velisiyle görüşmek isterdi. Olay büyürdü. Herkes bana bakardı. Şimdi garsona seslenip bir çay istediğimi söylersem de herkes bana bakar. Masamın yakınından geçmesini beklemeliyim. Geçmezse... Geçmezse çay içmem. Bu uykulu gözlerin dönüp bana bakmasındansa hiçbir şey içmem. Yüksek tavana sıralanmış floresan lambalarının beyazlığında uykusuzlukları çirkinliğe dönüşmüş insanlar. Bazı masalarda benim gibi tek başına oturan adamlar var. Tam kapının girişinde de bir kadın. Gözleri dışarıda. Bir başkası elindeki büyük fırçayla otobüsü yıkayan lastik çizmeli çocuğu seyrettiğini sanabilir ama ben bambaşka şeyler düşündüğünü biliyorum. Nereden biliyorum? Uyduruyorum. Kadının başka şeyler düşünmesini istediğim için yalan söylüyorum. Yan masadaki üç adam tuhaf tuhaf bana bakıyor. Belki de çantamı yanımdan ayırmadığım için şüphelenmişlerdir. Çantada yüklü miktarda para var, çantada hisse senetleri var, çantada büyük bir şirketin gizli belgeleri var, çantada... Çantada hiçbir şey yok. Zaten onlar da bana bakmıyor. Kendi aralarında konuşuyorlar. Üç kişi.

Candan, Vedat ve Vedat'ın "L" harfine benzeyen karısı. Candan hüngür hüngür ağlıyor. "Aramadığım yer kalmadı," diyor, "saat beşte çıkmış işten, halinde bir tuhaflık yokmuş, gerçi en son telefon konuşmamızda biraz durgun gibiydi ama..." Vedat, karımı sakinleştirmeye çalışıyor. "Bak diyorum, Candan diyorum, sana diyorum..." Sözleri karıcığıma işkence gibi geliyor, kocasını tuz yapıp ayaklarının altına sürmüşler keçi Vedat'a yalatıyorlar. Pis ukalanın her yorumuna bir cevap var: "Hastaneler arandı, hem ismiyle hem eşkaliyle soruldu. Polisin haberi var, babamın Emniyet Müdürlüğü'nde bir arkadaşı varmış, sabah olmadan buluruz, demiş. Ceptelefonunu açarsa yeri hemen tespit edilirmiş. Sabaha kadar gelmezse ifademi alacaklarmış." Böyle mi olur acaba? İşten çıkınca eve geleceğim, diyen ve bir daha da kendisinden haber alınamayan kocalar nerelerde aranır, bu işlerle Emniyet'in hangi birimi ilgilenir, evden kaçmak suç mudur, annemle babama haber vermişler midir, babam gönderdiği mektuptan söz etmiş midir, ketum insanlar sessizliklerini her durumda korur mu, Candan'ın sol gözü ağlamaktan küçülmüş müdür, ben Candan'ın gözünde küçülmüş müyümdür, babası üstüme yürür mü, babam, "Oğlumun kılına dokundurtmam," deyip onun üstüne yürür mü, çocukluğumda hiç olmayan ama artık beyazlaşmaya başlayan kıllarım gerçekten değerli midir, bu yüzden mi kendisi de kılıma bile dokunmamıştır, çay içebilir miyim?.. "Garson bey, bir çay rica edebilir miyim, koyu olmasın lütfen." Sonunda çayımı söyleyebildim. Mola zamanı doldu, biraz sonra otobüsün kalkmak üzere olduğunu söyleyecekler. Son anda çişim gelecek ya da ben geldiğini sanacağım, tuvalete yetişebilmek için sıcak çayı aceleyle içeceğim, ağzım yanacak, dilimin üstünde pütürler oluşacak, saatlerce hiçbir tat alamayacağım, artık hayattan tat alamayacağım, otobüsü kaçıraca-

ğım, burada çalışmaya başlayacağım, okumuş adamsın sana kasaya geçmek yakışır, diyecekler, floresan ışığında bütün paralar birbirine benzeyecek, benim bütün günlerim birbirine benzeyecek, kimse bulamayacak beni, aramayacak, benzin istasyonunun kasasında çalışan kıza gönlümü kaptıracağım, evleneceğim, akşamları yoğurtlu kereviz salatası yapacağım, sen neler de biliyormuşsun, diyecek, aklıma Candan gelecek, buraya neden geldiğimi hatırlamaya çalışacağım, bulamayacağım, bulamayacağım... Ben hiçbir zaman kendimi bulamayacağım. Buraya neden geldim? Nasıl karar verdim yola çıkmaya? Mektuptan bir mıknatısın çekim gücüne mi yakalandım? Babamın okuttuğu kitapların içinde en sevdiğimin adı geliyor aklıma: *Vahşetin Çağrısı*. Vahşi yaşam durup durup bu gece mi çağırdı beni? "Ey ne diyeceğini bilemeyen insanlar, toplanın! Sizler de gelin ne giyeceğini, ne yiyeceğini, ne edeceğini bilemeyen kardeşlerimiz. Geride bırakın her şeyi, ailelerinizi, evliliklerinizi, işlerinizi buraya gelin. Bu geceden sonra bu mola yerinde yaşayacağız. Lideriniz benim. Ben sizi önceki yaşamınızdan gelen tehlikelere karşı koruyacağım, siz de bana itaat edeceksiniz. Şimdi hep birlikte, bugüne kadar sesimizi çıkarmamızı engelleyenlere karşı... Bu son dediğimi unutun kardeşlerim, çünkü biliyoruz ki kimse bizi engellemedi, bize bizden başka engel yoktu. O zaman gelin hep birlikte kendimize karşı bir güzel uluyalım ve üç kere, "Yaşasın ne diyeceğini bilememek!" diye bağıralım. Uuuuu!!!"

Sttbludnngelipeşşierrristikaaametinedoğrusyhatttt-mekteolanözukkareturizmyolcularıotbüssünüzünharketsa aatigelmiştirrlütfenotbüsssünüzdekiyerlernizialnnakktlarr dinnlenmeteesislerihayırlıyolculuklaardiler!!!

Binmeyeceğim o otobüse. Burada, bu masada oturacağım ve bir çay daha söyleyeceğim kendime. Koyu bir çay, uyanık kalmak istiyorum. Bana şüpheyle bakan garsona, "Otur da iki çift laf edelim yahu," diyeceğim. Dolu dolu, "Yahu!" diyeceğim. Sabah olduğunda, canım nereye gitmek isterse o yöne giden bir otobüse bineceğim. Ben geldim sahil kasabası, ben geldim ormanlar, ben geldim hiç tanımadığım şehir, ben geldim Candan, ben geldim baba...

Kaptan şoför, ağır yemeğin geğirtileri arasında, "Yolcular tamam mı?" diye soruyor muavine. "O manyak gelmedi kaptan, nasıl olsa çantası da yanında, hadi basıp gidelim," diyor, sivilcesi patlaḍı patlayacak, lavlar şoförün yüzüne fışkıracak. "O ne biçim laf ulan," diyor dilinin ucuyla dişine sıkışan zeytin parçasını çıkarmaya çalışan şoför, "unutma baban seni bana emanet ederken, 'Eti de senin kemiği de,' dedi, kırarım o kemiklerini zevzek herif, git de getir müşteriyi..." Muavin otobüsün tıslayarak açılan kapısından inip bana doğru yürümeye başlıyor. Yaklaşıyor. Yaklaşıyor. Şimdi karşıma dikilecek, aşağı yukarı inip çıkan âdemelmasını göstermek istercesine kafasını kaldırıp, "Sizi bekliyoruz beyefendi," diyecek. Ben bir-iki saniye ne diyeceğimi düşüneceğim ve şey diyeceğim... Şey...

"AFRİKA'DAN ÇOK GÜZEL HAYVANLAR GELDİ..."

Öyle güzeldi ki dün gece dolunay...

Akşam yemeğinden sonra annem, "Sabah reklamını gördüm, bu akşam tam bizlik bir film var, çok güzele benziyor, otur da birlikte seyredelim," dedi. Annemin, tam bizlik, dediği filmler, bir ajanın kötü adamları kovaladığı, sevdiği kadını acımasız çetenin elinden kurtarmak için binbir numara yaptığı, silahlı, vurdulu kırdılı Amerikan filmleri. Annem bütün gün televizyon kanallarının tanıtımlarını seyrediyor, başrol oyuncularının adlarını doğru düzgün telaffuz edemese de ezbere biliyor: "*Marc Dacascos'tan yine bir heyecan fırtınası. Ejder Yumruğu 4. Emir almaktan hoşlanmayan bir CIA ajanı, çok güçlü bir kimyasal silaha sahip teröristlerce kaçırılan Amerikan büyükelçisinin kızını kurtarabilecek mi? İnanılmaz görsel efektler ve soluk soluğa bir macera. Ejder Yumruğu 4, bu gece 21.50'de.*" Hepsi değişik adlarla sayısız kez yayınlandığı için filmin daha beşinci dakikasında, "Aaa, biz bunu geçen hafta görmemiş miydik?" diyor ama yapacak başka şey bulamadığından söylene söylene seyretmeye devam ediyor. Başrol oyuncusunun, filmin en kötü adamını deliler gibi dövüp sonra da acımasızca öldürdüğü sahnelerde, sanki ağzının açık kalmasını önlemek istercesine bir elini çenesinin altına koyup öne doğru eğilerek so-

luksuz seyrediyor. Onu etkileyen sahneler yakışıklı ajanla çekici kızın öpüştüğü mutlu son sahneleri değil, bu intikam sahneleri. Büyük Hala ise isterse yüz kere yayınlanmış olsun, siyah beyaz Türk filmlerine bayılıyor. En sevdiği oyuncu Sadri Alışık. Bir de çocuk yıldızların filmlerini kaçırmıyor. Ayşecik, Ömercik, Yumurcak, Parla Şenol. Filmi daha önce seyretmemiş ve bir sonraki sahne hakkında tahminde bulunuyormuş gibi yapmaya bayılıyor. Yorumlarını kendi kendine yapıyor; yanında biri yokmuşçasına, sesinin duyulmasını istemez gibi. "Bak," diyor, "bu insafsız herif şimdi çocuğu dilendirecek." İnsafsız herif, çocuğu dilendirmeye başlayınca da, "kıyamam garibana"lar, "boyun bosun devrilsin"ler geliyor. Film boyunca ne kadar acı çekerse çeksin sonunda çocuğun annesine babasına kavuşacağını ve hoplaya zıplaya şarkı söylemeye başlayacağını biliyor ama yine de lanet okumaktan, ağlamaktan vazgeçmiyor. Ben... Ben televizyon seyretmeyi pek sevmiyorum. Bazen magazin programlarına bakıyorum, bazen de insanların birbirlerine girmekten zevk aldığı tartışma programlarına. Akşam yemeklerinden sonra gönülleri olsun diye bir süre annemle Büyük Hala'nın yanında oturup sonra yavaşça odama çekiliyorum. Odam. Yıllardır bana ait olan tapınak. Yatak, çalışma masası, yayları atmaya yüz tutmuş eski koltuk, küçük kitaplık ve gardırop. Hepsi bu...

Dün gece yemekten hemen sonra kapandım odama. Bizimkiler, erkenden terk edildikleri için mızıkçılık etmediler. Bütün gün birlikte olduğumuzdan üstünde durmadılar belki de. Hafta sonlarında pek karışmazlar zaten. Dün de benden istedikleri her şeyi yaptım. Sabah annemle cumartesi günleri iki sokak aşağıda kurulan semt pazarına gittik. Pazar arabasını ben sürdüm. Annem pazarcılarla sohbet ederken bekledim. Eve döndüğümüzde

torbaları boşaltmasına yardım ettim. Öğleden sonra Büyük Hala'nın vergi iade zarflarını yazdım. Bir ara yürüyüşe çıktım. Dönerken fırından iki tane ekmek aldım. Beyaz olanı bize, kepekli olanı Büyük Hala'ya. Akşam yemeğinde annemin pazardan aldığı palamutları yedik. Ev balık koktu ama ben ses çıkarmadım. Yemekten sonra buzdolabından üç şişe bira alırken annemle göz göze geldiğimizde mahcup bir bakış atmayı ihmal etmedim. Sonra... Sonrası tapınak. Odama girdiğim anda fark ettim dolunayı. Perdelerimi aralayıp tülün ardından uzun uzun seyrettim. Çalışma masamda oturdum önce. Bir bira, iki sigara süresince bacak bacak üstüne atıp aya baktım. Düşündüm. Masanın üstündeki küçük lambanın loş ışığında fotoğraf albümlerime, kartpostal koleksiyonuma, kolaj defterlerime baktım bir yandan. İki fotoğraf, bir yudum bira, bir nefes sigara ve beş dakika ay; salondan odama süzülmeye çalışan televizyon gürültüsüne aldırmadan. Küçük radyomdan yükselen müzikle annemin izlediği filmin sesleri birbirine karışıyordu. Kafamı takmadım ama. İkinci şişeden sonra yatağıma uzandım, ışıkları kapatıp tülü de açtım. Ay ışığı odaya doldu. Sigarayı hızlı hızlı içip dumandan bir duvar örmeye çalıştım. Çişim geldi ama herkesin yattığından emin oluncaya kadar tuttum kendimi. Sonra koridordaki idareli gece lambasının sarı ışığında işemeye gittim. İşerken bir ürperti geldi üstüme, omuzlarım titreyiverdi. Bu mutlu etti beni. Güzel bir cumartesi gecesi geçirmiştim.

İskele çekilmiş. Atlamam gerektiğini biliyorum. Vapurun uzaklaşıyor olması, denizin altımda köpük köpük kabarması korkutmuyor beni. Büyük bir rahatlıkla atlıyorum. Sanki havada birkaç adım atıp öyle ulaşıyorum vapura. Uçar gibi. "Ne kadar değişmiş şehir hatlarının vapurları," diyorum içimden. Çünkü metalin beyazı ile

ahşabın kahverengisi değil de, uçuk bir mavi ile göz yoran bir kırmızı hâkim çevreye. Bu beklenmedik değişikliğe diğer yolcuların da benim gibi şaşırıp şaşırmadığını anlayabilmek için sağa sola bakınıyorum. Belli ki herkesin keyfi yerinde. Çaycının bana doğru yaklaştığını görünce "istemez" anlamına gelen bir el hareketi yapıyorum. Çaycı uzaklaşacağı yerde gelip yanıma oturuyor. Keşke el hareketiyle savuşturmaya çalışacağıma, çay istemediğimi açıkça söyleseydim. "Neden burada oturuyorsunuz," diyor, "alt katta otursaydınız ya, Afrika'dan çok güzel hayvanlar geldi." Söyledikleri değil de bunları söylerken, birileri tarafından izlenip izlenmediğini kontrol edermişçesine şüpheli şüpheli arkasına bakması şaşırtıyor beni. Bir de bebek ellerine benzeyen küçük elleriyle tezat oluşturacak kalınlıktaki kıllı parmakları... Sonra birden kendimi alt salonda buluyorum. Benim gibi meraktan buraya inmiş olduklarını tahmin ettiğim yaşlı bir kadın, kafasına rengârenk bir bere geçirilmiş küçük bir çocuğu bileğinden tutan daha genç bir kadın ve benimle aynı pardösüden giymiş yüzünü göremediğim biri var salonda. Hepimiz de şaşkınlıkla çevrede koşturup duran hayvanları seyretmeye başlıyoruz. Hayvanların hepsinin bir kedi büyüklüğünde olmasına şaşırıyorum ama fazla da üstünde durmuyorum. Ayağımın dibinden geçen bir fili kucağıma alıp sevmek istiyorum. Kaçıveriyor. Uzaklaşırken de dönüp beş parmak gibi açılan hortumuyla nanik yapıyor bana. Rengârenk bereli çocuk, "Kucağına almak istiyorsan şarkı söylemelisin," diyor. Şarkı söylemeye başlıyorum. Bunun üstüne upuzun bacakları olan bir timsah atlayıveriyor kucağıma. Çirkin bir kadına benzeyen suratı içime huzur salıyor. Kafasını okşamak istiyorum. Elimi uzatıyorum. Ağzını açtığı anda ne olacağını anlıyorum ama artık çok geç. Dirseğime kadar kapıyor kolumu. Müthiş bir acı hisse-

diyorum. Ucundan kanlı damarların sarktığı koluma bakakalıyorum.

Üç şişe bira ve yarım paket sigardan sonra sabah hem geç hem de baş ağrısıyla uyanacağımı düşünüyordum ama tam tersi oldu. Erken kalktım. Gördüğüm garip rüyanın etkisini saymazsak iyi de sayılırım. Sağ kolumun üstüne yatmışım. Yavaş bir hareketle kolumu bedenimin ağırlığından kurtarmaya çalışırken rüyamın bütün ayrıntılarını hatırladım. İster istemez dirsekten aşağısının durup durmadığını kontrol ettim. Duruyor. Yatakta biraz daha kalırsam o uzun bacaklı timsahın korkunç görüntüsü tekrar ziyaret edecek beni. Kalkıyorum. Biraların verdiği hararetten ya da rüyanın sıkıntısından yere attığım yorganı kaldırıp terliklerimi bulabilmek için eğildiğimde başım hafiften dönüyor. Hoşuma gidiyor bu tatlı baş dönmesi. Yatağımı topluyorum. Pijamalarımı çıkarıp katlıyor, yastığımın altına koyuyorum. Ev pantolonumu ve gömleğimi giyip sigara kokusunu dışarı kovabilmek için pencereyi de açınca güne hazır olacağım. Uzun bir tatil günü. Yaşasın pazar!

Bizimkiler çoktan kalkmış. Büyük Hala salondaki koltuğunda oturmuş kocaman okuma gözlüklerinin ardında bile küçücük duran gözlerini kısarak gazete okumaya çalışıyor. Ona yan gözle bakıp mutfağa yöneliyorum. Bir elimde üç boş şişe, diğerinde ağzına kadar dolu kül tablası. Şişeleri tezgâhın üstüne bırakıp çöp tenekesinin kapağını açıyorum. Çöplerimi dökerken bayat ekmek dilimlerini çırpılmış yumurtaya banıp kızgın yağa bırakan annemin ters bakışlarını üstümde hissediyorum. Kahvaltı sofrası kurulmuş. Küçük tabaklardaki kahvaltılıkların görüntüsü ve yumurtalı ekmeklerin mutfağı saran kokusu iştahımı kabartıyor. Annemin, "Akşam yine

çok içmişsin," demesine fırsat vermeden, "Sana yardım edeyim," deyiveriyorum. "Halanın tabağını hazırla," diyor annem, laf sokamamış olmanın da getirdiği sinirle, sertçe. Bu siniri komik geliyor bana. İçim ısınıyor. Ani bir hareketle yanağına bir öpücük konduruveriyorum: "Aman da aman, sabahın köründe kalkarmış da ekmekler kızartırmış, sinirlenirmiş de belli etmemek için yüzünü saklarmış, gülmemek için gizli gizli yanağının içini ısırırmış..." Beklenmedik soytarılığıma karşı koyamıyor annem. Kahkahayı koyuveriyor. Ben de gülüyorum. Yün patikli ayaklarına küçük gelen terliklerini sürüye sürüye Büyük Hala geliyor mutfağa, belli ki kahkaha sesleri ilgisini çekmiş. Kimi zaman, "Hâlâ hazır değil mi kahvaltı, şekerim düşecek," der, iki yaramaz öğrenciyi ciddiyete davet eden bir öğretmen edasıyla. Bugün ise sessiz. Annem de ben de bu eğlenceye kendisini ortak etmediğimiz için kızgın olduğunu düşünüyoruz. "Günaydın Hala," diyorum, omuz silkip masanın baş köşesindeki sandalyesine kuruluyor. Sinirli, sert hareketleri ona olan hayranlığımı bir kat daha artırıyor. Bu yaşta bir kadının böylesine güçlü olmasına kim hayran olmaz ki? Sahi kaç yaşındasın sen Hala? Seksenini devireli kaç yıl oldu?

Bu eve geldiğimiz günü neredeyse bütün ayrıntılarıyla hatırlıyorum. Babamın ölümü, bir süre teyzemlerde kalışım, annemin geceleri bana sarılıp uyuması; hepsi ne kadar da hızlıca olup bitmişti. Neden ağlayamamıştım babamın cenazesinde? Yıllardır arada bir sorarım bu soruyu kendime. Bütün bir çocukluğum boyunca çok az gördüğüm için mi? Bir sürü arkadaşımın anlattığı baba anılarına sahip olmadığım için mi? Bilemiyorum. Sanki hayatımda hep ve sadece annem vardı. Tabii bir de sekiz yaşımdan sonrasında annemin Refika halası. Yani Büyük Hala. Günün birinde annem, "Taşınıyoruz, artık Büyük

Hala'yla oturacağız," dediğinde çok sevinmiştim. Ne de olsa Büyük Hala'nın evi –bu ev– bizim evimizin en az iki katı büyüklükteydi. Oturduğu apartmanın –bu apartman– arkasında kocaman bir bahçe –yıllar önce betonla kaplayıp otopark yaptılar– vardı. Eski evimizde geceleri salonda yere yayılan döşeğin üstünde uyurdum, oysa Büyük Hala'nın evinde bir odam –şimdiki odam, tapınağım– olacaktı. Hem sonra Büyük Hala bana her bayram, sandığından çıkardığı mendillere sarıp bir sürü para –artık ne para var ne de mendil– verirdi. Yeni bir ilkokula kaydettirmişlerdi beni; yeni mahallede yeni okul. Sabahın köründe okula gider, sonrasında etüde kalırdım. Eve geldiğimde annem akşam yemeğini hazırlıyor olurdu. Refika hala salondaki koltuğunda oturmuş bir yandan örgü örer, bir yandan da mutfaktaki anneme bağıra bağıra bir şeyler anlatırdı: Önceki gün misafirlikte öğrendiği bir yemek tarifi, Tokat'taki kiracısının aldığı yeni koltuk takımı, komşu Hatice Hanım'ın kısırının lapaya benzediği, hafta sonu saç boyası almaya gitmek istediği, falan filan... Annem yemekleri hazır ettikten sonra halamla kendisine birer fincan kahve hazırlardı. Büyük Hala'nın garip bir alışkanlığı; yemekten önce içilen bir fincan kahve. Garip alışkanlıkları, hiç bozulmayan bir saat düzenindeki hareketleriyle o sanki doğduğu andan itibaren hep Büyük Hala'ydı; sanki hep o koltukta oturdu, sanki hep kendisine hizmet edilmesini bekledi. Cezvede dönen çay kaşığının sesi mutfaktan duyulmaya başladığı anda Hala, üstten açılan kırmızı çiçekli yeşil dallı kutusundan bir Gelincik sigarası çıkarıp ahşap ağızlığına takar keyif çatmaya hazırlanırdı. Bana bakardı sonra, en sevdiğim şeyi yapmama izin veren bakışlarıyla; hemen koşar yakardım sigarasını. Kibritle. İlk nefesi aldığında bir süre gözlerini kapalı tutar, annemin yaklaşan terlik sesleriyle gözlerini ve duman çıkarmaya hazır ağzını açı-

verirdi. Dumanla birlikte, "Teşekkür ederim küçük bey, teşekkür ederim kızım," deyiverirdi. Her akşam ama her akşam bana teşekkür ederdi. Hâlâ eder; artık eskisi kadar sevgiyle bakmıyor belki ama aradan geçen yıllarda ne sigarasından vazgeçti ne de teşekkür etmekten. Liseye gittiğim yıllarda o Gelincik paketlerinden eksilen sigaraların nedenini tahmin ettiğinde bile kibarlığından bir şey kaybetmedi. O sigarayı nefes nefes, duman duman, bir ömür gibi içtikten sonra kahvesinden son bir yudum alır, bir yandan ağzını şapırdatırken bir yandan da tabağı fincanın üstüne kapatıp göğsünün hizasında üç kere döndürdükten sonra hızla ters çeviriverirdi. Fal için hazırlanmış fincanı, yanındaki sehpanın üstüne dikkatlice yerleştirirdi. Orta parmağındaki koca taşlı yüzüğü çıkarıp ters dönmüş fincanın üstüne koyarken benden bir bardak su isterdi. Suyun kahveyle birlikte gelmesini sevmez Büyük Halam; "Ilınıyor," der, "hamam suyu gibi oluyor." Bir süre sonra sağ elinin parmaklarını bir araya getirir ve uçlarına doğru, "Hoh!" deyiverir, sonra fincanın soğuyup soğumadığını kontrol ederdi. Hoh! Ne güzel bir ses, ne güzel bir nefestir o! Fincan, parmakucu kontrolünden yüzünün akıyla çıkamazdı. Ancak yüzük tekrar parmağa geçirilip tepesine başparmakla bastırılınca kıvama gelmiş olurdu. Her akşamüstü tekrarlanan bu evcilik oyununun diğer çocuğu annem, mutfağa sofrayı kurmaya gittiğinde, Refika hala da fincanı eline alır, okuma gözlüklerini takıp kendi falına bakmaya başlardı. Kâh gerilirdi yüz kasları kâh gevşeyiverirdi. Ahşap ağızlığının bile sararmasına engel olamadığı parmaklarının arasında beyazlığı daha da belirginleşen kahve fincanında yarınını okurdu. Her gece bir sonraki günü. Geçen yıllarda bu tören hiç değişmedi. Zaten ne değişti ki? Evet; ben o küçük öğrenci değilim, annem eskisinden daha sessiz, Büyük Hala'nın mor damarlarla çillerin birbirine karıştı-

ğı, daha çok sigara ve daha çok fincan tutmuş yaşlı elleri var artık. Ama hâlâ bu evdeyiz, hâlâ üçümüz bir aradayız, seksenini çoktan geride bırakmış olan Refika Hanım, hâlâ yarınını kahvenin telvesinden okuyor.

"Acayip bir rüya gördüm bu gece," dedim birden. Annem, "Hayırlara karşı gelsin," dedi. Halam ekledi: "Hayırsa beri, şerse geri." Özel kahvaltı tabağını hazırlamak için buzdolabından Büyük Hala'nın kahvaltılıklarını çıkarıyordum –tuzsuz, yağsız beyazpeynir, çizik zeytin, diyabetik reçel– ama ikisinin de bir an önce anlatmaya başlamamı istediğini biliyordum. Rüya yorumlamak. En sevdikleri şey. Bir başkasının hayatının sırlarını öğrenmek, yarınını yorumlamak. Çocukluğumda onlar sorardı gece rüya görüp görmediğimi. Birbirlerinin sözünü kese kese yorumlarlardı sonra da. Hep olumlu şeyler söylerlerdi ama arada bir, "Esmer bir arkadaşın varsa bugün onun sözlerine dikkat et, aman başına dikkat et tabelaların altından yürüme, atkınla boğazını iyice sar da nezle olma," diye uyarırlardı beni anlattıklarımdan yola çıkarak. İşe girdikten sonra önce rüya anlatma törenleri sonra da giderek kahvaltı sofraları yok oldu. Ama bu sabah içimde garip bir neşe var. Kendimi küçük bir çocuk gibi hissediyorum. Rüyasını anlatmaya hazırlanan küçük bir çocuk.

Vapurla başlıyorum. Köpüren denizi, havada asılı kalışımı, duvarların rengini, çaycıyı, Afrika'dan gelen hayvanları, garip bereli çocuğu, yaşlı kadını, her şeyi anlatıyorum. Tabii nanik yapan fili ve kolumu koparan timsahı da. Büyük Hala sessizce küçük kahvaltı tabağına peynir koyuyor. Annem yumurtalı ekmekleri doldurduğu kayık tabağı masanın kenarına koyduktan sonra çaylarımızı doldurmaya başlıyor. "Meğer kolumun üstüne

yatmışım, herhalde o yüzden koparıldığını gördüm, sonra da uyandım işte," dememden sonra bir süre sessizlik oluyor. İkisinin de suratında sıkıntı var. Çay kaşıklarının şıkırtısı, kesilen ekmeklerin kırtırtısı, tabaklara alınan zeytinlerin tıkırtısı... "Vapur görmek iyidir," diyor annem, "temiz, aydınlık bir vapur işte başarıya delalettir... Deniz de iyidir, bolluk, bereket demektir, maşallah. Bir de çaycı gördüm demiştin, o da iyidir, rüyada çay içmek iş hayatında başarı demektir değil mi Hala?" Başını sallayıp onaylıyor Büyük Halam. Yoksa bana mı öyle geliyor? Çaycı gördüğümü ama çay içmediğimi söylesem mi diye düşünürken, "Keşke el edip kovmasaydın çaycıyı," diyor biri. Hangisinin konuştuğunu anlayamıyorum birden. Sesleri öylesine birbirine benziyor ki. Hayret. Bugüne kadar dikkat etmemiştim buna. "Afrika ne demek ki?" diye devam ediyor annem, "Yamyamlar, kara derili adamlar filan, iyi bir şey değil herhalde." Yorumluyor değil de Büyük Hala'dan onay bekliyor gibi. Her sözünü bir soru cümlesi gibi bitiriyor. Beklediği onay bir türlü gelmiyor; o yaşlı eller çatalın kenarıyla tabağındaki peyniri kesmekle meşgul. "Kırmızı biraz şeydir... Nasıl desem?.. Hararet basmış içini ama şey gibi... Âşık olunduğunda görülür derler yani... Bir de mavi mi demiştin? İyidir o, akıldır, mantıktır... O hayvanların arasında üç kişi görmüşsün, üç bolluktur, berekettir, hayırlı haberdir. Aslında şarkı söylemek de şeydir ama... İyidir, neşedir... Rüyada bir sürü hayvan görmek... hayvanlar... şey habercisidir... hayvan... düğün habercisidir." "Düğün" kelimesi masadan soğuk bir rüzgâr gibi geçiyor ama beni hiç üşütmüyor. Rüya yorumlarına inanan o küçük çocuk değilim artık. Sadece bir an için yıllar öncesine dönmek istediğimden anlattım rüyamı. Yine de...

Yine de Büyük Hala'nın ne diyeceğini merak ediyo-

rum. O ise sanki biz orada değilmişiz gibi kahvaltısını yapmaya, höpürdeterek çayını içmeye devam ediyor. Annemin sesini duymaz oluyorum. Küçük çocuk şu demektir, renkli bir giysi görmek bu demektir, yaşlı kadın şu anlama gelir ama genç kadın da bu anlama... Annemin sesi, sözleri giderek uzaklaşıyor beynimden, gözümü Refika haladan alamıyorum. Sonra annem de susuyor. İkimiz de Hala'nın bir şeyler demesini bekliyoruz. Tabağındaki koca yumurtalı ekmek parçasını ağzına atıyor, çayının kalanıyla son lokmasını ıslatıp yavaş yavaş çiğniyor. Sonra... Susuyor. Kaşları çatık, elleri her zamankinden daha çok titriyor gibi. Annem aceleyle kalkıp masayı toplamaya başlıyor: "Aman canım, ne olacak, rüya işte. Hem sonunda kan gördüm demiştin değil mi? Kan gördüysen bozulur rüya. Uzatmayalım daha fazla, geçmiş gitmiş, evlerden ırak olsun." Büyük Hala kızgın bakıyor anneme. Bocalıyor birden annem. Evin en değerli vazosunu kırmış küçük bir kız çocuğu gibi suçlu suçlu, "Öyle değil mi ama Hala?" diyor, "Sonuçta bir rüya, büyütmeye gerek yok." Üçümüz apayrı yönlere savruluyoruz birden. Ben Gelincik sigarasının dumanıyla sarmalanan çocukluğumdan geri gelemiyorum, onların nerede olduklarını anlamam ise mümkün değil.

Annem yanımdan kaçmak istercesine banyoya gidiyor. Canı sıkkın olduğu zamanlarda yaptığı gibi saatlerce lavaboyu, fayansları ovacak. Beyaz olacak banyo, bembeyaz. Büyük Hala bütün gün koltuğunda oturup gazeteleri okuyacak. Ben... Ben gazetelerin pazar eklerini alıp odama çekileceğim. Bütün haberleri okuduktan sonra, en güzel kıyafetleriyle boy boy poz veren adamların, kadınların fotoğraflarını makasımla küçük parçalara ayırıp kolajlar yapacağım defterime; çiçek resimleri, manzara resimleri. Bir ara yatağıma uzanıp hayaller kuracağım.

Üç ay sonrasıyla ilgili hayaller. Altmış beş iş günü sonra yirmi beş yıllık memuriyetimi bitirip üçün birinden emekli olacağım günlerle ilgili hayaller. Seksen küsur yaşındaki bir hala, yetmişine merdiven dayamış bir anne ve ellisine merhaba demeye hazırlanan bir adamın, yarım yüzyıllık bir evde kimse tarafından rahatsız edilmeden mutlu yaşadığı bir ömürle ilgili hayaller...

ÜÇ KORNER BİR PENALTI

1. "kalemizde aslan nihat var..."

Harama el sürmüşlüğüm mü var ki böyle konuşuyor bu herifler? Dönen numaralar bizim kulağımıza gelmiyor sanki. Geçen hafta, adı lazım değil bir takımın, çatır çatır şike yaptığını sağır sultan bile duydu. Öyle hatır şikesi filan da değil ha, adamlar resmen üç farklı mağlubiyete garanti vermişler, ellerinden gelse siz sahaya çıkmayın golleri biz atarız, aman terleyip hasta olmayın, diyecekler ama onlara ses çıkaran yok. Neden? Nedeni belli abicim, biz günah keçisi olmuşuz bir kere. Bak ortalık çalkalanıyor, yukarıda ne işler dönüyormuş, şikeler, hakem satın almalar, karı kız, her numara var... Şuraya yazıyorum, bir-iki kişiyi yem diye öne atarlar, sonrası tısss!.. Neden akmıyor sular? Nedeni belli abicim, biri kaynağa tıpayı yerleştirmiş. Bize gelince de oturur üşenmeyip kaynağın önüne yeni yol açarlar ki, hedef şaşsın, sel gelip garibanı sürüklesin. Böyledir abicim, kaleciysen hele de amatörde oynuyorsan iş bitmiş. Adın kovaya çıkar, mandaya çıkar, şarapçıya çıkar, şikeciye çıkar; ama biri de kalkıp sana kaleci demez. Otuz altı yaşındayım be abicim, şu tribünlerin dili olsa da konuşsa... Ben futbol oynamaya başladığımda koskoca Marmaris'te otellerin dışında renkli televizyon bile yoktu. Pazar günleri kahvede toplanır, siyah beyaz televizyondan maçı seyre-

derdik, iki takım da çubuklu forma, beyaz şort, beyaz tozlukla çıkınca, kimin kim olduğunu ayıramazdık... Kaç kere sakatlandım biliyor musun abicim? Nereden bileceksin, ben bile bilmiyorum. Dizkapağının altından ikinci bir dizkapağı gibi fırlayan şu kemiğe bak da anla ne haldeyim. Menüsküs değil bu, "mafsal faresi" diyorlar, artık kemikleşmiş. Aldırmasına aldırırız da, o zaman futbola dönüşsüz gidiş bileti kesmek zorunda kalırız. Ben futbolsuz ne yaparım abicim, nasıl yaşarım? Bu saatten sonra kim bana memuriyet ayarlar, zaten okumuşluğum da yok. Başkasının yanında çalışmaya, tezgâhtarlık yapmaya gelemem. Yıllardır, bir kulüp başkanına baş eğmişim, bir de antrenöre. Şimdi bir yere garson girdiğimi düşün: Turistiydi, iti kopuğuydu, nasıl uğraşırım? Deli adamım ben, sakin duramam, emir alamam. Akıllı adamın şu toz toprak sahada ne işi var zaten abicim? Yirmi dört yaşındayken ikinci ligden transfer teklifi gelmişti. İyi teklifti ha, çarşı içinde bir dükkân almaya yetecek kadar para veriyorlardı. Atladım otobüse, yollandım Kayseri'ye. "Seni alacağız ama önce bir görmemiz, denememiz lazım," demesinler mi, tepemin tası attı. "Deneme meneme bana gelmez, attıracaksanız imzayı attırın, yoksa çeker giderim," dedim. Şimdiki aklım olsaydı... Nesin ulan sen, Alman millî takımı kalecisi misin? Ama gençlik be, kendini başka bir yerde görüyorsun, âlemin kralıyım sanıyorsun. Al sana krallığı Nihat Efendi, adın şikeciye, soytarıya çıktı... Neyse abicim uzatmayayım, kısa boylu, posbıyıklı, parmağında nah bu kadar şövalye yüzüğü olan yaşlı bir yönetici elini omzuma koyup, "Etme evladım, gel bir-iki antrenmana çık seni zaten alırlar, formalite bunlar," dediydi. Ama kıçımız kalkmış bir kere, indirebilen beri gelsin, "Başlarım formalitesine, ben Marmaris'ten geliyorum, peşimde üç kulüp daha var, ya verirsiniz bir numaralı formayı ya da giderim, si-

zinle mi uğraşacağım?" deyip vurdum kapıyı çıktım. Ne üç kulübü abicim, bir villanın önünden geçsem bekçi köpekleri kulübelerine almaz beni, o haldeyim yani. Kös kös döndük buraya tabii. Kayseri işinden sonra iki yıl kimse kapımı çalmadı. O arada yaş geldi yirmi altıya, kıç indi yere. Fakat o yıl görecektin beni abicim, harikalar yaratıyorum. Şimdi "Uçan Manda" diye dalga geçen bu hıyarlar, çarşıya her indiğimde yolumu kesiyor, "Aman ikramda bulunmadan olmaz," diyorlardı. Nankör herifler!.. Nerede kalmıştım? Ha, son üç maçta üst üste beş penaltı kurtarınca kahraman ilan edildim. Bu sefer Kastamonu'dan teklif geldi. Kayseri olayında para iyiydi, Kastamonu'da ise öyle büyük paralar olmadan, maç başına anlaştık. Tabii ne dedilerse kabul ettim, hemen bastım imzayı. Neresinden baksan ikinci lig be abi, boru değil anlayacağın. Bende ne hayaller var bir bilsen... Birkaç önemli maçta, bir de kupa maçlarında doğru dürüst oynadın mı, ver elini büyük takım. İstanbul'a kadar yolu var. İstanbul deyince konuşulan paraları söylesem dudağın uçuklar. Ben şu kaleci kazağını üç yıldır giyiyorum, herifler her maçtan sonra tribüne fırlatıyor, oradan anla yani. Ama evdeki hesap çarşıya uymadı. Beni büyük vaatlerle transfer eden başkan, yolsuzluktan içeri düştü, şansım döndü. O yetmezmiş gibi bir antrenmanda hava topunda ayının biri üstüme düştü, dizim döndü. Yalan yanlış bir ameliyat oldum, sonrasında da sakatlıktan bir türlü kurtulamadım. 1 numaralı formanın hayaliyle gittiğim Kastamonu'da 23 numaralı yedek kaleci formasını giyip kulübede oturmaya başladım. Doğru düzgün lojman da ayarlayamadılar, kulübün deposunda yatıp başkanın lokantasından gelen artıklarla beslenir oldum. Her gece malzemecilerle, hademelerle takılıyordum. Şaraba da orada alıştım. Profesyonellik yaşantım kısa sürdü. Ertesi yıl verdiler kramponlarımı elime, yolladılar evime.

Ama iyi oldu. Diyeceksin neden? Nedeni belli, her balık kendi suyunda mutlu be abicim. Burası baba ocağı ne de olsa. Devlet kapısında hademeydi, çalışkan adamdı rahmetli. Bize iyi kötü başımızı sokacak bir ev bıraktı. Emekli maaşını da anama bağladılar; hiç değilse evde her gece sıcak bir kap yemek oluyor... Aşk meşk durumlarını konuşmayalım, bizim işimiz futbol. Hem kim kız verir benim gibi adama? Buraların halkı zengindir, ya turizmden ya topraktan. Ben de şöyle dört-beş masalık bir lokanta açabilseydim böyle mi olurdu, kralı gelse tanımazdım. Allah'tan umut kesilmez yine de... Adı bile belli dükkânın; "Bir Numara, Nihat'ın Yeri". İçeri girer girmez tam karşıya gelen duvarda formam, eldivenlerim, kramponlarım asılı. Hemen yanında büyük golcülerin, kalecilerin resimleri var. Bir de buraya tatile geldiğinde Schumacher ile çektirdiğim fotoğraf var abi; onu da nah böyle büyütüp baş köşeye koymuşum. Yukarıdaki duyuyorsa sesimi, bir yerden bir kapı açar, belli mi olur? Ama şimdi varsa yoksa futbol. O iki direğin arasındaki yedi metre var ya, işte orası benim krallığım abicim. Sen bunların dediklerine bakma, ben varımı yoğumu koymuşum bu yola. Hâlâ antrenman aksatmam, bunca yıldır bir gün kaytardığım görülmemiştir. Neymiş efendim, antrenmandan sonra serserilik ediyormuşum. Ulan İstanbul'dakilerin her gün barda pavyonda çekilmiş boy boy fotoğrafları yayınlanıyor gazetelerde, kimsenin bir şey dediği yok. Serserilik dedikleri de ne; öğleden sonra kahveye takılırım. Akşamüstü arkadaşlarla balığa çıkarız bazen, günümüzdeysek kovayı doldururuz. Ticaretinde değiliz ha, keyif bizim derdimiz. Barbunu sandalda tuzla pişirip şaraba katık etmenin tadını bilir misin abicim? Kimi akşam Sakallı'nın meyhanesinde pisleniriz, gün geçer gider. Neymiş efendim, şike yapıyormuşum. Bak, aha buraya yazıyorum, şike yaptığımı kanıtlasınlar, bir daha

topa elimi sürersem namert olayım. Ben ister miydim şu Tire maçında hezimete uğramamızı. Ama böyledir işte, onca yıl yağmur çamur demeden canını dişine takıp oynarsın, "Sinek mi vızıldadı?" derler; bir maçta dokuz gol yiyince sahaya uçak düşmüş gibi kıyamet koparırlar. Yalan abicim bunlar, iftira. Yahu ben bu işi para için yapıyor olsaydım, çoktan büyüklerden birine transfer olmuştum. Yazıklar olsun hepsine...

2. "geri dörtlümüz yıkılmaz duvar..."

Senin adını kimse bilmez. Büyük gazetelerin arka sayfalarında, yerel gazetelerde en sıradan yedeğine kadar bütün oyuncuların, futbolun "f"sinden anlamayan yöneticilerin adları sıralanır da, seni kimse görmez. Oysa bu oyun sen olduğun için var. Sağını solunu açtığından, biraz çapkın baktığından filmlerin başrollerini kapan oyunculuk yeteneğinden nasibini almamış zavallıların boy boy resimlerini yayınlayıp Suphi Kaner'leri, Ahmet Tarık Tekçe'leri yok sayan anlayışsız sana bu sahnede yer vermeyen. Olsun, zaten senin sahne ışıklarında gözün yok ki. Öyle olsa, hem bir kere olsun sahada görmediğin o İstanbul takımını hem de bir türlü yönetim kuruluna bile alınmadığın şu kasaba takımını böyle gönülden desteklemeye devam eder miydin? Sen de adı bilinmeyen, cismi görülmeyen sayısız taraftardan birisin Hüseyin Bahtiyar. Yıllardır bir devlet dairesinde dirsek çürütüyorsun. Her gün en ucuzundan bir spor gazetesi alıyor, kanının rengine bulaşan takımın haberlerini okuyorsun. Antrenmanda neler olmuş, kim kime sert girmiş, hoca bu hafta kimleri kulübede oturtacakmış, takıma yeni bir Brezilyalının gelme ihtimali neymiş, yarı saha maçta yeşil takım, sarı takıma kaç gol atmış, bu yıl takımı sırtladığını düşündüğün o genç forvet kendisine ne marka araba

almış, her şeyi ama her şeyi okuyorsun. Tabii ya, rakiplerinizle ilgili haberleri de okuyorsun. Savaşa giderken güçlü olmak, rakibin zayıf yönlerini bilmek lazım değil mi? Sadece büyük takımlarla ilgili haberleri değil, yerel gazetedeki futbol haberlerini de okuyorsun. Yıllardır hiçbir maçını kaçırmadığın, kimi zaman öğlen molalarında antrenmanlarını seyretmeye gittiğin, gönül bağın olan amatör takımın da ne durumda olduğunu bilmelisin. Bu sahil kasabasının küçük devlet dairesinde karbonat kokan çayına taneyle katık ettiğin, tütünü odunlu yerli sigaranı içip yan masadaki Sıtkı Bey'den o günkü altılının kaç lira ganyan vereceğini dinlerken bile sadece futbolu düşünüyorsun. Akşam eve dönerken bakkalda mola veriyorsun, birkaç arkadaş ters çevrilmiş bira kasalarının üstünde çay bardağında rakıyla demleniyorsunuz. Senin amacın içmek değil, futbol bilgisine güvendiğin birkaç kişiyle hafta sonundaki maçı konuşmak. Maç günü gelip çatınca soluğu belediyenin arkasındaki toprak sahada alıyorsun. Dört sıra banktan ibaret kırık dökük tribünde nereye oturacağın ezberinde. Sıcaktan başına güneş geçmemesi ya da soğuktan böbreklerini üşütmemen için seni koruyacak tek şey evden getirdiğin gazete. Zaten sen, evinin rızkını buralarda çar çur etmiyorsun. Kimi zaman çarşıdaki büfecinin koca bir sepetin içinde getirdiği taze soğanlı, domatesli, haşlanmış yumurtalı pide ekmeklerine yutkunarak bakıyor ama nefsine hâkim oluyorsun. Hovardalık sana yakışmaz, sen çocuk okutuyorsun Hüseyin Bahtiyar. Maçı seyrederken gözlerini kısıyorsun; hafta boyunca antrenmanda kim iyi çalışmış, kim kaytarmış, kim gelecek vaat ediyor, kime İstanbul yolu gözüküyor, en iyi sen biliyorsun. Çünkü sen hepsine yukarıdan bakıyorsun. Tribündeki avareler, futbolculara bağırıp hakeme küfrederken sen onları uyarıyorsun. Faulü, serbest vuruşu, ofsaytı öğretiyorsun cahil cahil konuşanlara. Bazen kendini

tutamayıp ayağa kalkıyor, hocaya uyarılarda bulunuyor, sahadakilere taktik veriyor, ofsayttaki futbolcuya kızıyor, kusurlu harekete sarı kart göstermeyen hakeme sitem ediyorsun. Sen yöneticilerin, antrenörlerin, hakemlerin, oyuncuların ve taraftarın başındaki Demokles kılıcısın. Son on dakikada sıkıntıdan tespih çekiyorsun, hele bir de istemediğin bir skor varsa. Avuçlarını terleten, başına ağrılar girmesine neden olan sayılı dakikalar geçip gidiyor, maç bitiyor. Galipseniz çevrendekilerle şakalaşıyor, beraberliklerde puan hesabı yapıyorsun. Yenildiyseniz boğazına bir şey düğümleniyor, bir süre yerinden kalkamıyor, hırsla altdudağını kemiriyorsun. Futbolcuların, yüzlerindeki çamurla bile silinmeyen utançları daha da hüzünlendiriyor seni. Çocukluğunu bildiğin kaleciyle göz göze gelmemeye çalışıyorsun. "Yakışıyor mu sana," diye bağırmak istiyorsun ama yıllarca sabah daireye girerken selamladığın rahmetli babasını hatırlıyor, susuyorsun. Zavallı adam, "Her gün top peşinde koşuyor, adam olmayacak galiba," diye sana dert yandıkça, "Karışma çocuğa, futboldan zarar gelmez," dediğin o sayısız sohbet yüzünden bazen kendini suçlu hissediyorsun. Kızamıyorsun, bu bir numaralı formanın aşkıyla hayatını heba etmiş futbol delisine. Kenara çekip baba oğul gibi konuşmak istiyorsun. Ondan başka kim anlar ki seni? Büyük umutlarla transfer edildiği halde şahsi oynadığı için gol kaçırma rekoru kıran sarışın forvet mi? Çok istediğin halde seni bir türlü oy verdiğin partinin ilçe temsilciliği komitesine almayan kulüp başkanı mı? Yoksa yıllardır saygıda kusur etmediğin halde, fikirlerine değer vermeyen kurt antrenör mü? Eve gidinceye kadar bunları düşünüyorsun. İçinin sıkıntısını kapıda bırakarak çocukların derslerini yapıp yapmadıklarını sormak istiyorsun ama aklın hâlâ maçta. Oğlan gemi mühendisi olmak istiyor. Boşa hayal... Acaba okulu asıyor mu, sigara içiyor mu, kendisi-

ne genç sevgili aramaya gelen turist kadınlarla kaçamak yapıyor mu?.. Ya kız? Okuyamayacak belli. Bari toprak sahibi bir aileye gelin gitse. Radyodan maçları dinlerken kafanda hep bunlar var. Akşamki maçı tuttursan bile bu hafta yine dokuzda kaldın totoda. Kuponu yırtmadan önce defalarca kontrol ediyorsun, belli mi olur? Birilerinin bu işten büyük paralar kazandığından eminsin. Yense de yenilse de takımını destekleyenlere, pazara kadar değil mezara kadar renklerine bağlı kalanlara, yıllarını sahanın çamurunda harcayanlara bu haksızlıkları yapanlara sunturlu bir küfür savuruyorsun içinden. Onlar sahanın yeşilini değil, paranın yeşilini bilirler. Karıya, kıza, uyuşturucuya, silaha para akıtmak için, damarında akan renkleri kirleten pisliklerden nefret ediyorsun. Ya senin partinde de böyle pislikler varsa? İçin sıkılıyor yine. Bu kötü düşüncelerden kaçmak için, "Yemek hazır değil mi?" diye bağırıyorsun mutfağa doğru. Karının hep mutfakta yaşadığını biliyorsun. Yemekten sonra pencerenin önündeki divana kurulup radyodan haftanın en önemli maçını dinliyorsun. Karın, karşında tığ işi yapıyor. Tığa dolanan ipe büyülenmişçesine bakıyor, her bir ilmekte gözünün önüne çalım yemiş bir rakibi getirmeye çalışıyorsun. Sonra televizyonu açıp özet görüntüleri, yorumları, tartışmalı pozisyonları, yöneticilerle telefon bağlantısı yapan programları seyrediyorsun. Ah, bir de sana telefon etseler... Bir maçlarda bağıra çağıra takımını destekleyen kadınlara, bir de kornerin bile ne demek olduğunu bilmeyen karına bakıyorsun. Bu yıl da şampiyonluk hayal. Uykun geliyor. Yatıyorsun. Rüyan yemyeşil.

3. "orta saha sanki canavar..."

Gerd Müller'in golleriyle şahlanan ev sahibi Almanya'nın kupayı müzesine götürdüğü 1974 Dünya Kupası

maçlarını Marmaris'teki Sezerler Kahvehanesi'nin mobilyası cevizden siyah-beyaz televizyonunda seyredenler arasında, o zamanlar yirmi sekiz yaşında olan bir genç vardı. Metin Boyacı, Ege'nin toprağı bereketli köyü Salmancılar'ın varlıklı çiftçilerinden Hacı Süleyman Ağa'nın en küçük oğluydu. Hani tekne kazıntısı, derler ya, işte öyle. Altı abla, üç ağabey, altı enişte, iki yenge, dayılar, halalar üstüne titrerdi. Ona sayıları on dördü bulan torunların en büyüğü gibi davranılıyor, bir dediğini iki etmemek için bütün köy halkı seferber oluyordu. Kısacası sadece sülalenin değil, Salmancılar'ın gözbebeğiydi. Ama bu saltanat, davul zurna eşliğinde gönderildiği asker ocağında, o yılların usta futbolcularından Bahri'yle tanışacağı gün sona erecekti. Payitahta sızıp da sultanın içine gavur işi icatların zehrini akıtan casus misali, Bahri de Metin'in içine futbol sevgisini aşılayıvermişti. Amasya'nın çarşısında izne çıktıklarında, ırmağın yanındaki kahvelerden birine kurulup demlikle çay söylerler ve Bahri, saatlerce maç anılarını, futbolun cilvelerini, oyunun kurallarını ve en çok da seyircilerin tezahüratlarını anlatırdı bu el bebek gül bebek büyütülmüş delikanlıya. Akşamüstleri mıntıka temizliğini bitirir bitirmez üniformalarının üstünü çıkarır, ağır botların ayaklarını yara yapmasına aldırmadan, atış alanının yanındaki arsada top koştururlardı. Bütün gün talimde kendilerine kök söktüren, mutfak nöbetinde iki patatesi derinden soydukları için tokadı basmaktan çekinmeyen astsubaylar, okudukları için nefes alışları bile erlerden farklı olan asteğmenler ve başka bir dünyanın insanıymış gibi yürüyen subaylar da bu maçlarda onlar gibi soyunur, onlar gibi top peşinde koşturur, onlar gibi terlerdi. Hatta bir gün bölük komutanı da aralarına karışıp, "Durun bari ben de hakemlik yapayım," demiş, kıran kırana geçen maçı erlerin takımı kazanınca da bütün bölüğü tulumba

tatlısı ziyafetiyle ödüllendirmişti. Metin o günden sonra futboldan başka şey düşünemez oldu. Bu futbol öyle mükemmel bir şeydi ki, toprak ağasıyla matematik hocasını, dolmuş şoförüyle mirasyediyi, subayla eri, güçlüyle güçsüzü bir kılıyordu. Hayat denilen savaşı kazanamasan bile futbol savaşını kazanabilirdin. Artık Metin'in tek hayali, iyi bir futbolcu olabilmekti. Ancak asker ocağında alevlenen bu aşk yine asker ocağında söndü. Bir gece yarısı iki-dört nöbetindeyken koğuş arkadaşı Sülo, elindeki Kırıkkale'nin namlusuna sürülmüş kurşunu unutup şaka yapmaya kalkınca, Metin'in sol dizkapağı paramparça oldu. Üç kere ameliyat masasına yattı. Derken aylar sonra bir gün doktorlara göre müjdeli, Metin'e göre ölümden beter haberi aldı: Artık yürüyebilecek, hatta koşabilecekti. Belli belirsiz topalladığı fark edilmeyecekti bile. Topallamak mı? Belli belirsiz de olsa topallamak... Rakip defansı ipe dizememek, rüzgârın oğlu gibi koşamamak, kale suru yıkacak güçte şutlar atamamak, ağları havalandıramamak... Umutsuzluk ve gözyaşı içinde taburcu olmayı beklediği günlerde ziyarete gelen Bahri imdada yetişti ve hasta yatağındaki arkadaşına futbolla yaşamak için tek yolun oyunculuk olmadığını, dilerse İzmir'deki antrenörlük kurslarına katılıp sertifika alabileceğini anlattı. Salmancılar ahalisinin, köyüne dönen gaziye davulla zurnayla hoş geldin dediği günün gecesinde Metin, Hacı Süleyman'ın karşısına dikildi ve futbol adamı olmak için İzmir'e gitmek istediğini söyledi. Babasıyla bir daha ancak, tabutuna sarılıp, "O gece evden kovdun da ne değişti babam?" deyip hüngür hüngür ağladığı gün konuşacaktı. İzmir'de canını dişine takıp çalıştı, hocalarının ağzından çıkan her sözü kanun belledi. İki ağabeyiyle bir eniştesinin babalarından gizlice yolladığı paralarla rahat yaşıyor, gece gündüz futboldan başka şey düşünmüyordu. Daha yirmi beş yaşındayken üçüncü lig takımla-

rından birinde yardımcı antrenör olmuş, hatta transfer edilecek oyuncular konusunda kulüp yönetimine öneride bulunacak kadar da sözü dinlenir hale gelmişti. Dürüstlüğü, çalışkanlığı, hırsı ve başarılarıyla kısa sürede adını çok kişi öğrendi, amatör kümede bir takım hocalığının kapıları açıldı. Aynı yıl âşık oldu Metin. Sabah antrenmanlarını seyretmeye gelen eczacının kızı Nezahat'i gördükçe haytalık eden öğrencilerine daha otoriter davranıyor, soyunma odası olarak kullandıkları odun sobalı barakanın girişindeki kırık boy aynasında eşofmanının üstünde nasıl durduğuna bakmadan sahaya çıkmıyordu. Her gece ertesi gün gidip esmer güzeline açılmanın hayaliyle yatıyor, sabaha kadar yatakta dört dönüp lafa nasıl başlayacağını hesaplıyordu. Derken bir gün Nezahat'in oraya kendisini değil, takımın yakışıklı golcüsünü görmeye geldiğini anladı. Ama ne sahada değil de kulübede olmasına neden olan aksak sol bacağına ne de kimilerini sıradan savaşçı kimilerini yıldız yapan futbola küstü. Aşka küstü Metin Boyacı. Bir daha da kimseyi sevmedi. Bir ara Afyon kerhanesinde çalışan Güzel diye bir kadına dadandığı, ablalarının bileziklerini çalıp ona taktığı, maç satıp babaladığı paralarla içi geçmiş orospuya kat aldığı söylendi ama doğrusu onu bir gün bile takımından uzakta gören olmadı. Zaten bu söylentileri de ya o sırada karısını aldattığı ortaya çıkmasın diye dikkatleri başka yöne çekmek isteyen bir esnaf ya da takımın yenilgisine kılıf uydurmak için şike lafına sarılan kendini bilmez bir taraftar ortaya atıyordu. Evden gelen paralarla antrenman sahasının hemen yanında kiraladığı tek göz odada yaşayan Metin'in futboldan başka aşkı yoktu. Osman'ı, Cemil'i, Yasin'i, Sanlı'yı ayakta alkışladı. 1974'te Cruyff'un olağanüstü tekniğine övgüler yağdırdı, 1978'de bir golcünün Kempes kadar güçlü olması gerektiğini iddia etti, 1982'de Platini'yi seyrettikten sonra bütün büyünün

orta sahada olduğuna bir kez daha inandı, 1985'te Heysel Stadyumu'nun bir duvarının çöküp birçok insana mezar oluşunun ertesi günü belki de tüm ülkede antrenman iptal eden tek antrenör oldu. Kimi zaman kahvede oturur çevresini saran futbol meraklılarıyla saatlerce konuşurdu. Anadolu'daki en ufak takımın bile ne durumda olduğu, hangi futbolcunun gelecek vaat ettiği, fikstür avantajları, hakem hataları sorulurdu ve Metin Boyacı bıkmadan her soruya tek tek cevap verirdi. Özellikle farklı skorlarla kazanılan önemli maçlardan sonra birçok takımın Hoca'yla gizli gizli görüştüğü, hatta bir sonraki sezon yüklü bir transfer ücreti karşılığında büyüklerden birine gideceği fısıldanırdı sağda solda. Aslında kimilerine uydurma kimilerine hayal gibi görünen bu sözlerde gerçek payı yok değildi. Büyük kulüpler değil ama birçok şehir kulübü Metin Hoca'ya transfer teklifinde bulunmuştu. Paralar, evler, dükkânlar, arsalar, arabalar teklif edilmiş ama Hoca'nın cevabı her seferinde, "Hayır!" olmuştu. Para değildi onun derdi; doğduğu bölgenin bir güçlü takımını birinci lige kadar çıkartamadıktan sonra para neye yarardı ki? Ölümüne çalışıyordu ama doğruyu söylemek gerekirse bu isteğini asla gerçekleştiremeyeceğini biliyordu; kulüp yönetimi profesyonel lige çıkmak istemiyordu ki. Bu saha yaptırmak, deplasmanlara gitmek, tesisleri yönetmeliğe uygun hale getirmek kısacası servet akıtmak anlamına geliyordu. Marmaris'in ikinci ligde oynayan takımı vardı nasıl olsa; Öz Marmaris Gençlik amatör kalmalı, sadece kasabalının bir kısmını oyalamaya ve oyların yönetimin desteklediği partiye akmasını sağlamaya yaramalıydı. Bu yüzden Metin Hoca ne kadar istese de doğru dürüst transfer yapılmaz, takım kaderine terk edilirdi. Kim bilir belki kurt hoca da farkındaydı bunun ama ayrılamıyordu baba toprağından; kendine verdiği sözleri gömüp gidemiyordu.

Bugünkü maçın bitiş düdüğü çalarken Metin Hoca bunları düşünüyor muydu bilinmez ama onun için yarın yine aynı gün olacak. Tıpkı saltanatla başlayıp tek göz odada devam eden hayatı gibi, takımı da bir inecek bir çıkacak, asansör takım olacak ama asla zirveyi göremeyecek. Şu utanç verici 9-0'lık yenilgiden sonra bile yöneticiler sırtını sıvazlayıp, "Üzülme be Hoca," diyecekler. Taraftarlar yıllarını bu takıma adayan Hoca'ya saygıda kusur etmeyecekler. Metin Boyacı için hiçbir acı, takımının kötü futbol sergilediği bir doksan dakikadan daha uzun sürmeyecek.

4. "ileride ayhan bombalar!"

Sarı Şeytan yine iddialı konuştu:
KİMİ GOL ATAR KİMİ YAN GELİP YATAR!
EHA/MARMARİS–Hafta sonunda Tirespor'la yaptığı mücadeleyi dokuz farklı yenilgiyle kapayan Öz Marmaris Gençlik'in sezon başında büyük umutlarla renklerine bağladığı Ayhan, taraftarın eleştiri oklarına hedef olmasına rağmen iddialı konuştu. Sakatlıkları nedeniyle takımdaki yerlerini alamayan Önder ve Cengizhan'ın orta sahadaki yokluklarını yoğun biçimde hissettiklerini dile getiren genç golcü, "Orta sahadan beslenemiyorum, öyle olunca da rakip defansın arasında kaybolup gidiyorum," diyerek dert yandı. Bölgenin inişli çıkışlı takımlarından biri olarak dikkat çeken kırmızı-mavili ekip, son haftalarda üst üste aldığı yenilgilerle taraftarlarına saç baş yolduruyor. Belediye İmar Komisyonu üyesi ve kulüp başkanı Sadullah Kaçkan, kötü gidişe rağmen, yıllardır takımın başında olan antrenör Metin Boyacı'nın işine son vermeyi düşünmediklerini ve önümüzdeki haftalarda bütün maçları alarak hak ettikleri yere geleceklerine inandığını beyan etti. Matematiksel olarak hâlâ yükselme grubu

maçlarına katılma şansı olan takım, önümüzdeki hafta sonu yapacakları Yeni Kulaspor maçının hazırlıklarına son sürat devam ediyor. Önder ve Cengizhan'ın yanı sıra, 9-0'lık Tirespor maçında kırmızı kartla oyun dışında kalan Batur da takımdaki yerini alamayacak. Bu büyük farkın baş mimarlarından biri olarak görülen ve özellikle maç sonrasında bir grup taraftardan büyük tepki alan emektar kaleci Nihat, "Takımda eskilerle yeniler arasında uyum sorunu var, bu yüzden kademe anlayışımızda boşluklar oluyor ama hocamız ve başkanımız bu sorunları ortadan kaldırmak için en doğru kararı vereceklerdir, bizi asıl üzen aslı astarı olmayan şike dedikodularıdır," diyerek üzüntüsünü dile getirdi. Nihat'ın özellikle genç oyuncuları hedef gösteren bu açıklamasına karşın Sarı Şeytan Ayhan, sahadaki hırçın tavırlarını verdiği demeçte de sürdürdü ve, "Kimi gol atar, kimi yan gelip yatar. Benim işim gol atmak, yan yatıp gelen geçen topu seyretmek değil. Doğru düzgün pas alamazsam işimi yapamam. Büyük takımların, Avrupa'daki devlerin forvetlerine bakın, maç boyunca bütün takım onlara oynuyor, adamlar da golleri takır takır sıralıyor. Haydi ben gol atamadım, peki dokuz golü de ben mi yedim?" dedi. Önümüzdeki sezon takımdan ayrılacağının sinyallerini veren futbolcu, tercih ettiği oyun anlayışı nedeniyle antrenör Metin Boyacı'ya da laf dokundurdu: "Beni alırken 3-5-2'ye uygun bir forvet olduğumu biliyorlardı ama biz inatla 4-4-2 oynuyoruz. Burada kaybolup gitmek istemiyorum. Benim ideallerim var, profesyonel olmak, dolu tribünlere oynamak, millî takıma çağrılmak, Avrupa'ya gitmek istiyorum. Profesyonellerin maç başına ne para aldığını cümle âlem biliyor, bizim o kadar ter döktükten sonra tek alabildiğimiz, taraftarın kafamıza attığı bozuk paralar. Bu koşullarda kim oynamak ister ki? Futbol artık bir endüstri. Zevk için oynayacak olsam halı saha turnu-

valarına katılırım. Sezon sonu transferim var. Seneye kesinlikle profesyonel sözleşmenin altına imzayı atar, en çok parayı veren kulübün formasını giyer, gollerimi sıralarım." Ayhan'ın sadece orta sahayı değil, defansı, kaleci Nihat'ı ve hatta antrenörüyle kulübünü suçlayan bu sözlerinin takım içinde huzursuzluk çıkarıp çıkarmayacağını, genç golcüye nasıl bir ceza verileceğini önümüzdeki günler gösterecek. Öz Marmaris Gençlik – Yeni Kulaspor maçı pazar günü saat 16:00'da Belediye binasının arkasındaki sahada oynanacak.

5. "91. dakika..."

Belki de onlar haklıydı. Kararı verecek kişi ben olsaydım aynı şeyi yapardım herhalde. Hatta ben o kadar kibar da davranamaz, bu metinlerin yazarını karşıma alıp, "Saçmalamışsın, senden istenen bu değildi ki," derdim. Neyse ki ben, çok daha teknik bir anlatımla devre dışı bırakılmıştım. Durumu projeyi yürüten Serdar Bey özetlemişti: "Yazdığım metinlerin böyle bir kampanyaya uygun olmadığı genel kanısıyla işi senden aldık."

Aslında bu reklam işindeki ilk beğenilmeyişim değil. İşleyiş basittir: Proje gelir, toplantılar yapılır, tartışılır, taslaklar hazırlanır, metin yazılır. Sonra firma sahibi, ürün temsilcisi, pazarlama departmanı sorumlusu, halkla ilişkiler uzmanı, reklam ajansının başkanı, proje danışmanı ve daha bir sürü görkemli sıfatlı insan sizin günler boyu uğraşarak hazırladığınız metinde değişiklikler, budamalar, düzeltmeler, parlatmalar yapmaya başlar. Kimi cümlelerin değiştirilmemesi için savaşırsınız. Basit dilbilgisi kuralları bile, yenilginin kaçınılmaz olduğu bu savaşta, güçsüz silahlara dönüşür. "Onlar haklılar,'" diye bir cümle geldiğinde karşınıza, saatlerce özne çoğulsa yük-

lemin tekil olması gerektiğini anlatırsınız ama boşa çabadır bu. Metnin son halinde sizden kalan tek şey, imzanızdır. Ne de olsa doğru ya da yanlış, her sözün bir imzaya ihtiyacı vardır.

Bu işe yıllardır reklam sektöründe çalışan çok sevdiğim bir şair ağabeyim sayesinde başladım. Üniversiteden mezun olduğum bölümün bana sağlayabildiği işlerle bir türlü barışamadım. Sadece yazarak yaşamak istiyordum. Telif ücretlerinin beni ayakta tutmasına olanak olmadığını biliyor ama çözüm bulamıyordum. Özel tiyatroda dramaturgluktan radyo sunuculuğuna kadar sayısız işe girip çıktım. Derken bir gün şair ağabeyim Emin K. (tabii ki asıl adı bu değil) beni bir reklam ajansına metin yazarı olarak önerdiğini, bu işi alırsam ekonomik olarak çok rahatlayacağımı söyledi. Kafamdaki yazı alanını bir duvarla ikiye ayırıp kimi zaman para kazandıran odacıkta, kimi zaman da para kazandırmayan odacıkta yaşamaya o ajansla görüşmeye gittiğim gün başladım.

Geçen sene büyük holdinglerimizden biri, bir başka grubun aleyhlerinde başlattığı karalama kampanyasına bir karşı atakla cevap vermek isteğiyle ajansımıza geldi. Temizlenmesini istedikleri lekeler çıkacak cinsten değildi aslında. Vergi kaçırma, hükümete baskı, yasal olmayan yollardan bilgi edinme, borsa spekülasyonu ve daha neler neler... Ne garip, aradan bir sene geçmiş olmasına rağmen çoğu, mahkemelere de gitmiş bu iddiaların sonuçlarından haberim yoktu. Aslında bize bu işte sık sık söylenen bir sözü hatırlayınca buna şaşmamam gerekiyor: "Başarılı bir kampanyadan daha iyi bellek silici yoktur."

Saatler süren toplantılardan çıkan bir karar da büyük bir futbol turnuvası düzenlenmesiydi. Futbola bu

kadar düşkün olan bir ülkede spora, sporcuya ve sporsevere destek veren bir turnuva, holdingin zedelenen imajını onarabilirdi. Avrupa'dan hatta Güney Amerika'dan takımlar getirtilecek, maçlardan önce ünlü sanatçılara konser verdirilecek, devre aralarında komedyenlere hediye çekilişi yaptırılacaktı. Benim işim belliydi; turnuvanın tanıtımı için hazırlanacak broşürün metinlerini yazmak. Yaratıcı gruptan çıkan kararları not aldığım küçük defterimi de bu dosyaya koymuşum. Toplantı sırasında çevresini kutularla, üçgenlerle ve soru işaretleriyle süslediğim karalamalarıma bakıyorum: Broşürün adı, "Futbol: Yeşil Bir Masal". Futbol tarihinden fotoğrafların ve holdingin futbola verdiği desteği gösteren belgelerin yanında küçük küçük öyküler yer alacak, metinlerde futbolun ticari değil insani yönünün altı çizilecek, holdingin adı yer almayacak, süreklilik, sadelik falan filan. Bu iş diğerlerinden farklıydı benim için. Halkın ağzına hemen yapışması istenen tekerleme tarzı sözlere sığınmam ya da slogan bulmam gerekmiyordu. Beynimdeki yazı alanının arasındaki duvarı esnekleştirmeli ve tümü bir göz boyamaca olan broşür metnine edebî lezzet katmaya çalışmalıydım. Hem de çok iyi bilmediğim bir konuda, futbol konusunda. Bir yandan gazetelerin spor sayfalarını okuyup önüme gelen herkesle futbol konuşuyor, bir yandan da çocukluğumdan kalan görüntüleri canlandırmaya çaba gösteriyordum. Evimizin hemen arkasındaki arsada maçlar yapardık. Önce futbol konusunda mahallenin önderliğini ele almış iki çocuk, bir çizgide adım adım birbirlerine yaklaşır ve, "Aldım, verdim / Ben seni yendim / Yenmeye geldim," diye bir tekerleme tuttururlardı. İlk olarak hangisi diğerinin ayağına basarsa oyuncu seçme hakkı onun olurdu. Gözlüklü olduğumdan mı, çelimsiz olduğumdan mı bilmem ben sonlarda seçilenlerden olur, kimi zaman oynayacaklar tek sayıda kaldıysa

eksik takıma *fasulyeden* alınırdım. Biz maç yaparken kenarda duran kızlarla ufaklıklar da "Mehter Marşı"nın üstüne yazılmış o çok sevdiğim tezahüratı yaparlardı: "Kalemizde Aslan Nihat var, geri dörtlümüz yıkılmaz duvar..." Yerlere düşerdik, her yerimiz toza bulanırdı, çamur içinde kalan yüzlerimizden akan terler kirli bir yol açardı kendine, dizlerimizde yaralar oluşur ya da bir önceki maçın nişanı gibi duran bir yaranın kabuğu kopardı. Bağıra çağıra topun kale niyetine dikilen taşın üstünden mi yanından mı geçtiğini tartışırdık. Bir de bütün bu kargaşanın içinde anlamadığım bir kural vardı: Üç korner bir penaltı. Maçtan önce taraflar aralarında bu konuda kesin bir anlaşmaya varırdı ve maç boyunca bağıra çağıra durum rakibe bildirilirdi. "Korner! İki oldu ha! Üçüncü korner, üçüncü korner, penaltı!" Çocukluk işte. Bir şeyin başka bir şeye nasıl ve neden dönüştüğünü anlamam için yıllar sonra bu metinleri yazmam gerekiyormuş.

Metinlerimin "böyle bir kampanyaya uygun olmadıkları genel kanısı"yla çöpe atıldıkları gün, önce biraz burulmuş ardından da, "Bana ne," demiştim, "nasıl olsa maaşımı almaya devam ediyorum." Futbolda "altın gol" diye bir uygulama var. Doksan dakikalık normal süresi berabere biten eleme usulü maçlarda otuz dakikalık bir uzatmaya gidiliyor ve bu uzatma dakikalarının herhangi bir ânında gol atan takım maçı kazanmış oluyor. Maç boyunca çok kötü oynasa da, taraftarını çileden çıkarsa da altın golü atan taraf gülüyor, yüzleri güldürüyor. Bu sefer galibiyet, rakibin olmuş gibi görünüyordu ama zaten ben bunları sadece para kazanabilmek için yazmıyor muydum? Hem belki bu satırların tümden yok olması da gerekmez. Günün birinde para kazanma odasından, yazının o çoğaltan, büyülü dünyasına transfer olurlar. Hem de hiçbir ücret almadan. Belki o zaman Nihat, Hü-

seyin, Metin, Ayhan kendilerine asla inanmayacak olan bir broşürün sayfalarından kurtulup rahatça futbol oynayabilecekleri bir öykünün kahramanları oluverirler. Kim bilir?..

NEWTON'IN ÜÇÜNCÜ YASASI

1. küt!

Bir şey oldu. Bir şey. Araba bir anda kontrolden çıktı. Tekerlerden biri önce boşa döndü, sonra da hızlandı. Aniden hızlandı. Çocukken büyük halalarıyla pikniğe gittiğinde enişte sinin halat çekme oyununda yaptığı gibi, biri arabayı tutup sonra da bırakıverdi sanki. Bırakmakla kalmadı, bir de itti. Araba ok gibi fırladı. Hedefe giden bir ok. Gidecek ve saplanacak. Hedef? Hedef ne peki? Birden aklına şoförlüğüyle övünen arkadaşının sözleri geliyor. Hani şu başkalarının kullandığı bir arabaya bindiğinde sağ eliyle kapının üstündeki tutamaca tutunarak kendini garanti altına alıp şoförün gerilmesine neden olan arkadaşı. Tutamaç. Sahi, o zımbırtının adı nedir acaba? Zımbırtı ne demek? O zımbırtı, arkadaşını ne kadar koruyabilir ki? Ona tutununca ok hedefe saplanmaz mı? Ama tutunmakla yetinmez arkadaşı. Ayaklarıyla da sanki önünde debriyaj ya da fren pedalı varmışçasına hareketler yapar. Kontrol hep onda olmalı. Sadece kendime güvenirim. Yanlış anlama, sen de iyi bir şoförsün ama şey işte, bir çeşit hastalık de sen buna. Gereksiz aşağıdan almalar. Saçmalık. Tutamaçtan başka ne denir ki bütün şoförleri sinir eden ukala bir arkadaşı hedeften koruma zımbırtısına? Yüzü, gözünün önüne geliyor. Ne demişti Bay Sinir: Araba ne tarafa savrulmaya başladıysa direksi-

yonu o tarafa kır. Yoksa o bisiklette mi oluyordu? Neydi o çocukluk arkadaşının adı, su tabancasına mürekkep doldurup okulun açıldığı gün bütün sınıfı maviye boyayan çocuk, o mu söylemişti yoksa bunu? Bisikletle giderken ne tarafa devriliyorsan... Devrilecek mi araba? Yer yok altında, uçuyor. Savruluyor. Ne tarafa savruluyor? Sol. Halasının oğlu Selçuk, solculuktan mı girmişti içeri? Solculuk!.. Yolculuk!.. Tam da yola çıkmaya hazırlanıyorlardı. Aylar öncesinden almıştı yıllık iznini. Ver elini güney. Tatil. Suhandan, kolanın yarısını içip yarısını da üstüne boca eder. En iyi, kolayla yanılırmış. Oğlan her akşam haşlanmış mısır ister, her sabah da ishal oldum diye inler. Ama Suhandan tedbirlidir. İlaç çantasını yanına almadan tatile çıkmaz. Oğlan yine ishal, sıcak yaramıyor çocuğa, antidiyareik verelim. Streptomagma, Sulfaguanidin, Lopermid. Sen de çok içtin dün gece, bol bol tuzlu limonlu soda tüketmelisin bugün. Tüketmelisin. Televizyonların öğlen programlarına konuk olan doktorlardan biri konuşuyor sanki. Yazın bol bol ayran tüketmeliyiz. Tatilde bile olsak kocamızı tüketmeliyiz. Arabanın ön camına güneşliği koydun mu Maksut, binilmiyor vallahi, nasıl bir sıcaksa bu, koltuklar insanın şeyine yapışıyor. Koltuk yok artık Suhandan. Araba savruldu. Teker önce boşa döndü, sonra birden hızlandı. Ben elimden geleni yaptım ama ok yaydan çıkmıştı bir kere. Hedef? Ne olacak şimdi, araba darmadağın mı olacak? Belki motora bir şey olmaz. Sadece kapı göçer. Göçük. Sol ön far, çamurluk. Bütün bunlar acayip para tutar. Tatil birikimi. Kredi kartı. Kaskodan yaptırmalı. Ama o zaman da hasarsızlık indirimi yok olacak, önümüzdeki yıl daha yüksek bir prim ödenecek. Dörtte biri peşin, kalanı üç eşit taksit. Servise götürmeyip oto sanayideki Ercü Usta'ya mı götürse? Ercü ne demek yahu? Usta neden kendisine "Ercü" denmesini istiyor, Ercüment kötü bir

isim mi? Ercüment! Köşebent der gibi. Ment, Bent, ne demek bütün bunlar? Hâlâ savruluyor mu araba? Kaç dakikadır ok gibi gidiyor, ne çok şey düşündü bu arada? Arabanın radyosundaki adam aynı şarkıyı söylemeye devam ettiğine göre... Aynı şarkı değil, aynı söz... Aynı hece... Aynı harf... Dakikalar olamaz, zaman bu kadar yavaş akamaz. Zaman kayıp gider. Kayıyor. Kaymaya devam ediyor. Polis, alkol muayenesi, eksper, işyerine telefon. Gecikecek. Raporu zamanında teslim edemeyecek. Kovarlar mı onu? Saçma! Kaza yapmayı o istemedi ki! Kaza işte. Görünmez kaza. Görünmez kayganlık. Görünmez hızlanış. Görünmez düşünceler. Telefon edip gecikeceğini haber verir... Telefon edemez. Araba savruluyor, ceptelefonu açık camdan dışarı uçuyor. Araba sola savruluyor, telefon sağ camdan gidiyor. Saçma! Keşke klimalı bir araba alsaydı, o zaman camları açması gerekmezdi, telefon da uçamazdı. Klimalı arabalarda kampanyamız var efendim, açıkçası ben size klimalı bir model öneririm. Malumunuz sıcaklar, küresel ısınma... Sağ olun, banka kredisi filan anca denkleştirdim zaten, fazladan masrafa giremem, eskiden klima mı vardı? Salak! Eskiden ceptelefonu da yoktu. Eskiden Suhandan da, oğlan da... Radyodaki adam bağırıyor: *Gel gör şu halimi bir teselli ver...* Hâlâ düşünüyor. Ölecek mi? O zaman neden gözünün önünden, hayır hayır, aklının içinden bütün hayatı değil de sadece şu kaza anı geçiyor? Demek ki ölmeyecek. Ama bir ara solcu Selçuk Ağabey de geldi gözünün önüne. Ölüm. Ölmek. Direksiyonu çevirmeye çalışırken bileği burkuldu. Sağlık sigortası. Hasarsızlık indirimi. Kendine hasar verdi. Kadın. Kadına hasar verecek. Bu kadın nereden çıktı? Fren, ortadaki pedal mıydı? Sarışın kadın. Suhandan'ın saçlarını sarıya boyamasına izin vermemişti. Ama baskıdan değil, karısının iyiliğini düşündüğünden. Saçın rengini açmak için bir

ilaç kullanıyorlarmış, o da deriyi yakıyormuş. Kafa derisinde kabuk bağlamış yaralar. Suhandan'ın kafa derisi. Gebereceksin soluk benizli, kafa derin kemerimi süsleyecek. Sarışın kadının da kafasında irili ufaklı yaralar var. Kadın yaklaşıyor. Hayır, araba ona yaklaşıyor. Çarpacak. Fren hangisiydi? Neden kaçmıyor kadın? Araba mı hızlı, kadın mı yavaş? Çarpınca ne olacak? Kadın da ona çarpmış olacak. Etkiye tepki. Lise. Fizik. Cisim, hız, ivme, kütle... Bunlara bir şey yasaları deniyordu ama neydi acaba? Etkiye tepki, bir şey yasaları, madde... Kaçıncı maddeydi? Kadın kaçamadı. Ses! Küt! Çığlık! Ah! Ön cam kırıldı. Hasar. Hava ne zaman kararda, gündüzden geceye kadar mı kaydı araba? İki yıldır yapturamadım babamın mezar taşını. Suhandan, oğlanı sıkma bu kadar. Cam. Kırık. Kadının saçları sarı değil artık. Kırmızı. Koyu kırmızı.

2. bonfirit

Yine kendisine verdiği sözü tutamadı. Zaaflarının kurbanı oldu. Oburluğunun bedelini ödüyor. Oysa bu kazıkçı bakkaldan alışveriş yapmamaya yemin etmişti. Sırtlan sırıtışlı bakkal. Sırtlanlar sırıtır mı? Büyük marketlerin en güzel yanı bu. Yaltaklanan kimse yok. Hoş geldiniz, epeydir görünmüyorsunuz, işler iyi galiba. Sana ne? İşler iyi olacak, sana daha çok para akıtacağım öyle mi? Salak herif. Senin yüzünden mahalle bakkallarına, kasaplarına, berberlere, tuhafiyecilere kötü gözle bakmaya başladım. Nerede çocukluğumun o güzel esnafı? Annem ne zaman Hüseyin Amca'dan bir şeyler almaya yollasa koşa koşa giderdim. Ne de olsa listenin kabarıklığına göre bisküvi, çekirdek, leblebi tozu hatta parmak çikolata gibi avantalara ulaşma şansım vardı. Parmak çikolata. Neden artık üretilmiyor acaba? Çikolata da mı

alsam?.. Ne kadar çok çeşit var... Çok sıcak. Neyse ki bakkalda klima var. Tabii ya, insanlar içeride rahat edecek, daha fazla zaman geçirecek ki daha çok mal satılsın. Hem artık onun adı bakkal değil, gıda pazarı... Tam bakkalı unutup renkli paketlerin dünyasında kaybolmaya karar verdiği anda, çok güzel teneke tulumum var, tavsiye ederim, sözleriyle irkiliyor. Sen karışma pis bakkal, ben ne alacağıma karar verebilirim. Bu bakış yeterince korkutucu mu, susturur mu seni? Aferin, benimle ilgileneceğine telefonuna bak, daha çok sipariş al, daha çok insanı kazıkla. Ne de olsa sen yılların bakkalısın, marketlerde her şey bulunur ama onlar senin gibi malın iyisini değil sıradanını satar. Sendeki peynir, zeytin başka nerede var? Bu turşuları taa bilmem nereden getirtiyorsun, sat satabildiğin fiyata. Ama ben onların hiçbirini istemiyorum. Şu anda istediğim tek bir şey var. Koca bir tabak dolusu bol ketçaplı patates kızartması. Patates kızartması. Mutluluk. Ama o hamburgercilerdeki sünger gibi patateslerden değil. Şöyle irisinden sarı patatesi alacaksın, parmak parmak doğrayacaksın. Parmak patates. O sarı parmakların kızgın yağa bırakıldıkları andaki sesi duyuyor. Cızzz!.. Artık eskisi gibi eline kızgın yağ sıçramasından korkmadan kızartacak patateslerini. Fritöz aldı. Üç litre yağ kapasitesi. Paslanmaz hazne. Zaman ayarlı. Işıklı. Yağ kızınca ışık kendiliğinden sönüyor. Pastanenin üstündeki beyaz eşya bayii, kefil bile istemeden altı taksite verdi fritözü. Altı eşit taksit. İlk taksiti peşin verdi, beş tane de senet imzaladı. Bir açığa, bir de damga pulunun üstüne toplam on imza. İsterse balık, et, sebze filan da kızartabilir. Beyaz eşya bayiindeki kadın, domates soslu patlıcan kabak kızartması yapmasını önerdi. Domates sosuna biraz sarmısak katmayı unutmamalı. Şu sıcak yaz günlerinde en iyisi hafif şeyler yemek. Kızartmanın nesi hafif hanımefendi?.. O zaman patates kızartması da ye-

memeli... Ama onun yeri başka. Bol ketçaplı patates kızartması. Huzur. Beş litrelik ayçiçeğiyağı istiyorum. Fındık yağı da nereden çıktı şimdi? Ben ne istediğimi biliyorum sırtlan bakkal. Ayçiçeğiyağı. Annemleşme. O da tutturmuş en iyisi mısırözü, mutlaka mısırözü kullan, mısır, mısır, mısır... Bütün mısırlar, özlerini kendilerine saklasın. Ben ayçiçeğiyağı kullanacağım, kızartmanın olmasını beklerken de ayçekirdeği çitleyeceğim... Bir de ketçap. Hayır, plastik şişede olanlardan değil. Bana ne onlar daha rahat sıkılıyorsa, sıkma sorunu olanlara söyle bu parlak fikirlerini. Bana cam şişede büyük boy ketçap ver. Son kullanma tarihi geçmemiş olsun. Birden gülüyor. Bakkalın son kullanma tarihi çoktan geçmiş olmalı, diye düşünüyor içinden çünkü. Salak bir espri ama olsun, hoşuna gitti... Poşet istemem. Hem o pis kokulu naylonların adı ne zamandan beri poşet oldu. Torba. Naylon torba. Naylon bakkal. Paranın üstünü ver ve üstüme gelme. "Veresiye veren peşin satan" posteriyle mesaj vermekten zevk alan bakkal seni... Bakkalın eli, radyonun ses düğmesine gittiği anda kaçıyor dükkândan. Her zaman kasa fişi almak için bekler oysa. Ama dayanamıyor. Kaçıyor. Kaç. Hemen kaç. O aptal radyo kanallarından birinde, acıyın bu marketlerle savaşmak zorunda olan küçük esnafa suratlı düzenbazın seveceği türde bir şarkı başlıyor. Kaçamadın işte, yakalandın, şimdi bütün gün atamayacaksın beyninden bu sözleri... *Bir teselli ver, bir teselli ver, yarattığın mecnuna bir teselli ver...* Mecnun bakkal... Dışarı çıkar çıkmaz sıcak hava yüzünü yalıyor. Yalamak. Karşı kaldırımda yürüyen kadına bakıyor. Poposu çok yuvarlak. Külotu belli oluyor. Orta yaşlarda bir kadın. Geçen ay, bölümdeki asistanlardan biri, uzun süredir kendisinden büyük bir kadınla aşk yaşadığını anlatmıştı. Aşk yaşamak. O kadar ateşli aşk yapıyor ki, demişti. Aşk yapmak ne demek? Sabaha kadar yerlerde yuvar-

landık, üç posta gittim desene. Aaa, çok ayıp, böyle şeyler söylenir mi? Ama aşk yaptık saçmalığı her yerde söylenebilir. Ne seviyeli bir genç. Seviyeli olmak gerek. Küfrettiği ya da açık seçik konuştuğu zaman Petek çok kızıyor. Petek, Mehmet'i seviyor. İkisi de yüksek lisanstalar. Mehmet özel sektöre geçmeyi düşünüyor, Petek ise akademik kariyer istiyor. Evlenecekler. Annesi de seviyor Petek'i. Temiz aile kızı, diyor. Bir de pis aileler var. Mehmet, pis aile kızlarını da seviyor... Geçen yıl tatilde bir büfede, "HAMBURGEL VE BONFİRİT BULUNUR!" diye bir yazı görmüşlerdi. Petek çok gülmüştü. Niye gülüyorsun? Bu yabancı kelimeleri yanlış yazmaları çok komik geliyor bana, hiç değilse bir bilene sorsalar ya? Gülme. Patates kızartmasıyla ilgili hiçbir şeye karışma, gülme, kızma. Sus. Sen evde patates kızartması yap, ben de pis aile kızlarıyla boktan yerlere gidip "bonfirit" yiyerek seni aldatayım... Neden birden bu kadar sinirlendi? Bazen böyle oluyor işte. Bakkala kızıp, düşüncelerinde de olsa Petek'e saldırıyor. A şehrinden B şehrine giden bir araç oluyor Mehmet. Etkiyi A şehrinden alıp tepkiyi B şehrine veriyor. Problem Mehmet. Problemli Mehmet. Oysa Petek, Mehmet'i çok seviyor. Ona bir şey olsa, hastalansa, trafik kazası geçirse, yaralansa kahrolur üzüntüsünden. Ölse? O da ölür o zaman... Niye ölsün ki? Yas ne kadar sürer? Küfür nedir bilmeyen birini bulur kendine. Onunla evlenir. Söz değişir; Petek, Batur'u seviyor, olur birden. Batur. Petek'in çocukluk arkadaşı. Peteklerin evine ilk gittiği gün, o yaş günü partisinde tanıştığı herif. Tuvalete girmek için kapıyı tıklattığında içeriden çatlak bir sesle, "Dolu!" diye bağıran hıyar. Sümkürdükten sonra lavaboyu temizlemeyen it. Kendisinden bilirler diye paniğe kapılıp bir parça tuvalet kâğıdıyla Batur'un sümüğünü lavabodan kazımaya çalışmıştı Mehmet. Islanan adi tuvalet kâğıdı parçalanınca o yeşil pisli-

ğe değmişti. Tırnağının ucuyla, parmağının ucuyla. Teniyle. Batur'un sümüğü. Sümük Batur... Ne kadar zamandır karşıdan karşıya geçmek için bekliyor? İşlek bir sokak. Annesi, işlek bir sokakta bekâr evi tuttuğu için memnun. Issız bir yerde olmasından iyidir, diyor. Her seferinde para sizin paranız, evi siz tuttunuz, demek istiyor Mehmet. Ama annesi, oğlunun kendi başına bir şeyler yapabildiği konusunda kendisine bile yalan söylüyor. Annelerin gönüllü yanılsamaları. Sokağın hareketini seviyor yanılan anne. Yalnızlık zor. Bir hastalık falan olursa... Mehmet sağlıklı. Ama yıllar sonra hasta olacak. Kanser olacak. Çünkü her şey kanser yapıyor. Kumaş boyaları, konservelerdeki koruyucu maddeler, hormonlu gıdalar, doğala özdeş tatlandırıcılar, sigara, kırmızı et, ayçiçeğiyağı, patates... Evet, patates. Gazetede okudu. Patatesteki nişasta yüksek derecedeki ısıyla kanserojen bir maddeye dönüşüyormuş. Ketçapta da askorbik asit E-300 var. Bol ketçaplı patates kızartması. Azrail... O öldürücü lezzete bir an önce kavuşmak istiyor. Önce sola, sonra sağa, sonra tekrar sola baktı. Yol boş. Koşuyor. Keşke bakkala aceleyle giderken spor ayakkabılarını arkasına basarak giymeseydi. Burkulma. Can acısı. Petek üzülecek. Annesi kızacak. Düşme ânı. Dizinde sıyrık. Kan. Petek ağlayacak. Annesi, doktora gittin mi, diyecek. Kıç üstü düştü, kuyruksokumu acıyor. Kıç. Ne ayıp bir kelime. Sağ eli kıpkırmızı olmuş. Kan? Hayır, ketçap. Sinirleri bozuluyor. Gülmeye başlıyor. Yere düşünce basınçtan kapağı fırlayan beş litrelik ayçiçeğiyağı yola akıyor. Lıkır lıkır. Yağdan bir göl. Orta yaşlı kadın çoktan uzaklaştı. Düştüğünü de, deli gibi güldüğünü de gören yok. Bir araba geliyor. Beyaz. Bir eline kırık ketçap şişesini, bir eline kapağı fırlamış ayçiçekyağı tenekesini alıp hızla karşıya fırlıyor Mehmet. Arkasında yağdan bir iz bırakarak. Sümüklüböcek. Sümüklü Mehmet.

3. uzak mavi

Bugün kendini iyi hissetmiyor. Kötü. Çok kötü. Nasıl iyi olsun ki? Başlarda canım cicim, aslanım koçum, hadi oğlum hadi kızım pohpohlamaları, sonra her gün tekrarlanan, çok masraf çıkarmaya başladı iğnelemeleri. Şu güneşli günde o da çevredekiler gibi pırıl pırıl parlamak istemez mi? İstiyor. İstiyorum tabii. Parlak olmak istiyorum. Göz almak. Işıldamak. Dikkat çekmek. Nazara gelmek. Ama parlamak bir yana, geçen gün sabahın ayazında tepeme eden kuşun pisliği bile hâlâ orada duruyor. Ama kimin umurunda? Kuş pisliğindeki asidin boyayı mahvettiğini bilmiyorlarsa ben ne yapayım. Paslanma böyledir. Topluiğne başı gibi bir yerden başlar, sonra gelsin komple boya masrafı. O zaman da söylenirsiniz. Bana ne kardeşim! Boyanmak benim işime gelir. Ama siz onda da işin ucuzuna kaçar, salak bir ustanın eline teslim edersiniz beni. Çay kaşığının ucuyla pis bir süngere yayılan pasta ciladan ne hayır gelirse... İyi hissetmiyor. Tek derdi pislik değil. Birkaç gündür yağ eksiltiyor. Karterdeki yağ iyice inceldi. Piston kollarında ve biyelde bir ağrı var. Her marşa basıldığında yağ ışığına göz kırptırıyor ama pek değerli Maksut Bey o anda göstergelerle değil radyo kanallarıyla ilgili olduğu için görmüyor bile. Kendisi bilir. Sanki o radyodaki adamlar, kadınlar ödeyecek çıkacak masrafları. Zaten servise bir girecek olursa önce Maksut Bey'in dudağı uçuklayacak, sonra da faturayı gören Suhandan Hanım'ın. Aman usta nasıl olur, tıkır tıkır çalışıyordu? Yine çalışır abi ama belli de olmaz ki. Yani canınızı emanet ediyorsunuz... Yani Allah korusun yarın öbür gün birden yolda küt diye kalıverir de... Hayır yolda kalsa iyi, bir kaza filan... Bak bir de uzun yola çıkacağız, diyorsun... Nesi var peki, ne masraf çıkaracak yine? Akü başları oksitlenmiş ama o so-

run değil temizleriz, bujilerin komple değişmesi lazım, yağ filtresi, hava filtresi, balatalar, manifold contası... Al bu arabayı yenisini ver bari, ne bu be? Sen bilirsin abi, bir de rölantideyken şöyle "çat çat çat" diye bir ses geliyor mu bazen? Bilmem, duymadım ama şey boştayken diyorsan... Şey evet, sallıyor arada bir... Tamam abi, belli zaten, motor gergi kayışını da değiştireceğiz... O nereden çıktı yahu?.. İndirmişken her şeyi elden geçiririm abi, hiç merak etme kız gibi olur vallahi... Ben kız filan istemiyorum, beni evden işe, işten eve getirip götürecek, hafta sonunda kaynanamlara giderken sorun çıkarmayacak, tatil yolunda az yakacak bir araba istiyorum... Sanki ben farklı bir şey istiyorum, ben de tam tarif ettiğiniz gibi bir araba olmak istiyorum Maksut Bey. Ama bunun için sizin de biraz fedakârlık yapmanız gerekiyor. Çok şey istemiyorum. Arada bir göstergelere baksanız yeter. Üç yıl önce koltuğuma ilk oturduğunuzda gözünüzü ayıramadığınız göstergelere. O kadar sık bakıyordunuz ki, defalarca kaza tehlikesi atlatmıştık. Bak oğlum bu harareti gösteriyor, bak Suhandan geceleri nasıl da parlak oluyor oğlumuz. Ne oğlanı, o kız bir kere. Ne yani ben her gün parlak bir kıza mı biniyorum? Nasıl konuşuyorsun çocuğun yanında Maksut, ne demek o öyle? Sen dedin hayatım, kız dedin, ben de biniyorum ya, o maksatla yani, şaka olsun diye... Bak, hâlâ uzatıyor, münasebetsiz, sağda solda böyle laflar etmiyorsundur inşallah. Yok hayatım, sen kız deyince... Kız tabii, adı da, "Uzak Mavi"... O nereden çıktı öyle?.. Plakası UM ya, işte o "U" ve "M" harfleri uzak mavi anlamına geliyor. Neydi o dişlek kızın şarkısı, *bir alev gibi deli mavi*, işte öyle yani, uzak mavi... İyi de araba beyaz, niye uzak mavi diyoruz? Sende de hiç hayal gücü yok Maksut, bu güzel kız, bizi uzak mavilere götürecek, artık öyle otobüs tepelerinde on saat tın tın tın gitmek yok tatile... *Bir alev gibi uzak maviiii*...

Zaten artık metro var, böyle işe geç kalma günleri olmasa, hafta sonu kaynana gezileri dışında elinizi sürmeyeceksiniz. Belki bir süre sonra o da kalmayacak. Siz demiyor muydunuz, ben artık bu masraflarla baş edemiyorum, diye? Banka kredisinin bitmesine az kaldı Suhandan, kredi borcu bitip üstündeki haciz kalkınca satalım bu arabayı. Kullanmıyoruz zaten. Bak bu aralar faizler yüksek. Günlük repoya koyarız, biraz birikim yaparız. Biriktirin. Para biriktirin. Şarkı sözü biriktirin. O şarkılardaki sözlerden kurduğunuz dünyaları biriktirin. Ben burada tükeniyormuşum, size ne! Siz numaralarınızı biriktirin. Seri üretim numarası, dayanıklılık ve motor performans testi numarası, şasi numarası, plaka numarası, kredili satış haciz numarası, Suhandan Hanım'ın fındık kabuğu rengi saç boyasının numarası, midesi bulandığı için arka koltuğa uzanan oğlanın ayakkabı numarası, en güzel şarkıları çalan radyo kanalının frekans numarası, ceptelefonu numarası, banka kartı şifre numarası, B sınıfı ehliyet belgesi numarası... Numaralar dünyası... Numaralardan nefret ediyor. Tek istediği temiz olmak, parlamak. Diğer arabalardan ne farkı var? O da onlar gibi oto yıkamaya gitmek istiyor. Maksut Bey ve oğlunun pazar sabahları bir kova deterjanlı su ve diken gibi çizen bir fırçayla kendisine doğru yaklaştıklarını gördüğünde, sulu benzinle yokuş çıkmaya çalışıyormuşçasına kötü hissediyor kendisini. Yokuş. Zorlanıyor. Yağ eksiltiyor günlerdir. Yağlayın beni. Bak radyodaki adam hislerime tercüman oluyor. *Gel gör şu halimi, bir teselli ver...* Teselli verin bana, yağ verin. O şımarık oğlunuzun koltuğuma ayakkabılarıyla basmayacağı güvencesi verin. Suhandan Hanım'ın komşularına hava atmak için aynama astığı sallanan bebeği çıkaracağınıza söz verin. Kasislere sert girmeyeceğinize garanti verin. Yavaş gidin Maksut Bey. Kasislerden, tümseklerden, su birikintilerinden kaçın. Yolda

bir şey var dikkat edin. Su? Hayır yağ. Siz bir salaksınız Maksut Bey. Yağı lastiklerime vermeyeceksiniz. Bir yağ gölüne soktunuz beni. Kayıyorum. Direksiyon... O yöne kırmayın. Sakın sert fren yapmayın. Motor freni, motor freni. Vites küçültün. Çekin ayağınızı debriyajdan. Fren. Fren. Balataları değiştirmediniz de iyi mi oldu? Kadın. Sarışın kadın. Bu kadın nereden çıktı? Ortadaki pedala basın. Bas. Baaaasssss! Kadın kaçamıyor. El frenini çek. Fren güvenliği testi. Fizik yasaları. Bir cisim, ikinci bir cisme bir kuvvet uygularsa, ikinci cisim de birinci cisme aynı büyüklükte ancak zıt yönde olan ve tepki kuvveti verilen bir kuvvet uygular. Ben 1025 kiloyum, kadın kaç kilo? Kuvvetler. Tampon. Kadın. İnsan teni. Yumuşak. Kemiklerin sesi. Küt! Camım. Ön camım. Kırıldım. Ben kırıldım Maksut Bey. Beni kırdınız. Kadını kırdınız. İçim bulanıyor... Radyo hâlâ açık... *Aşkın zehir olsa yine içerim, yolun ecel olsa korkmam geçerim...*

4. bağlantı

Pedikürcü kızın canı sıkkın olmalı. Belki de nişanlısının annesi yine ileri geri konuşmuştur. Korkusundan oğlan tarafının evine yemeğe gidemiyor. Ya eşek dili yedirirlerse?.. Oğlanı seviyor sevmesine ama o annesi yok mu? Ben kendi annemden başkasına anne demem, diye çıkışmış geçenlerde. Köle istiyorlarsa gidip köylerinden gönüllerine göre bir kız bulsunlar, diyor. O bir tek annesine anne, diyecek. Nimet'e kimse anne demeyecek. Yine de umudunu yitirmemeli, tıp ilerledi, artık ileri yaşlarda da çocuk sahibi olunabiliyor. Doğurduktan sonra karnı sarkar mı? Eskidenmiş o patiskadan kuşakla karnı sarıp sarkmayı önleme çabaları. Artık estetik var. Sarkarsa sarksın. Şöyle prenses gibi bir kız için değer. Bak, yine kız, dedi. Tabii ya, Nimet çocuk deyince kızdan

başka bir şey düşünemiyor. Bazen yolda anneler görüyor, hani şu kanguru dedikleri bir şey var ya, boynundan geçirip çanta gibi önüne bağlıyorsun, çocuğu da içine yerleştiriyorsun, işte onlarla dolaşan anneler görüyor da nasıl içi acıyor. Pedikürcü kızın dikkati başka yerde. Sol ayağının üçüncü parmağını kanattı. Tırnağın dibine girdi. Nimet'in canı acıdı. İçi acıdı, canı acıdı. Gençliğindeki beyazlığını yitirip sarıya dönmeye başlayan ayak tırnaklarına baktı. Üçüncü parmaktaki tırnağın dibi kanıyor. Ne kadar çirkin ayakları var. Yine de seviyor burnu açık ayakkabı giymeyi. Topuklu. Bacakları uzun gösterir. Popoyu kaldırır. Kızım senin popon öyle kalkmış ki, tabii koca bulamazsın kendine, demişti bir keresinde Filiz Ablası. Filiz Abla. Dert anası. Sigara düşmanı. Kahve tiryakisi. Onun çöpü, bunun çekirdeği dersen aç kalırsın kızım, bulduğunu yiyecek yaşa geliyorsun artık... O sensin Filiz Abla, bulsa da yiyemeyecek yaşa gelen sensin, yakında çantanda pudriyerini, göz kalemini değil takma dişlerini koyduğun kabı taşıyacaksın. Dememişti bunları. Demezdi. Demez. İçin için kızar Filiz Ablasına ama kırmaz onu. Aralarındaki ilişkinin kuralları belli. Filiz öğretmen, Nimet öğrenci. Filiz, Nimet'in iyiliğine konuşur hep ama alttan alta da evlenip gitmesini istemez. Çünkü bilir ki o zaman kendisi yalnız kalacak, yeni bir Nimet araması gerekecek. Yeni kuaför turları başlayacak. Kuaför salonu. *Hair dresser*. Güzellik merkezi. Saç bakımı. Fön. Balyaj. Kaynak. Manikür. Pedikür. Ağda. Epilasyon. Kahve. Dedikodu. Çöpçatanlık. Kahkaha. Yalnızlık. Yalnızım. Yalnız Nimet. Neden yalnız? Sevgilisi yok mu? Var. Nimet'in o kadar çok sevgilisi oldu ki kendini bildi bileli. Böyledir, demişti bir gün Filiz Abla, baba baskısı varsa bir de üstüne üstlük tek çocuksan erkenden açılıverirsin. Hele bir de senin kadar güzel olunca. Güzel Nimet. O erkeklere sunulmuş bir nimet. Böyle olmasını

istemedi aslında. Üniversite biter bitmez evlenmekti tek amacı. Çetin'in karısı olmak. Çetin cevizi kırmak. Çetin Bağcılar. Eski aşkı. Üniversitenin gözde çifti Çetin ile Nimet'in erkek tarafı. Kumral Çetin. Borsacı Çetin. Yıllar sonra karşısına çıkan Çetin. Ceptelefonuna "Beyaz Atlı" diye kaydetti Çetin'in numarasını. Sonra yanındayken kendisini arattırıp gösterdi. Onu etkilemek istedi. Etkiledi. Hemen öpüştüler. Öpüşürken gözlerinin kapalı olup olmadığını merak etti ama bakmaya korktu. Ya açıksa? Değildir. Dili ağzının içindeyken gözleri kapalıdır. Belki sertleşmiştir bile. Ama dokunmam. O kadar kolay olmamalı. Peki madem zor olsun istiyorsun, neden yıllar sonra karşılaştığınız ilk gece altına yattın adamın? O hafta boyunca sana geldiği her gün sevişmediniz mi? Kapıdan girer girmez. Salonda. Mutfak kapısında. Yatakta. Yatağında... O zamanlar başkaydı. Beni bırakıp giderek neler kaçırdığını hatırlaması gerekiyordu. Gençken terk edip gitmek kolaydı. Bütün kızların göğüsleri güzeldi. Önemli olan bu yaşta bu dik göğüslere sahip olmak. Yok be Filiz Abla demişti, yeni tanıştıkları günlerden birinde, ne silikonu? İlk gecelerinde Çetin memeye susamış bir bebek gibi saldırdı. Nimet rahatsız oldu durmadan emmesinden ama ses çıkarmadı. Gittikleri bardan dönerken Çetin'in arabasında dinledikleri şarkıyı söylüyordu içinden: *Mutluluğun formülü çok açık, bir sen bir ben, bir de bebek...* Ama artık sevişmiyor. Öpüyor, kokluyor, koklatıyor. Sevmese de Çetin'in hep göğüslerine ellemesine izin veriyor. Ama ileri gitmiyor. Gitmeyecek. Sabretmeyi öğrenmeli Çetin. İnlemeli. Kaçamayacak kadar bağlanmalı. Erkekler kuşa benzer, demişti Filiz Abla. Avuçlarının içinde sıkı tutarsan boğulurlar ama biraz gevşek bıraktın mı da uçup giderler. Şimdilik gevşek bırakılan Çetin. Roma'da Aşk Çeşmesi'nin önünde öpüşürlerken Nimet de Çetin'in ağzına sokacak dilini. İşte o

zaman bağlı Çetin olacak. Eşek dili. Büyülü Çetin. Nimet'in yıllardan beri bozulmayan güzelliğinden etkilenen Çetin. Seviyorum seni, dedi geçenlerde. Bir daha söyle, dedi Nimet. Seviyorum, diye tekrar etti. O an Nimet de çok sevdi Çetin'i. Tıpkı yıllar önce, üniversitenin kantininde ilk gördüğü andaki gibi heyecanlandı. Saçlarını okşadı, göğsüne bastırdı. Çetin'in bluzunun içinden elini sokmaya çalışmasına izin vermedi. Öyle kalmak istedi. Öyle sakin. Öyle âşık. Bordo oje mi süreyim abla, diyor pedikürcü kız. Canı sıkkın belli ki, sesi keyifsiz çıkıyor. Kanatmazdı ayağını yoksa. Dikkatli kızdır. Bordo güzel durur. Tırnaklarının sarılığını örter. Hem kanadığı da belli olmaz. Kapatır. Acıların üstünü kapatmalısın, der ya Filiz Abla, işte öyle. Peki üstü kapatılan acılar sonradan ortaya çıkmıyor mu? Çıkıyor. Ama olsun. Biraz eğlenceyle acılar silinir, yeni bir aşk, yeni bir umutla tekrar kapatılır üstleri. Dökülmüş ojeler, asetonla temizlenir yeni bir renk sürülür tırnaklara. Pembe. Kırmızı. Kan kırmızı. Şeffaf ojeleri sevmiyor Nimet, tırnaklarının sarılığı belli oluyor. Çetin geçenlerde, eskiden hiç burnu açık şeyler giymezdin, oysa ne güzel ayakların var, dedi. Kibar Çetin, ayakların çirkin demedi. Yemek yiyorlardı. Nimet'in evinde. Karnıyarık, pilav, cacık. Birer tek de rakı. Çok içmeyeyim, dedi Çetin. Eve toplantının olduğunu söyledim, şimdi rakı kokusu filan, hemen şüphelenir Lale. Lale. Lale Bağcılar. Çetin'in karısı. Altı yıldır evliler. Çalışıyor. Nimet gibi evde oturmuyor. Kocasını seviyor. Üç yaşında bir oğulları var, Lale anne olmuş. Şimdi anne olma sırası Nimet'te. Kendisini, aldatan kadın gibi hissetmiyor Nimet. Çünkü Çetin mutsuz. Nimet'le karşılaşmalarından önce düşünmeye başlamış boşanmayı. Oğlan olmasaymış çoktan bitirirmiş işi. Lale artık hiçbir şey veremiyormuş ona. Oysa Çetin'in gücü kuvveti yerinde. Erkekliğini yaşamak istiyor. Çocuk doğ-

duktan sonra doğru düzgün bir cinsel hayatları bile kalmamış. Sevişirken kendisine, haydi, diye bağırılmasını istiyor Çetin. Nimet bağıramıyor ama sırf o üzülmesin diye arada bir fısıldıyor. Haydi. Haydi. Nimet sevişirken konuşmayı sevmiyor, gözünü kapatıp içinden şarkı söylüyor. İlk gece de şarkı söylüyordu: *Bir sen, bir ben, bir de...* Filiz Abla'yla bir şeyler içmek, yeni birilerini görmek için kafesine gittikleri otelin lobisinde gördü Çetin'i. Yıllar sonra. Sarıldılar, öpüştüler. Yanaktan. Önce sol yanak, sonra sağ yanak. Sağ yanağa geçtiklerinde, Çetin dudaklarının kenarına yaklaştırdı öpücüğünü. İçi boşaldı Nimet'in. Oturdular. Filiz Abla, işim var, dedi gitti. Filiz Abla. Akıllı kadın. Geçen yılları konuştular. Çetin işlerini anlattı. Nimet, çalışmıyorum, dedi, babamdan üç tane ev kaldı, birinde oturuyorum, ikisinin kirasıyla da rahat yaşıyorum. Rahat. Ben rahat bir kadınım Çetin. Ama senin sol elinde alyans var. Şimdi ne olacak? Ne mi olacak, bir bara gidip eğleneceğiz. Kaybettiğimiz yılların acısını çıkaracağız. Nimet tuvalete gidip makyajını tazeledi. Oyalandı tuvalette. Çetin'in karısını arayıp bir yalan uydurmasına yetecek zamanı verdi ona. Saklandı tuvalette. Saklı Nimet. Üzülmek istemiyorsan saklanmayı bileceksin, demişti Filiz Abla. Bu sözleri düşünüyor ama tuvaletten çıkar çıkmaz saklanmak hakkında bildiği her şeyi unutuyor. Çetin öyle sıcak ki! Üniversitenin son sınıfında dört ay birlikte olduğu erkek. O zamanlar ne paylaştıklarını hatırlayamıyor. Hep sevişiyorlar mıydı? Neden ayrılmışlardı? Çetin'i bir kızla basmıştı sinemada. Ama o yaşlarda olur öyle şeyler. Artık ikimiz de kocaman insanlarız. Artık mutlu olacağız. Çetin boşanacak. Bana gelecek. Evleneceğiz. Kırmızı ojeler süreceğim nikâhta. Belki pedikürcü kız izinde olur nikâh tarihimde. O da evlenecek çünkü, izne ayrılacak. Oğlan tarafını dize getirecek. Sadece annesine anne diyecek. Kaynanasının içini

kurutacak. Bordo ojeler kuruyor. Ayak parmaklarının arasındaki pamukları tek tek alıyor pedikürcü kız. Ayak topuklarını ovuyor kremle. İçi bir hoş oluyor Nimet'in. Tatilde dört yıldızlı otelin geniş yatağında yatarken ayaklarını Çetin'in kucağına koyacak. Çetin bayılıyor ayaklarına. Ovacak, okşayacak, öpecek. Sevişecekler. Sonra çıkıp Roma sokaklarında dolaşacaklar. El ele tutuşacaklar. Çetin'in elinde alyans olmayacak. Aşk Çeşmesi'nin önünde fotoğraf çektirecekler yoldan geçen birine. Sonra öpüşecekler. Mutluluk. Mutluluğa yolculuk. Birlikte tatil yapma fikri Çetin'den çıktı. Burada rahat edemiyoruz, dedi, birkaç günlüğüne tatile çıkalım. Lale, oğlanla birlikte yazlığa gidecek, ben bir hafta sonra katılacağım onlara... Böyle yapma, gitmek zorundayım, dedim ya oğlan çok düşkün bana... Ama yazlığa gitmeden bir haftalık bir iş gezim olduğunu söylerim. Yurtdışı olur mu?.. Olur, çok daha iyi olur... Roma, Roma'ya ne dersin? Benim için fark etmez, sen ayarla gidelim. Sonra tur şirketlerini aramıştı Nimet. Roma. Üç gece dört gün. Ulaşım, dört yıldızlı otelde yarım pansiyon konaklama, transferler, rehber eşliğinde yarım gün şehir turu. Kredi kartına üç taksit. Havaalanı vergisi, seyahat sigortası ve vize ücretleri size ait. Sizin pasaportunuz yeşil mi? Babam sağ olsun. Evler, paralar ve yeşil bir pasaport. Evlenmedim hiç, işe de girmedim, hâlâ yeşil pasaportum var. Bir kere karakoldan gelip sordular. Çalışmıyorum, evdeyim işte, dedim. Rahat bir hayatım var. Rahatım ben. Evli bir erkekle tatile çıkacak kadar rahat. Yeşil pasaporta vize istemezler. Beyefendininki mavi demek? Vize işlemleri on gün kadar sürer. Belgeleri gününde teslim edemezsek bu tarihteki turu kaçırırsınız. Bir sonraki grupla yollarız sizi. Olmaz mı? Demek bu tarihte gitmeniz şart. Evet, bu yolculuk sonraya kalamaz. Er-te-le-ne-mez... Sonra Çetin, Lale'nin yanına gidecek. Onunla tatil yapacak. Ben

gizli gizli gönderilen ceptelefonu mesajlarıyla yetineceğim. Bir bütün gece, "sari sekerim her an aklimdasin opuyorum ozellikle de goguslerinden bye," yazan mesaja bakarak içeceğim. Gecenin bir yarısı dertleşmek için Filiz Abla'ya gideceğim. Ne ekersen onu biçersin kızım, diyecek. Beraber şarkı dinleyip sarhoş olacağız: *Uzak diyarlarda evli barklı, mutluluk en çok onun hakkı, bu yorgun kırık dökük hikâyenin de, adı bende saklı...* Adı, Çetin. Adı, İtalya vizesi. Biz belgeleri tamamlarız, yeter ki siz zamanında yetiştirin, zamanında gönderin bizi. Üç tane vesikalık fotoğraf, imza sirküleri, vergi levhası, faaliyet belgesi, banka hesap cüzdanı fotokopisi, ruhsat fotokopisi, sağlık sigortası poliçesi fotokopisi, kredi kartı fotokopisi. Gayrimenkul tapusu fotokopisi veremiyoruz. Evleri, Lale'nin üstüne. Hayır, size demedim. Kendi kendine konuşuyor Nimet. Kendisi için koşturuyor. Çetin gerekli belgeler listesini görünce sinirleniyor. Pasaportta Schengen vizesi var, bu kadar belgeye gerek olmaması lazım, diyor. Bağırıyor. Kızma canım, diyor Nimet, anlayışlı davranıyor. Ne de olsa boşanmanın eşiğinde bir erkek. Bu kadar alttan almamalısın, diyor Filiz Abla. İnsan etkiye tepki vermeli. Kadınlığını kullan. Bırak o senin peşinden koşsun. Bu sefer dinlemeyeceğim seni, diyor içinden Nimet. Ben koşacağım. Gerekirse buradan Roma'ya, Aşk Çeşmesi'nin önüne kadar koşacağım. Kuaför salonundaki bir gezi dergisinde görmüştü Aşk Çeşmesi'nin fotoğraflarını. Kana kana su içecek o çeşmeden. Çetin'in her sözüne kanacak, kimilerinin yalan olduğunu bilse de... Yüksek topuklu terliklerini ayağına geçiriveriyor. Aynada kendine bakıyor. Dar kotunun içinde poposu ne kadar da yuvarlak görünüyor. Mutlu oluyor Nimet. Tanrı'nın kendisine verdiği nimetleri seviyor. Para vermeden çıkıyor kuaförden. Ay sonunda toplu öder. Ay sonunda. Roma'dan döndüğünde. Evlilik plan-

ları yapmaya başladığında. Hem o zaman saçlarının boyası da gelmiş olur. Diplerden çıkan siyahlar sarışınlığını alır götürür Nimet'ten. Dip boyası yaptırıp sonra öder borcunu. Geçmişindeki bütün borçları öder o zaman. Temizlenmiş bir şekilde girer yeni hayatının kapısından. Dışarı çıkar çıkmaz sıcak hava yüzünü yalıyor. Roma da böyle sıcak mıdır? Turizm şirketindekiler vize belgelerini bugün vereceklerini söyledi. Anca yetişecek vize. Yetişecek. Yetişmeli. Yoksa tatil hayal olur. Nimet hayal olur. Gerçeğin adı Lale olur. Ama olmayacak. Nimet kazanacak. Büyük ikramiyeye ulaşmasına az kaldı. Bir anda içini bir mutluluk kaplıyor. Ne kadar güzel bir gün. Karşıya geçmek için yolun kenarında duruyor. Sola bakıyor. Boş. Sağa bakıyor. Yolun başından bir araba geliyor. Bu topuklularla koşabilir miyim acaba? Koşabilirim tabii. Ne koşması, uçarım bile. Nimet sevinçten uçuyor. Yola önce sağ adımını atıyor. Ne kadar darmış bu kot, insan bacağını rahat açamıyor. Araba biraz hızlandı mı, bana mı öyle geliyor? Sonra sol adım. Araba yaklaşıyor. Beklesem mi? Bekleyemem. Bunca yıl bekledim, artık bir an bile bekleyemem. Kararsız kalıyor Nimet. Koşmalı mı? Sağ adımını öne doğru attığı anda arabanın korna çaldığını duyuyor. Hayır, korna değil bu. Ceptelefonu çalıyor. Duruyor Nimet. Durmasıyla arabanın hızla yanından geçmesi bir oluyor. Çok yakınından geçti, rüzgârıyla titretti Nimet'i. Çetin mi arayan? Nerede bu ceptelefonu? Göz kalemi, ruj, ucunda bir sürü nazar boncuğunun sallandığı koca anahtarlık, telefon defteri, tatlandırıcı, sigara, çakmak... Hah, işte ceptelefonu. Alo?

Hâlâ yolun ortasında duruyor Nimet. Turizm şirketinden aradılar az önce. Özür dilediler. Durmadan özür dilediler. Hatta ortak çalıştıkları başka bir turizm şirketine yönlendirip sorunu çözmeye çalışacaklarını söyledi-

ler. Ama yine de umutlanmamalarını istediler. İşlemleri bu gruba yetiştirmeleri olanaksızmış. Bir sonraki grupla gitmeyi arzu ederler miymiş? İtalya Konsolosluğu'ndaki adamlarını devreye sokacaklarmış ama grup vizeleri on günden önce çıkmıyormuş. Nimet, kıpırdayamıyor. Uğraşsa, konsolosluğa kendi gitse bu işi halledebileceğini biliyor ama bu neyi değiştirecek ki? Çetin, sıkıştırmayalım o zaman bebeğim, diyecek, sonra gideriz, zaten Lale bu iş gezisi de nereden çıktı diye şüphelenmeye başlamıştı. Çetin kaçamağının tarihini erteleyemeyecek. Kaçamak. Öteki kadın. Direnemeyecek Nimet. Çetin kestirip atacak. Bu akşam sana gelirim konuşuruz, sen canını sıkma, diyecek. İş çıkışı gelecek ve hemen sevişmek isteyecek. Göğüslerini okşayacak. Sonra bir duş alıp gidecek. Kalamam burada, biliyorsun. Çetin kalmayacak. Ne Çetin ne de başka bir erkek şarkı sözlerinden çıkıp Nimet'i kurtarmaya, ona bir prenses vermeye gelecek. Filiz Abla çok sigara içiyor diye kızacak. Biri gider biri gelir, değer mi kendini harap ettiğine, diyecek. Titriyor Nimet. Telefondaki adamın özürleri giderek uzaklaşıyor. Kusura bakmayın hanımefendi ama takdir edersiniz ki acımız çok büyük, diyor adam. Buraya geldiğinizde tanışmıştınız Demet Hanım'la. Şirketin ortaklarındandır. Sizin işinizle özel olarak kendisi ilgilenmek istemişti. Vize başvurunuzu konsolosluğa götürmek için sabah erkenden çıkmıştı ofisten. Kadıncağıza karşıdan karşıya geçerken çarpmış araba. Doktorlar hayati tehlikenin sürdüğünü söylüyor. Yani burada kimse çalışacak durumda değil, herkes hastanede nöbette. Ben de müşterilere haber vermek için geldim, şimdi çıkıp hemen hastaneye döneceğim. Yani böyle hayvanların Allah cezasını versin, nasıl hızlı kullanıyorsa, şehir içinde böyle bir kaza yapmak için manyak olmak lazım. Duymuyor Nimet. Adamı, şehri, pedikürcü kızı, Filiz Abla'yı, Çetin'i duymu-

yor. Sadece bir şarkı sözü var aklında, en son kim bilir ne zaman dinlediği, hangi yalnız gecesinden belleğine miras kalan: *Sevenin halinden sevenler anlar, gel gör şu halimi, bir teselli ver...*

JOKER

kolektif *s. Fr.* Birçok kimseyi veya nesneyi içine alan; birçok kişi ve nesnenin bir araya gelmesi sonucu olan; ortaklaşa.

Sözlükten rastgele bir sayfa açıyorum ve ilk olarak bu kelimeyi görüyorum. Böyle bir soru gelir mi? Gelebilir. Ama herhalde kalkıp da, "Kolektif ne demektir?" diye sormazlar. Büyük bir olasılıkla tanımı verecekler ve sonra da sunucu o yüzünden bir türlü eksik etmediği *bana açılabilirsin yavrucuğum* gülümsemesiyle Eda'nın birbirine yakın dört yanıt karşısında nasıl terlediğini izleyecek.

Soru 7: Bütün ortakların sorumluluğu tam ve sınırsız olan ortaklık aşağıdakilerden hangisidir?

a. kolektif b. limited c. imece d. anonim

Eda, bir konuya yoğunlaşmaya çalıştığı zamanlarda yaptığı gibi altdudağını kemirecek önce. Belki huzursuzluk vücut diline yansıyacak ve azıcık öne eğilecek. Gözlerini hafifçe kısarak önündeki ekrana yaklaşacak. Yüzüne vuran mavi ışıkta, alnında biriken ter damlaları parlayacak. Sonra rahatlamış gibi arkasına yaslanacak. Herkesin

yanıtı vereceğini sandığı anda titreyen bir sesle soruyu yineleyecek. O sırada izleyiciler, sunucunun *yoksa ticaret hukukuna yeterince çalışmadın mı yavrucuğum* bakışına kendilerini kaptırıp bu zavallı genç yarışmacının bilgisizliğine üzülecek. Stüdyoyu dolduran gerilim dolu müzik, bir yükselip bir düşecek. Cehennem kırmızısı spot ışıklarının altındaki arenada herkes bunalmaya başlayacak. Tam şeytanla kölenin dövüşünü kimin kazandığının ilan edileceği anda Eda mırıldanacak: "Şey... Anonim olmadığına eminim... İmece zaten olamaz... Geriye sadece kolektif ve limited kalıyor." Derin bir nefes alacak ve sol elinin işaretparmağıyla, o güzelim küçücük burnunun ucunu kaşıyacak. Çocukken izlediği bir çizgi filmdeki kahramanın burnunu kaşımasına hayran kalıp nasıl taklit etmeye başladığını ve zaman içinde bunun bir şey düşünürken yaptığı istem dışı bir harekete nasıl dönüştüğünü bana anlattığı günü anımsamayacak o anda. Yoo, belki de birden kelime bulmaca oynadığımız o günün anıları canlanacak, üzüntüsünü gidermek için yaptığım taklitler gelecek gözünün önüne ve sunucunun *anladığım kadarıyla bir şeyler biliyorsun ama acaba yeterli mi yavrucuğum* bakışlarına aldırmadan belli belirsiz gülümseyecek. Anlayış kumkuması sunucu, bu bekleyişin izlenirlik oranlarını artırdığına inanarak ellerini ovuşturan yapımcılar, başparmaklarını aşağı döndürüp infaz emrini vermeye hazırlanan izleyiciler, çekim bitse de eve gitsek diye düşünen kameramanlar ve günler sonra bu yarışma programı yayınlandığında mutlu yuvalarında televizyonun karşısındaki kanepeye kurulup izleyecek olanlar, Eda'nın o anda en sevdiği şeyi yaptığını bilemeyecekler: Oyun oynadığını, yanıtını çok iyi bildiği bu soru karşısında bilerek, isteyerek duraksadığını, kendisine sözlüye kalkmış bir ilkokul öğrencisi havası vermekten garip bir zevk aldığını... O gece biz de televizyon karşısında olacağız ve kolumu çekiştire-

rek, "Bak tam şimdi çaresizlik içinde kıvranıyormuş gibi bir yüzle yanıtı vereceğim," diyecek: "Ben 'a' şıkkı demek istiyorum... Evet, evet... Kolektif olması gerek." Yanımda zıplayıp gülmesinden, sunucunun *bak sana son bir şans vereceğim, emin değilsen rezil olma yavrucuğum* ses tonuyla söylediklerini duyamayacağım. Sonra birden gerilim dolu müzik neşeli ve oynak bir havaya, korkutucu kırmızı ışıklar aydınlığa, izleyenlerin asık suratları gülüşlere dönüşecek. Sunucu *ben sana baştan beri güveniyordum zaten* diyen kaş hareketiyle bir sonraki soruya geçecek.

"Bazı aşklar, önceki mutsuzlukların bedelidir, biz de bir bedel ödüyoruz birbirimize her gün biraz daha yaklaşarak." Bir arkadaş toplantısındaki tanışmanın yavaş yavaş bir beraberliğe dönüştüğü günlerde söylemişti bu sözü Eda. Çoğu insan okudukları kitaplardaki güzel cümleleri, şiirlerin can alıcı dizelerini, sinema tarihinin kilometre taşı olmuş filmlerindeki en vurucu sözleri aklında tutar da ben bunu bir türlü başaramam. Ama ne zaman Eda'nın uzağında olsam ve onu düşünsem bu sözünü anımsarım: "Bedel ödüyoruz." Önceleri böyle ağdalı bir laf etmesini büyük sözler söylemekten zevk alan biri olmasına bağlamış, üstünde durmamıştım. Tamam, o günlerde ikimiz de aşk acısı çekiyorduk (ben üç yıllık kız arkadaşımdan, o da evlilik aşamasına gelindiği sırada nişanlısından ayrılmıştı) ama yine de birlikteliğimizi böyle bir ruh halinde olmamıza bağlamak bana saçma geliyordu. Ortak arkadaşlarımız bizi yara almış iki insan olarak görüyordu. Tedavi belliydi; birlikte olmamız. Açıkçası ben onu daha ilk gördüğümde beğenmiştim ve böyle bir tedaviye itiraz etmeyi kesinlikle düşünmedim. Kısacık sarı saçları, yeşil gözleri, varlığıyla yokluğu belli olmayan minik burnu, konuşurken sürekli ellerini kullanması, sarhoş olduğunda durmadan gülmesi, okuduğu kitaplar, dinlediği müzikler;

ne bileyim işte, onunla ilgili her şey hoşuma gidiyordu. Hem insan bir başkasından hoşlandığı zaman şu özelliği bana göre, bu özelliği harika diye düşünmüyor ki! Sadece seviyor; kimi zaman kirpiklerini kimi zaman her uyanışında, "Günaydın yeni gün," demesini. Güvendiğim bir arkadaşım, Eda'yla çıkmaya başladığımı duyduğunda beni içmeye götürüp bütün gece uzun bir birliktelikten sonra kurulan ilk ilişkilerin kısa ömürlü olduğunu anlatıp durmuştu. Ben de ona ilişkilerin son kullanma tarihlerinin olmadığını, olsa bile o güne kadar yaşamanın ne zararı olacağını söylemiştim. Ben, Eda'yı seviyordum ve bu ilişkiyi yeni ayrılmış olmanın acısıyla sarıldığım bir can simidi olarak görmüyordum. Onun bana bir kere bile bir sevgi sözcüğü söylememiş olmasına da aldırmıyordum. Dedim ya, söylemediği sözlerin hesabını yapmadan, söyledikleriyle mutlu oluyordum.

Kütüphanemi uzun süredir derleyip toparlamadığım için aradıklarımı bulmakta zorlanıyorum. Türkçe sözlük, İngilizce sözlük, Fransızca sözlük... Üniversitedeyken aldığım bir Almanca sözlük de olacaktı ama gel de bul bu karmaşada. Peki başka neler gerekebilir? Tabii ya! Coğrafya atlası. İyi de bu atlas en az yirmi beş yıllık. Bu sürede dünya tümüyle değişti. Sınırlar kalktı, sınırlar konuldu. Hay aptal kafam, anatomi atlası bile buldum da, şu coğrafya atlası işini nasıl düşünemedim? Neyse artık yapacak bir şey yok. Soruların hazırlıklı olduğum konulardan gelmesi için dua etmekten başka tabii ki. Tıp, matematik, fizik, kimya...

Soru 8: Bir elementin bütün kimyasal özelliklerini taşıyan en küçük birimi aşağıdakilerden hangisidir?

a. elektron b. proton c. atom d. nötron

Eda böyle şaşırtmalı bir soruya kanmayacak kadar akıllıdır. Örneğin ben olsam yarışmanın gerilimiyle aklım karışabilirdi ve "en küçük birim" sıfatından yola çıkarak nötron, proton ve elektron arasında gidip gelebilirdim. Ama Eda soğukkanlılığını asla kaybetmez ve tansiyonu dilediğince yükselttikten sonra yanıtı sunucunun *ne o bayrakları indirdin mi yavrucuğum* ifadeli suratına yapıştırıverir: Atom. İşte sonuca, büyük ödülü kazanmaya bir adım daha yaklaştın sevgilim. Birkaç soru sonra, o bol sıfırlı çeki eline alacak ve sunucunun *yahu hiç beklemiyordum ama iyi de oldu, epeydir kazanan olmuyordu, sayende program prim yaptı* tebriklerini kabul edeceksin. Gülerek. Mutlulukla. Sonra koşarak yanıma geleceksin. Sarılacağız. Ben seni öpmeye çalışırken sen heyecanla çekimde yaşadıklarını anlatacaksın. Yerinde duramıyor olacaksın. Ben, "Haydi biraz dinlen," deyince, evde oturmak istemediğini, önce güzel bir yemeğe gitmek ardından da sarhoş oluncaya kadar içmek istediğini söyleyeceksin. "Bu gece deli gibi eğlenelim," diye kolumdan çekiştireceksin beni. Geçen yaş günümde aldığın mavi gömleği giydireceksin bana. Sen de üstünde küçük sarı çiçekler olan portakal rengi elbiseni giyeceksin. Her zaman gittiğimiz meyhaneye gitmeyeceğiz, bu gece özel bir gece. Burası pahalı bir yer midir? Olsun, ne fark eder ki? Nasıl olsa paramız var artık, paran var. Çok paran var artık. İstediğin yerde yemek ısmarlayabilirsin bana. Bu mavi gömleğin krem rengi olanını beğenmiştik ya, onu da alırsın istersen. Yine de bitmez paran. Hemen yazışmalara başlayabilirsin. Amerika'daki üniversiteler, İngiltere'deki üniversiteler. Ne? Kanada'yı da düşündüğünü söylememiştin daha önce. O üniversitenin doktora programlarının çok iyi olduğunu Batur'dan mı öğrendin?.. "Batur kim?" diye sorduğumu duymayacaksın bile. Şarabın bordosuyla nemlenen dudaklarına bakacağım ve bir

kıskançlık rüzgârı esecek yüreğimde. Her şeyi unutup benimle ilgilenmen için, biraz sıkılmış gibi yapacağım. Oralı olmayıp hangi üniversitenin hangi olanakları sunduğunu sıraladığını görünce garsonu çağırıp bir paket sigara isteyeceğim. Sigara içmem üzer seni, bıraktırıncaya kadar akla karayı seçmiştin hani. "Sigara olmaz," diyeceksin, "beyefendiye puro getirin bu gece." Purodan da, puro içenlerden de nefret ettiğimi kaç kere söylediğim halde bunu demen daha da sinirlendirecek beni. Bardağımdaki şarabı bir dikişte içeceğim, damağıma bir burukluk yayılacak. İçim burulacak. Birden şu elimdeki kimya sözlüğünde okuduklarım gelecek aklıma. İlişkileri elementlere, bizim birlikteliğimizi de bir atoma benzeterek seni etkilemeye çalışacağım. İlişkimizin çekirdeğindeki artı yüklü protonları sevgi sözlerine, yüksüz nötronları gündelik hayata benzeteceğim. Hiç değilse böyle bir gecede senden güzel bir söz duymak için verdiğim çabayı görmezden gelip o rezil puroyu yakmama neden olacaksın dediklerinle: "İyi de o çekirdeğin etrafındaki eksi yüklü elektronlar olmasa hiçbir atom, diğer atomlarla kimyasal bağ yapamaz ki."

Çay içmeliyim. Mutfağa gidip ocağı yakıyorum, çay suyunu koyuyorum. Kibriti üfleyerek mi, sallayarak mı söndüreceğime karar veremiyorum. O gece de böyle olmuştu. Kibriti nasıl söndüreceğimi düşündüğüm bir anda söylemişti Eda yarışmaya katılmak istediğini. Ne yapacağımı bilememiştim. Boş boş yüzüne bakarken de parmağımı yakmıştım. Ben sızlayan parmağımı emerek acımı hafifletmeye çalışırken Eda, yarışmaya katılmak istemesinin nedenini açıklıyordu. Ahh!.. Parmağımı yaktım. Hemen musluğu açıp soğuk suya tutuyorum elimi. Ama içim serinlemiyor. Yurtdışında doktora yapmayı ne kadar çok istediğini biliyorum. Onu mutlu edeceği için

bunu ben de istiyorum... Hayır, yalan söylüyorum. Hem ona hem kendime yalan söylüyorum. Gitmesini, ayrı kalmamızı istemiyorum. Bunu söylediğimde, "Aptal olma," diyor, "eğer yarışmayı kazanırsam o kadar çok paramız olacak ki istediğimiz anda birbirimizi görebiliriz. Yıllık iznini aldığında yanıma gelirsin. Ben o zamana kadar gittiğim yerin kurdu olurum, seni bir güzel gezdiririm." Sonra uzak diyarlardaki bir şehrin sokaklarında dolaştırmaya başlıyor beni. Yumuşuyorum. Tarihî bir çeşmenin önünde fotoğrafımı çekiyor, iki kişilik bisikletle şehir turuna çıkarıyor, müzelere götürüyor, bir sokak satıcısından sosisli sandviç alıyor bana, elimi tutuyor... Hafta sonu onun yaşadığı şehirden başka bir şehre, hatta başka bir ülkeye gidiyoruz hızlı trenle. Hızlı yaşıyoruz. Yeni arkadaşlarıyla tanıştırıyor beni, hepsi de çok şeker insanlar. Onlara "kafası otobüse sıkışmış yolcu" taklidi yapmamı istiyor. Yapıyorum. Gülüyorlar. Herkes çok mutlu. Ama nedense benim içim acıyor bir anda. Yüreğim yanıyor. Elimi musluğun altından çekiyorum...

Soru 9: *Dava*, *Şato*, *Ceza Kolonisinde* gibi hikâye ve romanlarının yanı sıra sevgilisi Milena Jesenská'ya yazdığı mektuplar da edebiyat tarihinin büyük eserleri arasında olan, dünya edebiyatının önemli yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

a. Jaroslav Hašek
b. Franz Kafka
c. Rainer Maria Rilke
d. Bertolt Brecht

Kafka... Doğru yanıtı ben de biliyorum. Kafka'nın Almanca yazdığı mektuplara, Milena'nın Çekçe verdiği yanıtlar... İki ayrı dil... Aşk... Mektuplar... Postacı... Postacı... Gri bir üniforması var postacının. Okuldan döner dönmez önlüğümü bir kenara atıyor, sokağa fırlayıp top

oynuyorum. Tam annem pencereye çıkıp, "Haydi eve gir artık," diye bağırmaya başladığı sırada yolun başında görünüyor postacı. Sokaktaki apartmanların çoğu gri, postacının üniforması gibi. Oynamayı bırakıp bizim apartmanın önüne gelinceye kadar bekliyorum. Yüzünü görmeye çalışıyorum. Gülümsüyor mu? Evet, kalın bıyıkları dudaklarını örtse de gözlerinden belli oluyor güldüğü. Demek ki babamdan mektup var. Postacı beni tanıyor. Mektubu elinden kapar kapmaz puluna bakıyorum. Belki bu sefer farklıdır. Değil. Önceki mektubun puluyla aynı. Kocaman mavi binaların önünde mavi yüzlü, sakallı bir adam var. Annem zarfın sağ üst köşesini dikkatle yırtıp bana veriyor. Ben de o parçayı içine su doldurduğum bir çay tabağına koyup pulun kâğıttan ayrılmasını izliyorum. Sonra kurutup pul defterime yerleştireceğim onu. Sakallı adamın pulundan sayfalar dolusu var ama olsun. Ben büyüyünce bu pullar çok değer kazanacak, ben de onları satıp annemi babamın yanına götüreceğim. Oraya kadar gitmişken babamın geçen yaz geldiğinde anlattığı oyuncakçı dükkânına girer, kendime uzaktan kumandalı yarış arabası alırım belki. Ben annemin verdiği eski cımbızla pulu kenarından tutup bir an önce kurusun diye sobaya yaklaştırırken o bana, "Dikkat et bir tarafını yakacaksın," diyor, "hem öyle yaparsan sararırsın o zaman da hiçbir işe yaramazlar, bak baban sana büyük boy pul defteri yollayacakmış." Sonra mektubu katlayıp salondaki büfenin en üst rafında duran kutuya koyuyor. Diğer mektupların yanına. Bazen masaya oturup kareli bir defterden kopardığı sayfaya o da bir şeyler yazmaya başlıyor. Bazen de pencerenin önündeki divana ayaklarını altına alarak oturuyor ve uzun uzun sokağa bakıyor. Babamın neler yazdığını merak ediyorum ama o kutuya dokunmam yasak. Pulum kuruyor. Yine sobaya çok yaklaştırdım herhalde, biraz sarardı. Annemin bunu görüp

kızmasından korkarak yan gözle divana doğru bakıyorum. Annemin yüzü de biraz sarı gibi geliyor nedense. Annem hep yola bakıyor.

Telefon çalıyor. İnce sesli bir kızla konuşuyorum. Adımı soyadımı soruyor. Yarışmanın kurallarıyla ilgili birkaç şey söylüyor. Yarışmacının yanıtlayamadığı bir soru olduğunda, isteği doğrultusunda beni arayacaklar. Yanıtın yarışmacının bir yakını tarafından verilmesine "joker" diyorlar. Kendimi oyun kartlarındaki damalı elbisesi, sivri burunlu pabuçları ve zilli şapkasıyla herkesi hem güldüren hem sevindiren adama benzetiyorum. Kralın soytarısı. Sorunun sorulması dahil yirmi saniye içinde yanıt vermem gerekiyor. Evde televizyon ve radyonun açık olmamasını, soruyu dikkatlice dinleyip anlaşılır ve net bir şekilde yanıt vermemi, süre kısıtlı olduğu için yarışma dışı konularda konuşmamın yarışmacının zararına olacağını anlatıyor. Bütün bunları Eda bana daha önce defalarca anlattı zaten. Bizim planımız belli: Yirmi saniyelik süre başlar başlamaz Eda önce beni kaynak kitaba yönlendirecek. "Bir sosyal bilimler sorusunda sıkıştım," ya da, "Bir edebiyat sorusunu bilemedim," diyecek. O, soruyu tane tane okurken ben kaynak kitabı önüme çekmiş, hazır bekliyor olacağım. Yanıtları okurken kendisine daha yakın gelenleri vurgulayarak belirtecek. Gerisi benim bilgime, hızıma ve şansıma bakıyor. Eğer yanıtı bilmiyorsam ya da bulamadıysam net bir şekilde, "Bilmiyorum," diyeceğim. Bu durumda o da yarışmadan çekildiğini söyleyecek. Çünkü çekilmeyip devam eder ve yanlış yanıt verirse o âna kadar kazandığı paralar da uçup gidecek. Telefondaki kız bana başarılar diliyor. İncecik bir sesi var. Yumuşacık. Bir anda ona adını sormak istiyorum. Susuyorum. Eda'nın sesini duyar gibi oluyorum. Kendisinden önceki sevgilimin adıyla ilgili tatsız şakasını yine-

liyor: "Demek benden önce Seda'yla çıkıyordun. Demek ki benden sonra *Da* adında bir kızla nişanlanacak, en sonunda da *A* diye bir kızla evleneceksin."

Salondaki masada oturuyorum. Bütün kitaplar önümde. Kol saatimi çıkarıp hemen kitapların yanına koyuyorum, zaman önemli. Kaynayan çay suyunun ıslığı duyuluyor. Aceleyle mutfağa koşup ocağın altını kapatıyorum. Su buharı porselen çaydanlığın pürüzsüz zemininden, yarışma heyecanı yaşayan bir sevgilinin alnındaki ter damlaları gibi kayıyor. Şu anda ilk soruları yanıtlıyordur Eda. Oyun oynamaya başlamamıştır. Zamanı istediği gibi kullanacaktır. Acaba nasıl bir soruda beni aramalarını isteyecek? Belki de buna hiç gerek kalmaz. Telefon çalar ve karşıma Eda çıkar. "Senin yardımın olmadan bitirdim yarışmayı joker," der, "artık istediğim ülkede doktora yapacak kadar param var." Nasıl bir süreç yaşayacağız sonra? Hiçbir şey bilmiyorum ki? Yazışmalar, başvurular, görüşmeler, sınavlar ne kadar zaman alır? Hemen mi gider Eda? Gider gitmez telefon eder. Ceptelefonundan konuşamayız, çok pahalı olur. Belli saatlerde arar beni. Birbirimize elektronik posta yollar, sohbet odalarında yazışırız. Kurduğu cümlelerden ruh halini anlamaya çalışırım. Kısa cümleler; acelesi mi var? Neden hep soru cümleleri kuruyor; canı mı sıkılıyor? Daha önce hiç sevgi kelimeleri kullanmazdı; başka birine âşık oldu da bunu saklamak için mi yazıyor bunları? Mektuplar gelmeye başlar. Zarflarla kâğıtlar aynı desende olur. Benim gönderdiğim mektuplarda postanenin damgası, onunkilerde pul olur. Babamın, Almanya'dan anneme gönderdiği pullardaki sakallı adam yine çıkar karşıma belki. Geçen yıl tatile gittiğimizde aldığımız ahşap kutuya koyarım mektupları. Kutunun üstündeki karpuz desenlerini her görüşümde balkonda kuruttuğumuz kar-

puz çekirdeklerini boyayıp kartona yapıştırarak tablo yapmaya çalışmamız gelir aklıma. Pulları zarflarından ayırır, sarartmadan kurutup çocukluğumun kaybolmayan tek anısına, küçük pul defterime koyarım. Söz verdiği büyük pul defterini yollamadığı için babama küfrederim. Eda'nın mektupları da seyrekleşir babamınkiler gibi. Uzaktan kumandalı yarış arabası satan dükkânı görmek gibi, bulanıklaşmaya başlayan bir hayal olur iki kişilik bisikletle şehir turuna çıkmak. Onun mektupları kısaldıkça ben, sayfalar dolusu yazmaya başlarım. Kareli bir defter alır, duygularımı olduğu gibi akıtırım o küçük kutuların içine. "Bana hiç sevgi sözcüğü söylemedin bugüne kadar, oysa ben senin kirpiklerine âşığım," derim. Yoo, hayır, "Âşığım," demem, "Âşıktım," derim canının acıması için. Onu üzecek şeyler yazmaya başlarım. Çok hasta olduğumu söylerim artık iyice seyrelmiş telefon konuşmalarından birinde. Takım elbiseli bir adamın evimize gelip anneme bazı kâğıtlar verdiği ve babamın hayatımızdan bir daha dönmemek üzere çıkıp gittiğini öğrendiğimiz günden sonra zavallı kadının kullanmaya başladığı küçük pembe hapları almadığım zamanlarda yolun ortasında bayıldığımı söylerim. Bayılırım ben de annem gibi, yere düşerim, yakındaki dükkândan fırlayan bir garson bir şişe su tutuşturur elime. Yıkılır Eda, ağlar uzak diyarlardaki küçük odasında. Ağlar mı?.. Ağlamaz... Mektuplar yerini kartpostallara bırakır zamanla. Müzelerden alınmış kartlar, tatil yerlerinin kartlarına dönüşür. Sonra azalır onlar da... Derken bir gün... Bir gün kırarım bütün posta kutularını. Gri apartmanların giriş katlarındaki ahşap kutuları parçalar, koca bir çekiçle ezerim içi boş metal kutuların kapaklarını. Sonra bir gün...

Telefon çalıyor.

Aniden yerimden sıçrıyorum zil sesini duyunca. İrkiliyorum. Evimdeyim. Salonda. Masanın başında. Bir sürü kitabın karşısında. İnce sesli kız, kısa ve net konuşuyor: "Şimdi sizi yayına alacağız. Başarılar dilerim." Birden heyecanlanıyorum. Ağzımın kuruduğunu hissediyorum. Kesik kesik öksürüyorum. Bütün o saçma düşünceleri unutmalıyım. Şimdi görev zamanı. Terleyen ellerimi pantolonuma siliyorum. Hazırım.

"İyi akşamlar. Şu anda Eda Hanım'la yarışıyoruz ve bir soruda biraz zorlandı. Sizin yardımınız gerekiyor. Bu soruyu bilirse büyük ikramiyeye bir adım daha yaklaşacak, bilemezse ancak teselli ödülü denilebilecek bir parayla uğurlayacağız kendisini. Eda Hanım'ın söylediğine göre sinema konusunda iddialıymışsınız, öyle mi?"

Anlayışlıyım ama iddialı diyerek de bilemezsen rezil olman için hazırlık yapıyorum ses tonuyla konuşan sunucuya karşı ne diyeceğimi bilemiyorum. "Bana hemen Eda'yı verin," demek istiyorum birden.

"İddialıyım diyemem ama elimden geleni yapacağım."

"Biliyorsunuz soru sorulduğu andan itibaren yirmi saniye içinde yanıtı vermeniz gerekiyor. Şimdi sizi Eda Hanım'la baş başa bırakıyorum. Başarılar."

Evet ben de bunu istiyorum. Beni Eda'yla baş başa bırakın. Kimse kalmasın çevremizde. Bütün düşündüklerim için özür dilmeliyim ondan. "Ben, seni mektuplarınla da severim," demeliyim... Ne oluyor bana? Toparlanmalıyım. Sunucu, bir sinema sorusu olduğunu söyledi değil mi? "100 Yılın 100 Filmi" kitabını önüme çekmeye çalışırken Eda'nın sesini duyuyorum aniden:

"Başrollerinde Jean-Paul Belmondo ve Jean Seberg'in oynadığı ve birçok eleştirmence modern sinemanın başlangıcı sayılan 1960 tarihli *Serseri Âşıklar* adlı Fransız filminin yönetmeni aşağıdakilerden hangisidir?"

Serseri Âşıklar, Serseri Âşıklar. İçindekiler sayfasında hızla dolanıyor gözüm. Hah, işte. *Serseri Âşıklar*, sayfa 217. Ben sayfayı bulmaya çalışırken Eda aceleyle yanıt seçeneklerini sıralıyor. Ama onu duymuyorum bile.

İşte buldum. *Serseri Âşıklar*. Yönetmeni, yönetmeni...

Eda yanıtları okumayı bitirdi herhalde. "Biliyor musun?" dediğini duyuyorum hayal meyal. Saate bakıyorum. Hay aptal kafam! Soruyu sormaya başladığı anda saniye ibresi neredeydi acaba? Ne kadar zaman kaldığını anlayamıyorum. Heyecandan harfler gözümün önünde uçuşmaya başlıyor. Yönetmenin adını göremiyorum. Eda'nın dediklerini de duyamaz oldum. Keşke bir bardak çay içseydim, belki o heyecanımı yatıştırırdı. Belki o zaman yönetmenin adının şu koca resmin yanında yazdığını rahatlıkla görebilirdim. Sunucunun *fısıldayarak konuşmam sizi germesin, ben aslında dostum* sesiyle kendime geliyorum: "Beş saniyeniz kaldı."

5

Koca bir resim... Filmden alınma bir kare. Başında fötr şapka, dudaklarının kenarında sigara, kravatını gevşek bağlamış, zayıf bir adam uzaklara bakıyor. Gözlerinin içi gülüyor. Belli ki yanındaki kısa sarı saçlı kız onu mutlu edecek bir şeyler söylemiş. Belki de onu sevdiğini söylemiştir.

4

Uzun bir yolda yürüyorlar. Adamın elleri ceplerinde. Kızınsa bir elinde küçük, sevimli, torbayı andırır bir çanta, diğer elinde katlanmış gazeteler var. Belki de o çantada bir fotoğraf makinesi var. Az önce tarihî bir çeşmenin önünde adamın fotoğrafını çekmiş olabilir. Onu müzelere götürmüştür. Şimdi de bir sokak satıcısından sosisli sandviç almaya gidiyorlar. Arkadaki eski model arabalardan biri onların olabilir mi? Hafta sonu o şehirden başka bir şehre, hatta başka bir ülkeye gidecekler arabalarıyla belki de. Hiç ayrılmayacaklar.

3

Adam dik duruyor. Belli ki hiçbir zaman bayılmayacak. Pembe haplar kullanmayacak. Zaten kız buna izin vermez ki! Adamı seviyor çünkü, kulaklarına sevgi sözleri fısıldıyor. Belki bazen kavga da ediyorlar ama sonra hemen öpüşüp barışıyorlar. Çünkü yan yanalar.

2

Güneş aşklarını daha da parlak gösteriyor. Yürüdükleri yolun başındaki büyük posta kutusu onlar için bir şey ifade etmiyor. Çünkü onlar bedel ödemiyor.

1

...

ER RYAN'I KURTARMAK

Doğru dürüst yapılmadıklarından, her basışta altlarında biriken suları sağa sola fışkırtan kaldırım taşlarının üstünden atlaya atlaya yürüyorum. Yağmur bir haftadır dinmedi. İlk günlerde yağmur romantizmine yatkın ruhuma tatlı bir huzur veriyordu ama bankadan bankaya koşturmam gereken şu günde açıkçası sadece sinirlendiriyor. Ayın ilk günü... Bir bankadan maaş alınacak, bir diğerine kredi kartı ödemesi için gidilecek, yeni koltukların senet ödemesi yapılacak ve sıra kiraya gelecek. Aslında salaklık bende, takıntılı davranmasam böyle koşturmama gerek kalmaz. Ama pimpirikli adamım; paraların kasaya girdiklerini gözlerimle göreceğim, dekontları tek tek elime alacağım, akşam eve gidince hepsini dosyalarındaki yerlerine koyacağım... Her ay başında işten izin aldığım üç-dört saate bütün işleri sığdırmaya çalışırken kendime aynı sözü verip duruyorum: "Bir bankaya otomatik ödeme talimatı ver, bütün ödemelerini onlar yapsınlar... Tabii kira hariç." Kirayı mutlaka kendim yatırmalıyım çünkü o bankada beni bir bekleyen var.

Gençliğimde yardım derneklerinin faaliyetlerinde oradan oraya koşturan, resmî ve dinî bayramlarda kimsesiz çocukları ziyaret eden, haftanın belli günleri körlere

kitap okumaya giden insanları takdir eder ama bu hareketlerinin altında saklı olan duyguyu bir türlü anlamazdım. Yardımseverlik... Bu kelimeyle yapılan açıklamalar bana yetmezdi. O insanların vicdanlarındaki bir rahatsızlıktan kurtulmak, adlandıramadıkları bir sıkıntıdan arınmak ya da çevrelerine gösteriş yapmak için çabaladıklarını düşünürdüm. Yaşım ilerledikçe birçok konuda olduğu gibi bu konudaki düşüncelerim de değişti. Bütün bu yardımların altında yatan en önemli neden korkuydu. Bir gün kendilerinin de sakatlanabilecekleri, yalnız kalabilecekleri korkusu ve kaçınılmaz olarak yaşlanacakları gerçeği. Hatta bir keresinde bu fikirlerimi anneme ve babama söyleyip karşılığında duygusuz olmakla suçlanmıştım: "Ne demek bu şimdi?" demişti annem, "Kimse sadece yaşlanmaktan korktuğu için iyilik yapmaz. İnsanları mutlu etmenin verdiği hazzı nasıl görmezden gelirsin?" Her ayın ilk günü kirayı yatırmak için aceleyle bankaya giderken bunları düşünürüm. Ağaçlarda biriken suların aniden şemsiyeme saldırdığı şu anda da kafamda aynı sözler uçuşuyor. Saygısız şoförlerin sıçrattığı çamurların üstümü başımı rezil etmesi de beni bu düşüncelerden uzaklaştırmıyor. Adını bile bilmediğim o ihtiyara sadece yaşlanmaktan korktuğum için mi yardım ediyorum, yoksa gerçekten de bankanın elli metre aşağısındaki huzurevine kadar ona eşlik etmek bana yardımseverlere özgü bir haz mı veriyor?

İşte bankaya ulaştım. Şimdi şemsiyemi kapatacağım, sularını silkeleyeceğim, kafamı çevirip paçalarımın ne kadar çamurlandığına bakacağım ve ağır kapının itilerek mi çekilerek mi açıldığını unutup yine önce yanlış tarafı zorlayarak içeri gireceğim. Havale kuyruğuna doğru yürürken gözlerim emekli maaşlarını almak için bekleyen yaşlıların arasında dolaşacak ve onu göreceğim. İşi

çoktan bittiği halde gitmemiş, beni bekliyor olacak. Bir yandan meşgul görünmek için bankadaki broşürleri okurken bir yandan da sağa sola laf yetiştirmesi beni yine güldürecek. Önce küçük bir baş selamı, sonra belli belirsiz bir el hareketi. Tam benim para yatırmam bittiğinde aniden arkamda belirip, "Ne haber delikanlı? Yine geciktin!" diyecek.

"Haklısınız. Ama bu sefer bahanem hazır. Bu yağmurda yürünmüyor bile. Üstüne üstlük bir de saygısız şoförler var. Baksanıza her tarafım çamur oldu."

"Yine sen akıllılık edip şemsiye almışsın, ben onu da unutmuşum, kısacık mesafede sırılsıklam oldum."

"İsterseniz size eşlik edeyim, hem şemsiyeyi ortaklaşa kullanırız hem de biraz sohbet etmiş oluruz."

"Sen zahmet etme evladım, iki adımlık yol, ben giderim. Seni işinden alıkoymayayım."

"Ne demek amcacığım? Hadi girin koluma da gidelim."

Üç yıldır her ayın ilk günü, bu banka şubesinden kiramı yatırıyorum. Ayın ilk günü, yani bankanın üç-dört bina aşağısındaki huzurevinde kalan yaşlıların ellerinde nüfus cüzdanları, ufacık kâğıtlara yazılmış notları, imza mühürleri ve kendilerine ait zaman anlayışlarıyla emekli maaşlarını almaya geldikleri gün. Önceleri bu kargaşanın içine girmekten ve zamanın benim için koştururken onlar için dura dura ilerlemekte bir sakınca görmemesinden rahatsız oluyordum. Her söyleneni tekrar ettirmeleri, hangi vezneye gideceklerini bin defa sormaları, banka görevlileriyle uzun uzun sohbet etmeye çalışmaları beni çileden çıkarıyordu. Sonra *benim gözüm görmüyor evladım, şurada ne yazıyor bir okur musun*'larla, *Nazilli'deki öğretmen kızıma havale çıkarttıracağım, bu sıradan mı yapacakmışım oğlum*'larla, *sen önden geç delikanlı, belli ki*

acelen var, oysa bizim zamanımız çoook'larla beni kendi dünyalarına aldılar. Tabii bir de yaşlı amcanın yaptığı gibi tatlı bir tebessümle güçlendirilen baş selamlarıyla.

"Ooo! Ne kadar da hızlı yağıyor mübarek? Bereket olmasına bereket de, sel baskınları filan olmuyor mu, işte onlara çok canım sıkılıyor."

"İsterseniz biraz yavaşlamasını bekleyelim."

"Yok evladım yok, yolcu yolunda gerek. Gerçi benim için fark etmez ama seni işinden alıkoymayayım. Nasıl olsa şemsiyemiz de var, konuşa konuşa gideriz."

"Bari şu atkınızı iyice sarın boynunuza, hava çok rüzgârlı. Resmen insanın yüzünü ısırıyor."

"Korkma, korkma, acı patlıcanı kırağı çalmaz. Sen kendine bak!"

Şimdi huzurevine doğru yürümeye başlayacağız. Sol tarafıma geçecek, koluma girip iyice yanaşacak. İşlerimin nasıl gittiğini, hükümet hakkında ne düşündüğümü, dün akşam haber bültenini seyredip seyretmediğimi soracak. Ben ne dersem diyeyim, o kendi bildiği gibi konuşacak. Artık paranın hiç değerinin kalmadığını, bu politikacılarla hiçbir şeyin hallolmayacağını ve yeni duyduğu bir yolsuzluğu anlatacak. Kendisiyle ilgili sorularımı ise geçiştirecek. Huzurevinde yasak olmasına karşın sigara içenleri şikâyet edecek, iki yıldır kendisine sırt ağrısı çektiren yatağı değiştirmedikleri için yönetimi suçlayacak, gazete okuyacaklarına konken oynayan arkadaşlarından yaka silkecek. Derken huzurevinin kapısına geleceğiz ve omzumu sıkıp, "Sağ olasın evladım. Haa, unutmadan söyleyeyim, önümüzdeki ay belki bir-iki gün geç giderim bankaya. Beni göremeyince ortalığı velveleye verme sakın," diyecek.

"Sağ olasın evladım. Şey... Gerçi senin işin gücün vardır ama içeri gelip bir çayımı içersen memnun olurum."

Kendini rüzgârın şiddetine teslim eden birkaç yağmur damlası yüzüme çarpıyor. Her şeyin aynı olmasına o kadar alışmışım ki, yaşlı amcanın sözleri bir anda ürpermeme neden oluyor. Beni çay içmeye davet ediyor. Birden ne diyeceğimi bilemiyorum. Amcanın yüzüne boş boş bakıyorum.

"Eh madem zamanın yok ben seni tutmayayım. Bir çay içersen ısınırsın, diye düşünmüştüm."

"Yok amcacığım, o yüzden değil... Yani siz birden davet edince... Bugüne kadar... Tabii, tabii içerim çayınızı, çok iyi olur."

Huzurevine giriyoruz. Danışma'daki adam bana bakarak ayağa kalkınca, amca yanına gidip bir şeyler fısıldıyor. Arada "yeğenim" dediğini duyar gibi oluyorum. Adam benden bir kimlik istiyor. Ehliyetimi verip üzerinde "Ziyaretçi" yazan kartı alıyorum. Adam, kartı boynuma asmamı işaret ediyor. Yardım etmek bahanesiyle yaşlıları kandırıp banka hesaplarını boşaltan bir dolandırıcıymışım gibi bakıyor bana. Birden utanıyorum. Kim olduğunu bilmediğim bir adamın yanında ne işim var benim? Hem şu anda işe gidiyor olmam gerekmez mi? Ne konuşabiliriz ki bu adamla? Aniden bir toplantım olduğunu hatırlamış gibi yapıp kaçsam mı? Bu kadar büyütmeye gerek yok, sonuçta bir bardak çay içeceğiz. Giriş katında kısa bir koridorda yürüyoruz. Burası daha çok bir hastaneyi andırıyor. Beyaz duvarlar, kararmış ve kırık marleylerle kaplı zemin, penceresizlikten gün ortasında bile yanan floresan ışıkları. Koridorun sonundaki kafeteryaya geliyoruz. Birkaç plastik masa ve sandalye...

Amca, beni cam kenarına yakın bir yerdeki masaya davet ediyor. Montumun önünü açıyorum ama çıkarmıyorum, hem henüz ısınamadım hem de böylece bir an önce gitmek istediğimi anlamış olur. Paltosunu çıkarıp yandaki sandalyenin arkasına özenle yerleştiriyor. Oturuyoruz. Odanın köşesinde bir paravanla ayrılmış olan çay ocağından sarımsı beyaz önlüğüyle orta yaşlarda bir adam gelip, "Ne istersiniz Vedat Amca?" diyor. Demek adı Vedat'mış. Bu isimdeki tanıdıklarım bir bir gözümün önünden geçiyor. Hayatımda hiç "Sevmediğim Vedat" olmadığına karar veriyorum. Bu çocukça oyun birden içimin rahatlamasına neden oluyor. Vedat Amca bana ne içeceğimi sormadan bir çay, bir ıhlamur söylüyor. "Ben de ıhlamur rica edeyim," diye atılmayı düşünüyorum, vazgeçiyorum.

"Demek senin de işlerin kötü," diyor Vedat Amca. İşlerimle ilgili bir şey söylediğimi hatırlamıyorum ama belli ki bir yerden söze girmek istiyor.

"Yaa, öyle... Ama biliyorsunuz bu aralar aynı sorun herkesin başında. Yani sadece bizim sektörde değil, genelde piyasada işler kötü."

"Yine yatıp kalkıp halimize şükredelim. Bu koca kafalarla bu kadarını bile başardığımıza şaşıyorum. Millet çöplükten ekmek topluyor, bunlar daha ne kadar bal yalarız derdinde."

"Haklısınız."

"İngilizce biliyor musun?"

Bu soruyu boş yere sormadığını hissedebiliyorum. Masaya oturduğumuzdan beri konuyu bir yere getirmek ister gibi bir hali var. Ben açıkçası torununu işe alacak bir dost, miras davasına bakacak bir avukat ya da protez çene yapacak bir diş doktoru tanıyıp tanımadığımı sor-

masını bekliyordum. İngilizce bilip bilmediğimi neden soruyor olabilir ki? Ne demem gerektiğini düşünürken çaycı geliyor. Çayı, Vedat Amca'nın; ıhlamuru, benim önüme koyuyor. "Yanlış verdiniz," diyorum.

"Yok yok, doğru verdi. Ihlamuru çok seviyorum ama nedense midemi kaynatıyor. Madem ben içemiyorum, bari misafirlerim bu faydalı ottan mahrum kalmasın değil mi ama? Eee, evlat, İngilizce biliyor musun?"

"Kendime yetecek kadar... Yani, şey... Evet biliyorum."

"Hah, işte şimdi oldu. O zaman Vedat Amca'na bir iyilik yapacaksın evlat."

Üstü çillerle kaplı ufak tefek elleriyle kesmeşekeri ortadan kırıyor. Çay kaşığını bardağın içinde ahenkle çevirirken yüzünü seyrediyorum. Fırça gibi saçları var; kısa, dik ve beyaz. Yüzüne hayli büyük gelen gözlüğünün ardından insanın içine huzur veren açık renk gözleriyle çayını seyrediyor. Galiba sol gözünde katarakt var. Yaşına göre –Sahi, acaba kaç yaşında?– genç görünüyor, alnındaki derin çizgileri saymazsak. Ben şaşkın şaşkın seyretmeye devam ederken ceketinin cebinden şişkince bir zarf çıkarıyor.

"Bu mektubu İngilizceye çevirmeni rica edeceğim senden."

Zarfı bana uzatıyor. İçinde ne olabilir ki? Başka bir zaman olsa bu ne olduğunu bilmediğim zarfı elime almaktan, böyle bir işe kalkışmanın sorumluluğundan kaçardım. Ama şu anda içimde adlandıramadığım bir huzur var. Burası gerçekten de bir "huzur" eviymiş.

"Nedir bu Vedat Amca?"

"Dedim ya, bir mektup. Aç oku. Eğer hemen çeviririm diyorsan kalemle kâğıt getireyim odamdan. İster misin?"

"Öyle hemen çeviremem. Önce bir okuyayım da..."

Uzun süredir cebinde taşıdığı her halinden belli olan zarfı yavaşça açıyorum. Dörde katlanmış beş-altı sayfa beyaz kâğıdın üstünde mavi tükenmezle yazılmış, sola yatık, ilkokuldaki Güzel Yazı dersinin defterlerini hatırlatacak kadar özenli bir yazı var. Gözüm hemen yazının başlığına takılıyor. Büyük harflerle ve bir hitap şeklindeki başlık, içimde inanılmaz bir merakın uyanmasına neden oluyor. Ağzımın yanması pahasına ılhlamurumdan koca bir yudum alıp okumaya başlıyorum:

Amerika Birleşik Devletleri Ordusu'nun Başkomutanına,
Bu mektubu size tarihî başarılarla dolu bir ecdadın torunu olarak şerefli Türk ordusunda gazi mertebesine yükselmiş ve Birleşmiş Milletler Kuvvetleri'nden Kahramanlık Nişanı almış eski bir asker sıfatı ile yazıyorum. Müttefikiniz olarak katıldığımız Kore Savaşı'nda askerlerimizin gösterdiği üstün başarı çeşitli dönemlerde başkanlarınızca da dile getirilmiştir. Bütün bunlara istinaden 38. paraleli müttefikleri uğruna kanlarıyla boyamakta tereddüt etmeyen yüzlerce Türk askerinden birinin kaleminden çıkan bu mektuba gerekli hassasiyeti göstermenizi ve en kısa zamanda bir cevap vermenizi rica edeceğim.

Başımı yavaşça kaldırıp Vedat Amca'ya bakıyorum. Demek bu karşımda oturan adam, bir Kore Savaşı gazisiymiş. Yakasında bırakın sözünü ettiği madalyayı, askerî bir rozet bile yok. Kendisine baktığımı biliyor ama eski Türk filmlerinin fakir ve vakur babalarına özgü bir edayla pencereden dışarıyı seyrediyor. Belli ki ben mektubu bitirinceye kadar tek kelime etmeyecek.

İstirhamımı arz etmeden önce size Kore Savaşı'nda yaşadıklarımı kısaca anlatmamda dilerim mahsur görmezsiniz. Savaşta görev yapan Türk tugayında bir istihkâm astsubayıydım. 26 Eylül 1950 günü İskenderun limanında başlayan yolculuğumuz, 19 Ekim 1950'de Pusan limanında sona erdi. Hemen ertesi gün Birleşmiş Milletler kuvvetlerine katılmak üzere kuzeye doğru yürüyüşe başladık. Seksen-doksan kilometre ilerledikten sonra Tegu bölgesine ulaştık. Sonrasında kuzeye doğru olan hareketimiz devam etti. Komutanlarımız haricinde çoğumuzun yabancı dili yoktu. Bizim yabancısı olduğumuz araziyi iyi bilen Çinliler, hiç beklemediğimiz anlarda baskınlar düzenliyordu. Bir de Kuzey Korelilerin küçük çeteleriyle uğraşmak zorunda kalıyorduk. Ama en kötüsü dondurucu soğuktu. Aralıksız esen sert rüzgârlar dudaklarımızı patlatıyor, yüzümüzde büyük yaraların açılmasına neden oluyordu. Gündüzleri ateş yakarak ısınmaya çalışıyorduk ama geceleri baskın korkusundan bunu da yapamıyorduk. Azıklarımız, sıvı ilaçlarımız, araçlardaki benzin hep donmuştu. Çatışma öncesinde tetiği hissedebilmek için ellerine işeyebilenler şanslı sayılıyordu.

Bütün bu olumsuz koşullara rağmen 22 Kasım günü Kunuri'ye ulaştık. Bize burada, Çongçan Nehri'nin kenarına mevzilenen Amerikan 9. Kolordusu'nun doğu yanını koruma görevi verildi.

Yeni paragrafa geçmeden, ıhlamurumdan büyük bir yudum daha alıyorum. Ortaokulda, lisede okuduğumuz tarih kitapları geliyor aklıma. O kitaplarda bir-iki cümleyle geçiştirilen Kore Savaşı hakkında bildiklerimi hatırlamaya çalışıyorum. Birleşmiş Milletler, NATO, müttefiklerimiz, Türk'ün kahramanlığı sözleri uçuşuyor beynimde. Sonra artık televizyondan izlemeye başladığımız savaşları düşünüyorum. Hava saldırıları, canlı yayında yaşanan patlamalar, yıkılan evler, ölümler... Bir sinema filmini izlemekten farksız katliamlar... Hiçbiri Vedat

Amca kadar gerçek gelmiyor bana. Uzun uzun ona baktığımı görünce kim bilir kaç kere donma tehlikesi geçirmiş ufak elleriyle, devam et dercesine bir işaret yapıyor.

Sayın Başkomutan, bütün bu anlattıklarımın harp akademilerinizde ayrıntılarıyla okutulduğuna eminim. Ama o günleri birebir yaşamış bir askerin, anılarını bir kez daha anlatmak istemesini mazur görmenizi rica edeceğim. Ayrıca bütün bu anlattıklarım, sizden istirham edeceğim şeyin benim için ne denli mühim olduğunun altını çizmek içindir.

24 Kasım günü müttefik birliklerden istihbarat akışı kesildi. Kunuri'ye geldiğimizden beri uyumuyorduk ve her an büyük bir saldırıya maruz kalacağımız korkusuyla tetikte bekliyorduk. Evet, korkuyorduk. Kızıl Çin'den korkuyorduk, komünizmden korkuyorduk, sakat kalmaktan korkuyorduk ama en çok da ölmekten korkuyorduk. Ölümle yüzleşmemiz 26 Kasım günü gerçekleşti. Çin birliklerinin Takçan bölgesinden bize doğru nasıl saldırdıklarını, Amerikan kamyonlarıyla Vavon'a sevk edilecek olan birliklerimizin nasıl yaya hareket etmek zorunda kaldıklarını uzun uzun anlatmayacağım. Bunları tarih kitapları da yazıyor. Ama yaralılarla dolu birliğimizin Amerikan askerlerinin rahat ulaşımı için nasıl bir nevi kalkan haline getirildiği, istihbarat akışında ordumuzun neredeyse bilinçli olarak ihmal edildiği, karayolunu emniyete almak için Unsong'a giden yolun bize tutturulmasının sayıca çok üstün olan Çinlilere karşı yem olmamıza neden olduğu yolundaki şahsi görüşlerimi yüksek müsaadelerinizle söylemek zorundayım. Tank desteğinin de kesildiği ve Tongjukkyo Nehri boyunca yürüyüşe geçtiğimiz anda korktuğumuz başımıza geldi. Gece yarısına doğru Çinlilerin saldırısına maruz kaldık. Ne taraftan geldiklerini bile göremiyorduk. Bölüğün bir kısmı yemek yediği için toparlanamamıştı bile. Karanlığa doğru ateş açıyorduk ve çatışma daha çok süngü savaşı halinde ilerliyordu. Bir ara geri geri yürürken bir şeye takıldım, ayağım kaydı ve düştüm. El yordamıyla neye ta-

kıldığımı anlamaya çalıştım. Midesi deşilmiş bir arkadaşımın bağırsaklarına bastığım için kaymıştım. Tam o anda üstüme doğru kalkan süngüyü gördüğümde kanım çekildi, yapacak hiçbir şeyim yoktu. Gözlerimi kapayıp kelimeyi şahadet getirmeye başladım. Derken delice bir haykırış duydum. Bağıran, taburun en sessiz, sakin, kendi halinde ve o âna kadar hepimizin korkaklıkla suçladığı askeri Tokatlı Halit Çavuş'tu. Bir yandan galiz küfürler savuruyor, bir yandan süngüsünü böğrüme indirmeye hazırlanan Çinliyi delik deşik edip kafasını tekmeliyor, bir yandan da ağlıyordu. Halit Çavuş, o Çinliyi paramparça etti. İkimizin de eli yüzü kan içindeydi ve böğüre böğüre kusuyorduk. Ona hayatımı borçluydum ama şükran sunacak durumda değildim. Beni ayağa kaldırdı ve savaşmaya devam ettik.

Mektubu bir an için masanın üstüne bırakıyorum. Midem bulanıyor. Vedat Amca, okumayı bitirip bitirmediğimi anlamak için merakla önce yüzüme sonra mektuba bakıyor. Henüz son sayfaya gelmemiş olduğumu görünce biraz bozuluyor sanki. Belli ki bu mektubun gönderilme nedenini bir an önce öğrenmemi istiyor. Saatime bakıyorum. İşe çoktan geciktim. Bir an telefon edip haber vermeyi düşünüyorum ama sonra boş veriyorum.

"Bütün bu anlattıklarınız inanılmaz şeyler."

"Eee? Çevirebilecek misin?"

"Şey, bilemiyorum. Deneyeceğim."

"Tamam tamam, bakarsın. Hadi bir an önce oku bitir de işine geç kalma. Kusura bakma evladım, seni de alıkoydum bütün gün."

Belli ki o günler hakkında konuşmak istemiyor. Söylenecek her şeyi hem yaşadım hem yazdım der gibi. "Ihlamurun soğudu, dur söyleyeyim de sıcağını getirsinler," diyor ama ne sıcak ıhlamur umurumda ne de saatlerdir

sigara içmemiş olduğumu hatırlamam. Benim için şu âna kadar bankada para yatırma kuyruğunda selamlaşmaktan ve bir çift laf etmekten fazla bir anlam taşımayan bu yaşlı adamın, Vedat Amca'nın mektubunu bitirmekten başka bir şey düşünmüyorum.

Geri çekilmeye başlamıştık. Çarpışma sırasında düşmanın karın boşluğunu bulamayıp süngümü kemiğe sapladığım sırada sol elim bilekten kırılmıştı. Sıhhiyenin kırıklarla ilgilenecek hali yoktu. Taburun yarısından fazlası yaralıydı ve çok ağır durumda olanlar vardı. Onuncu bölüğün neredeyse tümünün şehit olduğu söyleniyordu. Tokatlı, keşif bölüğündeydi ve ona bir türlü ulaşamıyordum. En azından sağ olup olmadığını öğrenmek istiyordum ama buna da imkân yoktu. Zaten çekilme hareketimiz Çinlilerin ve bölgedeki Kuzeyli çetelerin ani baskınlarıyla sık sık kesiliyordu. Çünkü Sayın Başkomutan, sizin askerlerinizi kurtarmak için canlarını ortaya koyan taburumuza, bölgede Çin ordusuna destek veren çetelerin olduğu bilgisi verilmemişti. Karilyong Geçidi'ndeki çarpışmada sol omzumdan vuruldum; ama açlık ve soğuktan vurulduğumu bile saatler sonra anladım. Her adımda bir arkadaşımızı daha kaybederek, her adımda bir ölünün daha künyesini cebimize atarak 30 Kasım günü Birleşmiş Milletler karargâhına ulaştık. Amerikalı General Walker hepimizi kucakladı, komutanımızı yanaklarından öptü. Savaş en azından bizim için artık bitmişti.

Sayın Başkomutan, bütün bu hadiseleri uzun uzadıya yazarak zamanınızı aldığım için affınızı rica ederim. Ancak az sonraki istirhamımı anlamanız için orada yaşadıklarımızı, bir de benim ağzımdan duymanızın mühim olduğunu düşündüm. Kunuri bölgesinde yaşadığımız savaş sonunda kaç kayıp verdiğimizi ancak daha sonra öğrenebilecektik. Yedi yüz kırk bir askerimiz şehit olmuştu. İki binden fazla yaralımız vardı. Nişanlar, madalyalar, anıtlarla geri gelmeyecek ölümler, sakatlıklar... Gazi madalyamı da, Birleşmiş Milletler'in verdiği nişanı da

ömrüm boyunca takmadım. Neyse bunlarla canınızı sıkmayacağım. Bu mektubun size gönderilme amacı, şahsi nefretimi aktarmak değil.

Bir-iki sene evvel seyrettiğim bir filmde, Amerikan ordusu, İkinci Dünya Savaşı'nda cephe gerisinde kalan bir askerini düşmandan kurtarabilmek için bir mangasını feda etmekten çekinmiyordu. Öncelikle sadece filmlerde olacağına inandığım bu hadisenin yaşanmış olduğunu öğrendiğimde size bu mektubu yazmaya karar verdim.

Sayın Başkomutan, Kunuri Çarpışması'nda onca şehit ve gazinin yanında yedi yüz kadar askerimizin de kaybolduğunu ya da esir düştüğünü biliyor musunuz? Naaşı bulunamayan sayısız cesedimiz gibi, başına ne geldiği bilinmeyen sayısız askerimiz olduğunu biliyor musunuz? Kaç arkadaşımızı günlerce, belki sağ kalmayı başarmışlardır, belki geri dönerler, belki onlara tekrar sarılabiliriz umuduyla beklediğimizi biliyor musunuz? Kaç askerimizin ailesinin, aylarca dünyanın uzak bir köşesinden haber beklediğini biliyor musunuz? Bütün bunları bilmemeniz doğaldır efendim. Ama ben biliyorum. Çünkü ben de bekledim ve hâlâ bekliyorum. Geri dönmeyi başaramayan ve cesedi de bulunamayan Tokatlı Halit Çavuş'a teşekkür edip sarılabileceğim günü bekliyorum. "1950-1 Piyade Çavuş Halit Aracı Tokat," diye karşımda selam durmasını bekliyorum. Kendi askerini kurtarmak için her türlü tehlikeyi göze alanların, kendi askeri için canını feda edenleri de insan olarak göreceği günü bekliyorum. Bütün bu yazdıklarımı deli saçması olarak görebilirsiniz. Elli sene önceki bir olay sizin için hiçbir şey ifade etmeyebilir. Bana savaşta gösterdiğim başarıları takdir eden bir belge gönderip başınızdan savmak isteyebilirsiniz. Ama ben sizden süslü sözler ya da yırtıp atacağım bir kâğıt parçası istemiyorum. Sadece ölmeden Tokatlı'nın kendisine ya da naaşına teşekkür edip bu dünyadan borçsuz ayrılmak istiyorum. Gereğinin yapılmasını önemle rica ederim.

Sonlara doğru iyice titrekleşen elyazısına, huzurevindeki oda numarasına kadar yazdığı adresine, askerî künyesinin altına attığı imzasına bakıyorum. Beyaz sayfaları yavaşça ve özenle katlayıp zarfa yerleştiriyorum. Heyecanla bir şeyler dememi bekliyor. Karşımdaki adamın saçmalayan bir ihtiyar mı, savaş cehennemini ondan nefret edecek kadar acımasızca yaşamış bir asker mi olduğuna karar veremiyorum. Bir insan neden böyle bir mektup yazmak ister ki? Önce savaşı kendince anlatan, sonlara doğru da yüksek sesle söylenen kahramanlık türkülerine dönen bu mektubun herhangi bir Amerikan yetkilisinden geçtim, Elçilik'te bile okunmayacağını düşünmüyor mudur? Böylesine dinç duran, yaşadıklarını en ince ayrıntılarına kadar hatırlayan, politikayı, ekonomiyi takip eden bir adamın, gerçekleşmeyeceğini bildiği böyle saçma bir isteği neden kaleme aldığını merak ediyorum. Belki bunu yapmasının nedeni benim burada olup ona yardım ediyor olmamın nedeniyle aynıdır: vicdanındaki bir rahatsızlıktan kurtulmak.

"Çok geç kaldın işe değil mi? Kusura bakma evlat, biz yaşlılar da böyleyiz işte. Hani insan yaşlandıkça çocuklaşır derler ya, doğru vallahi."

"Çeviri için ben..."

"Boş ver şimdi çeviriyi, içinden gelirse bir ara yaparsın. Gelir burada bir ıhlamurumuzu içer, oturur çalışırsın. Yazın da çok güzel limonata yapıyorlar."

"Evet. Tabii ya, gelirim..."

"Geldiğinde Danışma'ya beni sor. Çoğunlukla dışarıda oluyorum, bulamazsan şaşırma. Haa, unutmadan söyleyeyim, önümüzdeki ay belki bir-iki gün geç giderim bankaya. Beni göremeyince ortalığı velveleye verme sakın."

Huzurevinin kapısından çıkarken yüzüme bir gülümsemenin yerleştiğini fark ediyorum. Az önce savaşın acımasız ruhunu okumuş olmama rağmen neden böyle güldüğümü düşünüyorum. Kapının hemen önünde arabaların sıçrattığı yağmur sularının saldırısına maruz kaldığım anda Vedat Amca'nın adımı sormamış olmasının bile gülümsemem için yeterli olduğuna karar veriyorum.

YEDİ DERSTE VİCDAN MUHASEBESİ

1. Önemli bir davette eşiniz, çocukluğunuzla ilgili tatsız bir şaka yapıp herkesin size gülmesine neden oldu. Nasıl davranırsınız?

a) "Kendi çocukluğu salakça geçtiği için anlatacak bir anısı bile yok," diyerek onu bozmaya çalışırım.

b) Çevredekilere belli etmeden, bir mimik ya da jestle saçmaladığını anlamasını sağlarım.

c) İstifimi bozmam, hatta ben de gülerim.

Duvardaki saate bakıyorum. Dörde yirmi beş var. Kolumdaki saat ise dörde yirmi üç olduğunu söylüyor. Aradaki iki dakikanın nereye gittiğini bilmiyorum. Hangi saate inanmam gerektiğini bilmiyorum. Burada tam olarak ne kadar bekleyeceğimi bilmiyorum. Önemli davetlerin nerede verildiğini, bu davetlere kimlerin çağrıldığını bilmiyorum... Bu akşam önemli bir davete gidiyoruz karıcığım, önemli davet elbiseni giyip, önemli davet makyajını yapar mısın? Bir de eğer alınmazsan şunu imzalar mısın? Ne mi bu? Önemli davetlerde birbirimizin çocukluğu hakkında tatsız şakalar yapmayacağımıza dair bir sözleşme. Ben imzaladım bile. Bir kopyası sende, bir kopyası bende, bir kopyası da imza atarken insanların karşısında hazır olda beklemesinden hoşlanan noter be-

yin evrakı arasında kalacak. Hayır sevgilim, daveti verenlere de birer kopya vermek zorunda değiliz. Hem onların kimler olduğunu bilmiyorum. Annenlere yemeğe gitmek önemli davetten sayılır mı? Ooo, Necmiye Hanım, mercimek köftesi gerçekten nefis olmuş, patates salatasına taze nane yaprağı koyarak ne kadar da *förötöş* bir hava yaratmışsınız... *Förötöş* ne mi demek? Ne diyeceğimi bilemediğimden, aklıma gelen ilk şeyi söyledim. Korkma karıcığım, davet sırasında böyle saçmalamam. Çocukluğunla ilgili tatsız şakalar da yapmam. Sözleşme imzaladık ya! Ama sen de yapma, sen de uy sözleşmeye. İkinci çaylarımızı içerken şuh bir kahkaha atıp ilkokul öğretmenim Sabahat Hanım'ın oynattığı oyunlardan söz etmeye kalkma. İlkokul öğretmenim Sabahat Hanım noktalama işaretlerinin önemini anlatmak için karatahtanın önünde küçük bir oyun oynatıyor. Her birimize bir noktalama işareti rolü verildi. Noktalar, virgüller, ünlemler, tırnak işaretleri falan filan. Noktalı virgül için bir kızla bir oğlanı el ele tutuşturuyor ama iki nokta üst üste söz konusu olunca aynı şeyi yapmıyor. Birbirinizin üstüne çıkmayın yavrularım, hep el ele tutuşun, sevgi dolu olun, büyüdüğünüzde bu yaptırdıklarımı önemli davetlerde anlatmayın. Sabahat Hoca, tahtaya bir cümle yazıyor ve bu cümlede, kimlerin görevi olduğunu soruyor. Kimileri cümle aralarına giriyor, kimileri bir nidanın sonunda sırıtarak duruyor, kimileri de önemli bir sözü noktalıyor olmanın gururuyla böbürleniyor. Ben belirsizliklerin, soruların, merakların, anlamamaların işaretiyim. Ben soru işaretiyim. Herkesin mimiklerle, jestlerle anlaştığı önemli bir davetteyiz. Çevrem noktalama işaretleriyle dolu. Nokta adamlar, üç nokta kadınlar, ayraçlar, kesmeler, kısa çizgiler, uzun çizgiler... Merhaba efendim, ben de soru işareti.

Sayın sekreter, neden bana bakıyorsunuz? Korkmayın, çok değerli kadın dergilerinizi çalmaya niyetim yok. Hepsini daha önce defalarca okudum zaten, yenilerini almıyorsunuz ki? Belki de bu alanda hizmet veren (hizmet kimi zaman alınır kimi zaman verilir) bir dükkân vardır, alışverişlerinizi oradan yapıyorsunuzdur. İyi günler kasiyer hanım, *Bekleme Salonları İçin Tarihi Geçmiş Kadın Dergileri Reyonu* ne taraftaydı acaba? *Sekreterler Nasıl Giyinmelidir* dergilerinin hemen yanında mı, ah o reyonu çok iyi biliyorum, teşekkür ederim. Çalmayacağım dergilerinizi Sevinç Hanım, sayfalarını da yırtmayacağım. Yanık tenlerine küçük gelen bikinileri sergileyen modellere bakıp iç geçirmeyeceğim, "Yanmış Kremalı Bitter Çikolata" tarifini ezberleyip evde yapmaya da kalkmayacağım. Sadece "Ne Kadar Tutkulu Bir İlişki Yaşıyorsunuz?" testini yapıp oyalanmaya çalışıyorum. İlk soruya ne cevap vereceğimi bilemedim, yardımcı olur musunuz? Neden susuyorsunuz? Demek size sekreter dediğim için kırıldınız. Özür dilerim bayan halkla ilişkiler sorumlusu. Bir dergide DÜZELTME başlıklı iki satırlık bir yazı vardı, bunlardan birinde okudum galiba:

> Geçen sayımızda halkla ilişkiler uzmanı falanca hanımın mesleği bir baskı hatası sonucunda "halka ilişkiler uzmanı" olarak çıkmıştır, kendisinden ve okurlarımızdan özür dileriz...

Bunda özür dilenecek bir şey yok sayın dergi. HALKA İLİŞKİLER kurmanın nesi kötü, düşünsenize, kurduğunuz bütün ilişkiler el ele tutuşup bir çember oluşturmuş, herkes birbirinin yüzünü görüyor, herkes merkeze eşit uzaklıkta duruyor, herkes mutlu, herkes... İlkokul öğretmenim Sabahat Hanım bir gün geometri dersinde şekilleri anlatmak için... Neyse çocuklukla ilgili

tatsız şakalar yapmak yok, Zerrin'in elinde kapı gibi sözleşme var, bir yakalarsa sürüm sürüm süründürür vallahi. Ama bu benim çocukluğumun bir anısı, KENDİMLE İLGİLİ bir şeyler söyleyemez miyim?

2. Aynı anda aynı şeyi düşündüğünüz ya da söylediğiniz olur mu?

a) Çoğu zaman.
b) Arada bir.
c) Hayır, asla.

Çocukken... Yine çocukluktan söz açtım, özür dilerim. Çocukken böyle bir oyun oynardık. Aynı anda aynı şeyi söyleyince ikimiz de, yani o an karşımda kim varsa susardık, sadece susmakla kalmaz nefeslerimizi tutardık. Aceleyle çevredeki nesneler gösterilirdi, şu kırmızı kaleme bak, defterimin sarı kap kâğıdı, bir de şu örtü, hayır o örtü değil, şu örtü, yeşil olanı... Sonra serçeparmaklar birbirlerine geçirilir, bakışlar bakışlara kilitlenir ve ellerin havada üçüncü sallanışında ciğerler patlayana kadar bağırarak bir renk söylenirdi. KIRMIZI / YEŞİL! Karşı taraftan farklı bir renk söylemenin üstünlük olmadığını geç anlamıştım. Meğer aynı renkleri söylemek, tutulan dileklerin gerçekleşeceği anlamına geliyormuş. Biz Zerrin'le bu oyunu hiç oynamadık. Evliliğimizin ilk yıllarında, sıkıldığımız gecelerde "pis yedili" oynardık. Bilir misiniz bu oyunu Sevinç Hanım, çok zevkli bir kâğıt oyunudur, bazı kâğıtlar iyi roldedir, bazıları etkisizdir, bir de yedililer vardır, onlar bu oyunun kötü adamıdır, oyuncuların içkisine ilaç atıp onları kötü emellerine alet etmeye çalışırlar, insanlar gibi kâğıtların da kötü emelli olanları vardır, onlar pistir, pis yedilidir. İki kişiyle biraz zor olur ama yine de oynanır. Bir an önce öğrenmenizi öneririm, siz de nişanlınızla oynarsınız, o size *nesine* der, siz ona

kırmızı fesine dersiniz, gülersiniz, yenilen yenene hiçbir zaman kırmızı fes almaz... Nereden mi biliyorum nişanlı olduğunuzu? Siz söylemiştiniz, aslında söylememiştiniz de ben anlamıştım. Buraya ilk gelişlerimden birinde kadın dergilerini okumaktan, petrol yeşiline boyanmış duvarlardaki orijinal tablolara bakmaktan, ceylan derisinden somon rengi koltuk takımında oturmaktan, İtalyan bir tasarımcının özel koleksiyonundan seçilmiş sehpaları, sandalyeleri, çalışma masasını incelemekten, beklemeyle geçirilen zamanı anlamlı kılmak için çaldığınız caz müziğini dinlemekten sıkıldığım bir anda sizinle sohbet etmeye karar vermiştim. Biraz lak lak etmek iyi gelir, diye düşünmüştüm. Gülmeyin, bazı insanlar sohbet etmek der, bazıları da söyleşmek, çene çalmak ya da lak lak etmek... Siz bana nasıl bir kahve istediğimi soruyorsunuz. Sütlü, sade, Kolombiya, Türk?.. Sigara mı?.. Ah, işte o konuda sizi biraz üzeceğiz, kusurumuza bakmayın... Evet, işten oldukça geç çıkıyorum... Demek işten geç çıkıyorsunuz, peki buna eşiniz bir şey demiyor mu? Aptalca bir numara; bakın ben ne kadar güvenilirim, evli olduğunuzu düşünüyorum, hatta buna inanıyorum ama sohbetimize hemen eşinizi de dahil ederek size sarkıntılık yapmayacağımı göstermiş oluyorum. Demek numara yaptığımı anladınız Sevinç Hanım, bu gülücüğün başka ne anlamı olabilir ki? Peki şimdi o küçük dudaklarınızdan nasıl bir söz çıkacak? Henüz evli değilim, kısmetse... İşte karşı atak, çok güzel, çok akıllıca... Evli değilim, cümlesinin başına ve sonuna getirilen iki kelimeyle oynanan bir oyun: HENÜZ; daha cümleye başlarken böyle bir niyet olduğunun belli edilmesi ve sonu havada bırakılarak söylenen KISMETSE; birkaç aday var, kısmetse bahara, kısmetse önümüzdeki yaz, kısmetse evleneceğim, ayrıca gördüğünüz gibi kadere kısmete inanan bir kadınım, bu da bazı kapıları hep açık tutma-

mı sağlıyor... Yorumlarımın doğruluğunu test etmek için savunmaya çekilir gibi yapıp son bir saldırıda bulunuyorum: Sizin gibi güzel ve akıllı bir genç kız için en zoru, sayısız talip arasından doğru kişiyi seçmektir herhalde... Bir saniyelik bekleme süresi, baş hafifçe öne eğiliyor, bir kıkırdama duyuluyor, baş yavaş yavaş kalkarken buluşan gözler, dudaklardaki gülümsemeyle tezat oluşturacak sertlikte bakışlar... Kaleyi fethetmenin tam zamanı, aynı sertlikte bakışlar, dişlerin görünmediği ama dolu dolu bir gülüş ve belki bir göz kırpma... Neden oturduğunuz yerden kalkıp masanın önüne geldiniz Sevinç Hanım, neden kalçanızı masanın sivri köşesine dayadınız, bir elinizle ensenizi ovarken, "Ne kadar sıcak, klima bozuk da," demenizden nasıl bir anlam çıkarmalıyım? Hayır konuşmuyorsunuz, bu kadar romantik, yo bu kadar erotik bir anda kim *klima* der ki? Bilir misiniz bazıları da klima yerine *iklimlendirici* demeyi tercih ediyor. Siz ikisini de söylemiyorsunuz, konuşmuyorsunuz, gözleriniz kapalı, boynunuzu ovup kurumuş dudaklarınızı yalıyorsunuz. Tam gözünüzü açacakken sendeliyorsunuz, düşeceksiniz. Düşmüyorsunuz Sevinç Hanım, çünkü bir şimşek hızıyla yetişip tutuyorum sizi. İtalyan tasarımcının harika sehpasının üstünden bir atlet çevikliğiyle sıçrayıp kucaklıyorum o narin bedenini. Kollarımın arasındasın artık Sevinç... Sevinç'im... Küçük çiçeğim benim... Ne kadar da arzulusun, öyle iştahla öpüyorsun ki dudaklarımı dişin altdudağıma saplanmış gibi geliyor bir an. Isırma beni Sevinç. Dudaklarımı kanatma. Nasıl açıklarım bunu Zerrin'e... Zerrin. Zerrin, karım. Biraz sonra içeriden çıkacak. Bizi böyle görürse... Ne yapıyoruz ki? Siz yoksunuz, siz odada değilsiniz, siz bana kahve getirmeye gittiniz, ben de masanızın üstünde duran fotoğraftaki genç adamın nişanlınız olduğuna karar verdim. Sizinle pis yedili oynayacak olan nişanlınız. Yıllar sonra benim Zer-

rin'i beklediğim gibi, sizi bekleyecek olan nişanlınız. O da sizin gibi bir halkla ilişkiler sorumlusunun karşısında, son kullanma tarihi geçmiş kadın dergilerindeki testleri okuyarak zaman geçirmeye çalışacak. Peki nişanlınızla aynı anda aynı şeyi düşündüğünüz ya da söylediğiniz olur mu?

3. Duyguları hakkında emin olmadığınız bir konuda, ona danışmadan karar verdiniz mi hiç?

a) Evet, birkaç kez verdim.

b) Eğer ben duygularımdan eminsem onu düşünmem bile.

c) Hayır, böyle bir bencilliği kim yapar ki?

Evlilik tarihini belirlediğimiz gün bir karar almıştık. Biz kararlar alırız. Yani bunu bize özgü bir ayrıcalık olarak görmüyorum tabii, herkes kararlar alır. Benim söylemek istediğim başka bir şey, biz karar alırız, bazıları da karar verir. Ben bir türlü anlamam karar alınır mı, verilir mi?.. Lisedeki matematik hocam aklıma geldi; Kemal Hoca. Bize sadece sayıların dünyasında değil, yaşamımızın her alanında "kesin" olmamız gerektiğini anlatıyor, başka bir okula tayini çıktığı için uzun ve üzücü bir konuşma yapıyor. Bir madencinin oğlu olarak başladığı yaşamını, on beş yaşında yanında babasının ölüsüyle saatlerce nasıl göçük altında kurtarılmayı beklediğini, o saatlerde verdiği kararları uygulayabilmek için yıllardır nasıl çabaladığını anlatıyor. Kemal Hoca karar veriyor, ben karar alıyorum. Kafam karışıyor. Bundan sonra ben de karar vereceğim, hepinizin haberi olsun. Karar verilir! Hatta artık karar alanlarla konuşmayacağım... Evlilik tarihini belirlediğimiz gün bir karar vermiştik. Herkesin ayrı bir yaşamı olacak. Herkesin ayrı bir saati. Farklı arkadaşlarla buluşmak, farklı sosyal etkinliklerde bulun-

mak, evin içinde birlikte olduğumuz anlarda bile farklı köşelere çekilip kendimizle baş başa kalabilmek. Herkesin saatinin farklı zamanları göstermesine izin vermek. Bazı insanlar önemli şeyler söylemek istediklerinde benzetmelere başvurur Sevinç Hanım. Bu benzetmelerde genelde doğa olaylarından faydalanılır; doğal afetler, güneşin doğuşu batışı, yıllara meydan okuyan ağaçların ormandaki duruşları, denizin dalgalı ve sakin anları sıklıkla karşımıza çıkar. Ben sevmem bu saçmalıkları, Zerrin ise bayılır. Sen Greenwich'e göre ayarla hayatını, ben en az dinlenen radyo istasyonunun belirlediği ülke saatini kullanacağım. O radyo, borçlarını ödeyemeyip vericilerine el konulduğu, yayınının durdurulduğu gün benim de saatim duracak. *Trik trak, trik trak, olur mu hiç çalışmamak*, şarkısını söyleyerek sağa sola koşturacağım. Dalga geçmiyorum karıcığım, seni dinliyorum. İstersen söylediklerini tekrar edeyim: "Herkes kendi saat ayarında yaşayacak. Zamanın durduğu, saatin anlamını yitirdiği anlarda 'tam şimdi'yi değil, geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanı da unutacağız. Yaşamı unutacağız, birbirimizin kucağında olmaktan delicesine mutlu olacağız." Kelimesi kelimesine tekrar edebildim değil mi? Demek ki can kulağıyla dinlemişim; benim canımın ağzı, burnu, gözleri ve karısını dinlemekten keyif alan kulakları var. Söz veriyorum karıcığım, seninle sevişirken ertesi gün yatırılması gereken elektrik faturalarını, işyerindeki yıllık zam oranlarını, çocukluğumda yaptığımız hayvanat bahçesi gezisinde ne renk bere taktığımı, tuttuğum futbol takımının ne zaman iyi bir santrfor transfer edeceğini, gri takım elbisemin altına kahverengi ayakkabı giyince komik olup olmadığımı düşünmeyeceğim. Zaman sadece durmayacak, tamamen yok olacak. Trik trak, trik trak, trik trak, TISSS!

Duvardaki saat dörde on dört dakika kaldığını söylüyor. Bu durumda kol saatimin dörde on iki kalayı göstermesi gerekiyor. Hızla bakıyorum. Doğru; dörde on iki var. Artık kendi zamanıma göre yaşamaya karar veriyorum. Peki buna hakkım var mı, benim zamanım diye bir şey var mı, benim zamanımın en önemli belirleyicisi Zerrin'in zamanı değil mi? Acaba şu anda Zerrin'in saati kaçı gösteriyor?

Hayır Sevinç Hanım, içeri geçmek istemiyorum, her zaman yaptığım gibi burada, sizin tam karşınızda bekleyeceğim. Siz önemli bir şeyler yapıyormuş gibi davranıp bilgisayarınızda fal açmaya devam edin. Ben şu anda çok ciddi konularda fikir yürütüyorum. Fikir, yürütülen bir şeydir, siz bilmezsiniz. Ben her sabah işe gitmeden fikirlerimi yürütürüm. Dört numaradaki komşumuz, varisleri özel çoraptan bile belli olan yaşlı annesini yürüyüşe çıkarır, karşı apartmandaki mühendis bey köpeğiyle dolaşır, ben de fikirlerimi yürütürüm. Yürüyün bre fikirlerim, istediğiniz ağacın dibine pisleyin, yeter ki eve yapmayın, biliyorsunuz Zerrin, evde fikir pisliğine çok kızıyor. Hele o 3 Aralık gününden beri... Ne mi oldu o gün? Ne kadar da meraklısınız Sevinç Hanım. Bunları merak edeceğinize nişanlınızın şu anda ne yaptığını merak etsenize, belki de şu anda nişanlınız bir kadın dergisinin testini çözüp sizin, ona uygun bir eş adayı olmadığınızı anlamakla meşguldür. Hayır, MEŞGUL derken sondaki "L" harfi öyle kaba, öyle kalın söylenmez, biraz özen gösterin lütfen. Meraklı, evliliğe uygun olmayan ve "meşgul" diyemeyen sekreter. Ah, özür dilerim size yine sekreter dedim, lütfen beni Sekreterler Odası'na şikâyet etmeyin, aleyhime basın bildirisi verilmesini, yürüyüşler yapılmasını ve evimizin kapısına siyah çelenk konulmasını istemiyorum. Her şeyi anlatacağım, söz veriyorum:

O gün Zerrin, saatlerimizi ayarlamamız gerektiğini söyledi: "Saatlerimizi kontrol edelim. Tamam mı? Görev başlıyor!"

3 Aralık. "Kızımız ve oğlumuz bu mutlu günlerinde sizi de aralarında görmek istiyorlar" davetiyesinin altındaki tarih. Parlak kartona, yaldızlı harflerle basılmış bir davetiye, evleneceğiniz zaman beni arayın, matbaanın adresini vereyim, matbaacı Zeynel Bey tanıdık olur, size kolaylık yapar. Haklısınız, artık çok daha modern davetiyeler var, on yıl öncesinin zevksizliğini istemezsiniz... Ah Sevinç Hanım, konuyu dağıtmama izin verseniz de biraz da MODERN olmak üzerine konuşsak... Tamam kızmayın, devam ediyorum. Nerede kalmıştık? Evet, o davetiyeyi seçişimizin, zarfları tek tek yazışımızın üstünden tam on yıl geçmiş. Onuncu evlilik yıldönümümüz. Ekonomik krizin etkilerinin evimizde kendisini çok net bir şekilde hissettirdiği günler... Bu konuya da mı giremeyeceğim? Çok acımasızsınız Sevinç Hanımcığım. Ama inanın burası çok gerekli, televizyonda ayrılmış karıkocaların buluşturulduğu programlarda izledim, olayı anlatmaya başlamadan yaşam koşullarıyla ilgili bilgiler vermek pek ilgi çekiyor bugünlerde... İkimiz de zam alamamış durumdayız. Yine de işten çıkarılmadığımız için mutluyuz. Birikmiş birkaç kuruşun verdiği cesaretle bankadan tüketici kredisi alıp yıllar sonra küçük de olsa bir ev sahibi olmayı başarmışız. Bu eve bayılacaksınız efendim, giriş altı ama kot farkı olduğundan arka taraftan ikinci kat gibi oluyor, banyo mutfak temiz sayılır, salon yana doğru küçük bir L yapıyor, iki oda da ışık alıyor. Bizim küçük L harfine sahip bir evimiz var. Dövize endeksli borçlarımızı bir an önce ödeyip bitirmekten başka sıkıntımız yok. Ne oldu, birden çok mu ciddileştim? Ne sandınız ya, ben CİDDİ bir adamım, gerekirse saatlerce

ciddi konulardan konuşabilirim, MODERN derim, ENDEKS derim, EVLİLİK derim, KARAR VERMEK derim, karar alıyorum diyenlerle konuşmam. Sululuğa gelemem, kafam atarsa küserim bile. Hayır Sevinç Hanım (artık Sevinç mi desem, böyle çok resmî oluyor) tabii ki size küsmedim. Başkasına küseceğine, kendisine gülen insanlar daha ciddidir. Bu sözümü bir kenara yazın ama şimdi anlatacaklarımı yazmayın, özel hayatımın kayıtlara geçmesini istemem. O gece onuncu evlilik yıldönümümüzün şerefine Zerrin'i güzel bir yemeğe götürmeye kararlıyım. Uzun zamandır dışarıda yemek yememişiz. Şirkette bir araştırma yapıyorum, herkes böyle bir yemek için en uygun yerin son günlerde ünü iyice artan bir restoran (lokanta değil RESTORAN) olduğunu söylüyor. Aslında herkes dediğim bir kişi; ama olsun benim de kalkıp böyle bir konu için referandum yapacak halim yok ya. Basit bir şeyi anlatırken bile REFERANDUM kelimesiyle olaya nasıl derinlik kattığımın farkındasınızdır herhalde. Telefonla yaptırılacak bir rezervasyona (bakın şimdi de REZERVASYON dedim) güvenemiyorum, karımı nasıl bir yere götüreceğimi gözlerimle görmeliyim. İşten yarım günlük izin alıyorum. Yolumun üstündeki pastaneye uğrayıp çikolatalı bir pasta seçiyorum. Üzerine şekerden küçük bir biblo koyuyorlar; bir gelin ve bir damat. Bir de *Nice on yıllara...* yazıyorlar. Şimdilerde pastanın üstüne şekerden ayrı bir plaka koyup yazıyı ona yazıyorlar, o zamanlar doğrudan pastanın üstüne kremayla yazarlardı. O zamanlar... Tamam, tamam, konudan sapmayacağım. Restoran iki katlı. Üst katta, arkalarda bir masa beğeniyorum. Zerrin'in servis tabağının üstünde kırmızı gül olacak, yemeğin hemen ardından pasta gelecek ve pasta gelirken de şef garsona emanet ettiğim kaset çalınacak. Ne mi çalacak? İnanın şarkının adını bilmiyorum, o zamanlar artistik buz pateni yarışmalarında

birinci olan bir çift vardı, Zerrin onların gösterilerinde kullandıkları şarkıyı o kadar beğenmişti ki, teybi televizyonun önüne dayayıp kaydetmişti. Şöyle bir şeydi, *naaa nara nara nara nan nan nan naaa*!.. Çıkaramadınız mı, sesim kötüdür zaten, hep söylerler... Rezervasyon işi hallolunca hediye almaya yollanıyorum. Evlenirken parasızlıktan en ucuzunu seçmek zorunda kaldığımız, geçen yıllar boyunca da bir türlü yenileyemediğimiz alyanslarımızı değiştirmeye kararlıyım. Mum ışığında yemek, gül, anlamlı bir şarkı, üstüne üstlük hem pahalı hem romantik bir hediye. Size de mi biraz fazla geldi? Uzun süredir İHMAL ettiği karısına aniden bu kadar düşen bir kocadan şüphelenmek mi gerekir? Ne kadar da kötü niyetlisiniz? Ben sadece... Neyse... Önceden anlaştığımız gibi Zerrin'i iş çıkışında alıyorum, taksiye atlayıp restorana gidiyoruz. Karım öyle güzel ki! *(Buradan sonrasını size anlatmayacağım Sevinç Hanım, sadece düşüneceğim, mahremiyet diye bir şey var efendim: Küçük masanın altından baldırlarıma değen ayakları, birden heyecanlandırıyor beni. İşten çıkmadan hemen önce tazelediği makyajının parlattığı dudakları, yıllardır değiştirmediği parfümünün kokusu aklıma tuhaf şeyler getiriyor. Adını söyleyemediğim, güzel görünüşlü yemeklerle dolu tabakların arasında gezinen ellerini seyrediyorum hayranlıkla. Elleri şeyin ellerine benziyor... Belki yüzüncü kez ilk tanıştığımız günü konuşuyoruz. Önce kim konuştu, kimin üstünde nasıl bir kıyafet vardı, eğer o cümle kullanılmasaydı bu iş evliliğe kadar gider miydi?.. Ezbere bildiğimiz bir oyunun oyuncularıyız. O anda yemek biter bitmez gelecek pastayı, Zerrin'in gelin ve damat biblosunu gördüğündeki şaşkınlığı geçmeden ceketimin sol cebindeki kutuyu önüne nasıl koyacağımı ve alyansları görünce yüzünün alacağı şekli, gülüşünü, öpüşünü ve belki de tutamayacağı sevinç gözyaşlarını düşünüyorum. Bunlar da mutluluk oyunumuzun birer*

parçası. Ama tam yemeğin ortasında Zerrin, benim o güne kadar okumadığım, bilmediğim, duymadığım bambaşka bir oyundan replikler söylemeye başlıyor. Benim saatim duruyor, onunkiyse tıkır tıkır işlemekte. Sözün nereye geleceğini anlar gibi oluyorum, buna hazır değilim. Arkama yaslanıyorum, kollarımı göğsümde kavuşturup bu tiradın noktalanmasını bekliyorum... Buradan sonrasını dinleyebilirsiniz, anlayışınız için teşekkür ederim.) Zerrin birden gözlerini sevecenlikle kısıp en sevimli yüz ifadesini takınarak belki de günlerdir ezberlemeye çalıştığı repliğini söyleyiveriyor: "Artık üç kişilik bir aile olmamızın zamanı geldi bence... Yani... bir çocuk istiyorum."

4. Birlikte üç günlük bir tatile gidiyorsunuz. Tam kapıdan çıkarken der ki...

a) Üç günlük tatil için bu kadar bavul alan insan, on günlük tatil için kamyon tutar herhalde...

b) Yola çıkmadan önce annemlere uğrayıp vedalaşsaydık keşke.

c) Sorunlardan uzak, baş başa geçirilecek üç koca güne merhaba!

Üç günlük tatil deyince sizin de aklınıza aynı şey geldi değil mi? Bu üç günlük tatiller benim çocukluğumda pek yoktu Sevinç Hanım. Bayram tatilleri bunlar. Dinî bayramlarımızın biri üç gün, diğeri dört gün. Bir de resmî bayramlarımız var, onlar birer günlük. (Ama cumartesi pazarlarla birleştirilirse hesap değişir tabii.) Dinî bayramlarımız, resmî bayramlarımız değil ama resmî tatil ilan edilen günler. Aa, bakın burada bir ilkokul Hayat Bilgisi kitabı var. Din işleriyle devlet işlerinin birbirlerinden ayrılmasına... Hayır saçmalamıyorum Sevinç Hanım, test sorularını haklarını vererek ce-

vaplamaya çalışıyorum. Çoktan seçmeli sorular bunlar. Bu örneğimizde çok, üçe karşılık gelmektedir çocuklar, ancak hep böyle değildir, kimi zaman dört, kimi zaman da beş olur. Hayır evladım, on üç olduğu hiç görülmemiştir, ben sana soru işareti rolü vermiştim değil mi, bak ne kadar da haklıymışım, böyle salak soruları senden başkası sormaz şu koskoca sınıfta. Bu çoktan seçmeli sınavda, sorular senin hayatınla ilgili evladım, o yüzden doğru şıkkı çoktan seçmiş olmalıydın. Yukarıdaki cümle içinde hem miktar hem de zaman belirtmek amacıyla iki kere kullanılan kelime aşağıdakilerden hangisidir? Önce yukarı bakıyoruz, sonra aşağı... Doğru cevabı bulabildiniz mi Sevinç Hanım? O zaman işaretleyin. Yanınızda sınava giriş kimliğinizi, yumuşak uçlu kurşunkaleminizi, kalemtıraşınızı ve silginizi getirmediniz mi? Anneniz silginizi iple boynunuza bağladığında arkadaşlarınız dalga mı geçmişti yoksa? O zamandan beri silgi kullanmıyorsunuz demek, peki yanlışlarınızı nasıl yok ediyorsunuz? Yok etmeyip onlarla mı yaşıyorsunuz? Ama o zaman defterinizin bütün sayfaları dolar, yeni gelenler kendilerine yer bulamaz, çoğalırsınız, çok çok olursunuz, sizi çoktan seçmemiz gerekir. "Çoktan seçmeli Sevinç," derler arkanızdan. Siz de test olur; başka bir bekleme salonunda, başka bir erkeğin kucağında açılan derginin sayfalarına yazılırsınız... Özür dilerim, amacım hakaret etmek değildi. Bu saçmalıklara bir son verip Zerrin'den söz etmemi istiyorsunuz demek. Ne kadar da meraklısınız Sevinç Hanım. Bunu daha önce de mi söylemiştim? Eh, demek ki gerçekten de meraklısınız. Tekrar 3 Aralık gününe mi dönelim? Siz bilirsiniz... Heyecan dolu dizi filmimiz devam ediyor küçük hanım, lütfen televizyonunuzun karşısındaki yerinizi alın. Birinci bölüm, kadının çocuk istediğini söylemesi üzerine şaşıran kocanın yüzünde bitmişti. İkinci bölüm bir alt

yazıyla başlıyor: AYNI GÜNÜN GECESİ... Yok, bu güzel olmadı, şöyle olsa daha iyi olurdu: 3 ARALIK – GECE. (Harfler ekranda tek tek belirirken fonda daktilo sesi duyulur.) Adam hâlâ şaşkındır. Büyük bir heyecanla aldığı alyansları vermek, ancak evde soyunurken ceketinin cebindeki şişkinliği görünce aklına gelir. Karısı alyansları görünce, adamın yemekteki şaşkınlığını ve sözlerine tepkisiz kalışını unutur. Duygulanır, adamın boynuna sarılır ve henüz silmemiş olduğu makyajı beyaz gömleğe bulaşıncaya kadar ağlar. *(Buradan sonrasını siz bilmeseniz de olur Sevinç Hanım. Çünkü yatağa girdiğimizde ikimiz de kendi saat ayarlarımıza dönmüştük. Zerrin'in saati sevişmemizi ve büyük kararın uygulamasına hemen başlamamızı söylüyordu belki. Bilemiyorum. Bildiğim tek şey, benim içimde bir-çocuğa-hazır-değilsin tik taklarının ilerlemekte olduğuydu.)* Aile dizilerinde sevişme sahnelerinin gösterilmediğini bilmiyor musunuz? Yatağa girdikleri anda ekran kararır. Tekrar aydınlandığında iki seçenek vardır. (Bakın yine çoktan seçmeli.) BİRİNCİ SEÇENEK: Adam ve kadın yarı çıplak yatmaktadır, üstlerindeki ince çarşaf kadının göğüslerini örterken adamın göğsünü örtme görevi kadının koluna verilmiştir. SONUÇ: Sevişmişler... İKİNCİ SEÇENEK: Adam yatakta oturmuş, boşluğa bakarak sigara içmektedir, kadın, adama sırtını dönmüş ve ağladığının duyulmaması için bir yastığa sarılmıştır. SONUÇ: Sevişmemişler, hatta kavga etmişler, hatta ayrılacaklar... Sizce ne oldu Sevinç Hanım?.. Ah, yanlış cevap, üzülerek size bu sorudan puan veremediğimizi bildiriyoruz. O gece biz seçenek dışı davrandık. (Daha önce ciddi bir adam olduğumu söylemiştim de, YARATICI yanımdan söz etmemiştim sanırım.) O gece Zerrin yemekte, içtiği şarapların etkisiyle erkenden sızınca ben de fikirlerimi yürüyüşe çıkartmıştım. Artık içinde bir bebeğin de olduğu fi-

kirlerim, varisli teyze ve mühendisin köpeğiyle karşılaşmadan önlerine gelen her ağacın dibine pislemişlerdi.

5. Yolda yürürken eski sevgililerinizden birini gördünüz. Eşinize onu nasıl tanıştırırsınız?

a) Ne tanıştırması? Ânında yolumu değiştiririm.

b) Eskilerden bir tanıdık, derim. Nasıl olsa eşim durumu anlayacak ve bozuntuya vermeyecektir.

c) Özel bir şey yapmaya gerek duymam. Sonrasında eşim sorarsa da gerçeği söylerim.

Zerrin'den önce çok sevgilim oldu. Zerrin'den sonra ise... Bir başkası olsa şimdi milattan söz eder gibi, ZÖ-ZS demeye kalkardı, ben sevmem böyle sulukları... Neyse bu soruyu bir başka testte de sormuşlardı. Ama o testin başlığı "Ne Kadar Tutkulu Bir İlişki Yaşıyorsunuz?" değildi sanırım. Demek ki ortak sorular, uzmanların sonuca gitmesini kolaylaştırıyor. Öyle demeyin lütfen, bütün bu sorular uzmanlar tarafından hazırlanıyor, sayısız kaynak kitaba başvurularak güvenilirlikleri sınanıyor, denekler üzerinde deneniyor, ondan sonra yayımlanıyor. Yoksa ben bunlarla zaman kaybeder miyim? Zaman böyle bir şeydir işte Sevinç Hanım, kazanılır, kaybedilir. Yapmanız gereken şeyleri, planladığınız zamandan önce bitirirseniz zaman kazanmış olursunuz. Planlama çok önemlidir, bu yüzden devletler, planlama teşkilatları kurarlar, şirketlerin plan ve bütçe komisyonları vardır, aileler önlerindeki yılların planını yaparlar geceleri. Planlama bittikten sonra da yatak odasına gidip sevişirler, çünkü yapılan planların içinde çocuk sahibi olmak da vardır. Kadın, çocuk sahibi olmaya karar verdikten sonra fındık, badem ve yeşil yapraklı sebze yemeye başlar, çünkü bu gıdalarda yoğun folik asit bulunmaktadır; folik asit döllenmeden sonra omurilik ve sinir sisteminin gelişmesinde rol

oynar, kadın bu rolün önemini anlatır kocasına. Artık folik asit başroldür, koca ise figüran. Kadın, kocasının folik asidi kızdırmasına engel olmaya çalışır, çünkü bu önemli oyuncu, kafası kızarsa başka bir oyunda oynamaya gider, dizilerden gelen teklifleri kabul eder, reklam yıldızı olur. Kadın dergilerinde röportajları (söyleşi değil RÖPORTAJ Sevinç Hanım) yayımlanır, önlenemez bir yükseliş yaşanır. Folik asidin kapak olduğunu öğrenen kadın daha çok dergi almaya başlar, dergiler kocaya ezberletilir ama bu zaman kaybı değildir. Çünkü bu sayede erkek bilgi sahibi olur. Bizi bilgi sahibi yapan yazıları okurken zaman kazanırız, kazanmak önemlidir, bu dünya kazananların dünyasıdır. Çocuk yapma planlarımızın gerçekleşmesi de kazanç hanemize işlenir; ama fazla kazanıp fazla çocuk yaparsak başka uzmanlar karşımıza dikilir ve bize aile planlamasının önemini anlatır. Bu kadar bilgili olmama şaşırmayın lütfen, size ciddi ve yaratıcı bir adam olduğumu söylediğimde kültürlü olduğum sonucuna ulaşmanızı beklerdim. Anlayacağınız ben KALİTELİ bir adamım Sevinç Hanım. Ayrıca (bunu söylememden rahatsız olmazsınız umarım) kafeinden, alkolden, sigaradan uzak durduğum için spermlerim de kalitelidir. Kalitesiz bir sperm, yumurtayı dölleyemez Sevinç Hanım, döllese bile o yumurta rahme tutunamaz, oysa bu dünya tutunanların dünyasıdır. Kalitesiz spermin döllediği yumurta acılı bir sesle, *tutun kollarımdan, düşerim şimdi* şarkısını söylemek zorunda kalır, kadın buna çok sinirlenir, kocasını kahve, alkol ve sigara batağında öldürmeye çalışır, çünkü çocuk istemektedir, kocası bunu istemezse folik asit dayak atar, hiçbir kocanın planları mahvetmeye, zaman kaybettirmeye hakkı yoktur. Planlama gerçekleştikten sonra erkeğin canı çektiği anda sevişmeye hakkı yoktur Sevinç Hanım, sık sevişme spermin kalitesini düşürür, önemli olan o dört gün için-

de sevişmektir. Hangi dört gün mü? Bunu bilmemenizi ayıplıyorum, bütün gün burada oturup tek bir bilgiyi bile dağarcığınıza katmıyor musunuz, ah, özür dilerim, siz sadece halkla ilişki kuruyorsunuz, hamile kalma şansının âdet başlangıcından itibaren on iki ile on altıncı günler arası yükseldiğini bilmek zorunda değilsiniz tabii. Ama ben bütün bunları bilmek, istemediğim bir planın parçası olmak zorundayım. Durmadan fındık yiyen, sigarayı, kahveyi, maç seyrederken içtiğim birayı yasaklayan Zerrin'e katlanmak zorundayım. Seviştikten sonra bacaklarını karnına çekip bir süre sağa sola sallanarak hamile kalma olasılığını artırmaya çalışan Zerrin'i seyretmek zorundayım. Sperm sayımı için beni laboratuvara gönderen Zerrin'e güler yüz göstermek zorundayım. Ne oldu, bütün bunları duyunca yüzünüz kızardı. Bilimsel gerçeklerden rahatsız olmayınız lütfen. Zerrin'in kızlarına çok düşkün bir ailesi var, her şeyin bilimsel olması gerekiyor, bebek sahibi olmak için yaşı geçmiş bu çiftin zorlu yolculuğu onların kontrolü altında. Devlet hastanelerine HAYIR, özel doktorlara EVET! Kızımızın sürünmesine razı olamayız, gerekirse evi satar yine de ÖZEL bir kliniğe gideriz, ben seni sigorta ettirdim kızım, annen ve ben de folik asitle birlikte başrolde olmak istiyoruz. Biliyordum baba, bu önemli kararımda (kararımız demediğine seviniyorum karıcığım) yanımda olduğunuzu biliyordum. Haydi biz birbirimize sarılıp ne kadar planlı ve kusursuz bir aile olduğumuzu gösterelim, bunu da bir laboratuvara yollayalım, çocuk sahibi olmaya MUKTEDİR mi (kimileri muktedir der Sevinç Hanım, şaşırmayınız) öğrenelim.

Ben o laboratuvarda çok utandım Sevinç Hanım. Artık sizden saklayacak değilim, olduğu gibi anlatacağım. Bana bir kavanoz verdiler orada, bilirsiniz işte idrar

tahlilinde filan da kullanılır ya, öyle bir şey. Ve onun içine... Boynunda Küçükayı Takımyıldızı olan bir hemşire beni tuvalete götürdü. Bilmiyor musunuz Küçükayı Takımyıldızı'nı, hani cezvè gibidir, yaz gecelerinde deniz kenarındaysanız hemen seçersiniz. İşte hemşirenin boynunda et benlerinden MÜTEŞEKKİL (Ne demek olduğunu açıklamama gerek var mı?) öyle bir cezve şekli vardı. Beni tuvalete götürdü, işiniz bitince kavanozu hemen bana getirin, dedi. İşiniz, dedi Sevinç Hanım... Sonra ben tuvalette... Ben tuvalette hiçbir şey düşünemedim, tam gözlerimi kapamadan önce okuduğum, LÜTFEN KÂĞIT DİSPANSERİNİ KULLANINIZ, yazısını kafamdan silemedim, oysa bu dünya yeri geldiğinde kafasındakileri silebilenlerin dünyasıdır. İlkokulda anneniz silginizi boynunuza astığı için nefret dolu olmasaydınız bütün bu anlattıklarımı silerdiniz, sayenizde ben de temizlenmiş olurdum. O gün, o tuvalette yürüyüşe çıkaramadığım bütün fikirlerim kafama pisliediler. Bir ara işyerimin altındaki kasetçi dükkânında çalışan... Yo, hayır, kim olduğunu söyleyemeyeceğim, söylememin bir anlamı da yok zaten, çünkü tam o sırada kapı çaldı, ben de içeriden cılız bir sesle, MEŞGUL, diye bağırdım. Belki de meşgul demek istedim de, MÜŞKÜL, deyiverdim. Ne dediğimi bilmiyordum. Teneffüsten sınıfa geç döndüğüm için beni döven Sabahat öğretmen, tuvalette sigara içtiğimi anlayıp beni babama ihbar eden annem, tatilde yanlışlıkla kadınlar tuvaletine girdiğimde karşıma çıkıveren koltuk altları, bacakları ve aklınıza gelen her yeri kıl kaplı turist kadın, laboratuvarın tuvaletine doluşmuşlardı. Bir cümle içinde dört kere tuvalet demem sizi rahatsız etmesin Sevinç Hanım, yapabileceğim bir şey yok, olaylar tuvalette geçti. Neyse ki geldi, geçti. Aklıma bir tanıdığın oğlunun düğünü geldi birden. Gelinin sesi pek güzelmiş, alkol barajı (saçmalamayın, alkol

barajında biriktirilen alkolden elektrik enerjisi elde edilmez) aşılınca ısrar kıyamet sahneye çıkarıp bir şarkı söylemesini istediler. Gelin de alımlı çalımlı bir şekilde mikrofonu eline alıp, damadın gözlerinin içine baka baka başladı söylemeye: *Kimler geldi, hayatımdan kimler geçti*... O gün o tuvalette gözümün önünden kimler geldi, kimler geçti. Ne yapacağımı bilmez bir halde, aynadaki salak suratımı seyrediyordum ki Rachel, imdadıma yetişti. Rachel kim, diye sormayın, o gün aniden gelmeseydi rezil olurdum. Tam görevimi yerine getirirken BEN DE ÇOCUK İSTİYORUM, demesinin dışında işini kusursuz yaptı. Sonuçta ben o gün, o laboratuvar tuvaletinde, o kavanozu DOLDURDUM. (Herhalde açıklamama gerek yok ama yine de söyleyeyim; doldurmak burada mecazi anlamda kullanılmıştır.) Sonucu mu merak ediyorsunuz? (Artık ne kadar meraklı olduğunuzu tekrar etmeyeceğim.) SONUÇ: Ben baba olmaya tıbben uygundum. Tıbben uygunluk çok önemlidir Sevinç Hanım; çünkü bu dünya, tıbben yaşayanların dünyasıdır.

6. Eşiniz, arkadaşlarla bira içmeye gidiyorum, dediği bir gece, eve sabaha karşı ve ağır bir parfüm kokusuyla döndü. Dersiniz ki:

a) Kim bu kadın?

b) Yeni kokun çok güzel ama bir dahaki sefere erkekler için olanından al...

c) Kokuya bakılırsa işyerindeki o geveze kadın da yanınızdaydı, kim bilir ne kadar sıkılmışsındır canım...

Hay aptal kafam. Bu bir kadın dergisi ve bu testin soruları yönelttiği kişi de bir kadın olmalı. İlahi Sevinç Hanım, siz de hiç uyarmıyorsunuz beni. Tam bir zaman kaybı oldu, oysa biliyorsunuz zaman kaybı... Planlama... Şaka yapıyorum canım. Tabii ki bunun bir kadın testi

olduğunun farkındayım. Ama ben eşitlikten yanayım. Testlerde cinsiyet ayrımcılığına son! Uzmanlar sesimizi duysun, bu testleri erkekler de uygulayabilsin (elbette önce testlerin erkek denekler üzerinde denenmesi gerekiyor), ne kadar tutkulu bir ilişki yaşadığımı öğrenme hakkım elimden alınamaz. Geçen gelişimde cevapladığım testin konusunu hatırladım: "Erkeğiniz Size Ne Kadar Bağlı?" Bütün sorulardaki erkekleri kadın yapmak zorunda kalmıştım. Kimsenin bizleri bu kadar zorlamaya hakkı yok! Haklısınız, erkek dergilerindeki testler de kadınların cevaplayabileceği şekilde yeniden düzenlenmeli. Bütün testleri, bütün insanların cevaplayabileceği güzel günler yakındır. Sonra hep birlikte değerlendirmeleri okuyacağız dostlar. A şıkları fazlaysa şöylesiniz, B şıkları fazlaysa böylesiniz, C şıkları fazlaysa öylesiniz... Sonra sınıflarımızı belirleyelim, şöyleler öylelere düşman olsun, böyleler arabuluculuk rolünü üstlensin, öylelerin yayın organları böylelere size ne, desin, şöyleler bir adaya yerleşmeye karar versin. İşin nasıl sorusuna, ŞÖYLE BÖYLE, diyenler cezalandırılsın, "İşte ÖYLE Bir Şey" şarkısının notaları yakılsın. Gördünüz mü bu testlerin önemini Sevinç Hanım, bunlara test deyip geçiştirmeye insanın dili varmıyor. Bence bunlar başlı başına birer ders. Bu dünya testlerden ders almayı bilenlerin dünyasıdır. (Ders almak ve ders vermek konusu, karar almak ve karar vermek konusundan farklıdır, uzun uzun bundan söz edip başınızı ağrıtmayacağım.) Bakın, örneğin ben, bu testteki yedi soru sayesinde önemli dersler almış olacağım. Yedi!.. Hafta yedi gündür (Beş gün olsaydı neler yaşardık hiç düşündünüz mü?), Tanrı'nın dünyayı yedi günde yarattığı söylenir (aslında ben buna pek inanmam), gök yedi kattır, yer yedi kat (anneannem dua ezberletirken böyle bir şeyler söylemişti, emin değilim), yedi sanat dalını ve dünyanın yedi harikasını he-

men sayabilirim (yoksa sekiz sanat ve dokuz harika mı vardı, unutkanlığımı bağışlayın), Pamuk Prenses'in yedi cücesi vardır (cücelerden biriyle evlenmediği için Pamuk Prenses'ten nefret ederim), uykucu yedi kişiyle ilgili bir masal vardı (ne olduğunu tam hatırlayamadım, kusura bakmayın), yedi kere yedi kırk dokuz eder (ama ben en çok *üç kere yedi yirmi bir / Bu ciğeri kim yedi Allah bilir,* demeyi severim)... İşte yedi yine karşıma çıktı. Bana ders vermek için... Yedi Derste İngilizce, Yedi Derste Kâğıt Katlama Sanatı, Yedi Derste Marangozluğun İncelikleri, Yedi Derste Baba Olmanın Püf Noktaları...

Saat dördü dokuz geçiyor. Zerrin işinin dörtte biteceğini söylemişti. (Merak etmeden duramıyorum, acaba onun saati kaçı kaç geçiyor?) Belki de işi çoktan bittiği halde beni bekletiyor, aylardır ona çektirdiklerimin intikamını alıyor. Çektirdim mi gerçekten? Tamam, suratım asıktı, her şeyden mutsuz oluyordum, bütün o koşuşturmacanın anlamsızlığı üstüne gevezelik edip duruyordum ama sonuçta hep yanında olmadım mı? GEVEZE olmam benim suçum değil ki? Çocukken yeterince konuşmama izin verselerdi, büyüyünce SUSMAK bana keyif verebilirdi. Yine çocukken dedim değil mi sevgilim, özür dilerim, önemli toplantılarda böyle davranmayacağım. Seninle aynı anda aynı şeyi söyleyip de serçe parmaklarımızı birbirlerine geçirince aynı rengi söyleyeceğim. Bana danışmadan verdiğin kararların altına imzamı atacağım, biliyorum ki sen de aynı şeyi yaparsın. Birlikte üç günlük tatillere gideceğiz, dinî bayramlarda, resmî bayramlarda, deliye her gün bayramlarda. Yolda yürürken eski sevgilimi, hatta Rachel'ı bile görsek sana doğruyu söyleyeceğim. En azından buna gayret edeceğim. Senin eski sevgilini görürsek de... Ne yalan söyleyeyim, surat asacağım, çünkü kıskanacağım, çok kıskanacağım.

Eve ağır parfüm kokularıyla dönmeyeceğim, hafif parfüm kokularıyla da dönmeyeceğim, eve dönmeme gerek kalmayacak, çünkü evden hiç gitmeyeceğim. Üçümüz hep evde olacağız, dışarı gitmek gerektiğinde de birlikte gideceğiz. Saatimi senin saatine göre yeniden ayarlayacağım... Ne oldu Sevinç Hanım, öcü görmüş gibi bakıyorsunuz. Eski bir kadın dergisindeki testin fikirlerimi birdenbire değiştirmesine mi şaştınız? Eğer böyle düşünüyorsanız, asıl ben sizin aklınıza şaşarım. Ben fikirleri yarım saatte değişecek birine benziyor muyum? (Daha önce söylememiş olabilirim ama ben KARARLI bir adamım.) Fikirlerim tabii ki bu testi incelediğim şu kısa sürede değişmedi, yoksa burada olur muyduk?

Günlük tutar mısınız Sevinç Hanım? Hayret! Oysa tam da günlük tutacak bir tipiniz var. Bence bugünden tezi yok başlasanız iyi olur. İnsan ancak yazarak kendisiyle yüzleşebiliyor. (Dilerseniz bu sözümü de bir yere yazın, ileride işinize yarayabilir.) Belki pek göstermiyorum ama YAZI benim hayatımda çok önemli bir yer tutar. Yıllardır günlük tutarım, gittiğim filmler, aldığım-verdiğim borçlar, yaşadıklarım, her şeyi yazarım, hatta bir arkadaşımın tavsiyesiyle (kimileri öneri der, kimileri tavsiye, alışın artık) RÜYALARIM da sızmaya başladı defterlerime. Sizin anlayacağınız ben her şeyi yazdım. Öğrenim hayatım boyunca KOMPOZİSYON dersinde en yaratıcı öğrenci ben oldum hep, resmî bayramlarla ilgili kompozisyonlarımı *Muhtaç olduğun kudret...* diye bitirmedim, kendi sonlarımı kendim buldum, öğretmenlerim bu yaratıcılığımı ayakta alkışlamadılar, çünkü öğrencisinin önünde ayağa kalkan öğretmenler, tarih kitaplarında tozlanmaya mahkûm edilmiştir, öğretmenlerim beni oturarak da alkışlamadı, zaten ben hiçbir şeyi alkış bekleyerek yapmadım. Günlüklerime gözümden iyi

baktım, gözlerim miyop oldu ama günlüklerim hayatımın her aşamasını çok net gördü. Günlüklerimin hepsini, defter defter, ofisimdeki kilitli çekmecemde tutuyorum. Neme lazım, her biri öylesine özel bilgilerle dolu ki... Onlara başkasının (özellikle de karımın) dokunmasını istemem doğrusu. Bana dokunsun, günlüklerime dokunmasın. Keşke noterde yapacağımız sözleşmeye, bir de "ne olursa olsun, günlüklerine asla dokunmayacağım" maddesi ekletebilsem. O zaman şöyle şifreli, kilitli cinsinden bir AJAN çantası alır, günlüklerimi hep yanımda taşırdım. İnsanın yaşadıkları da yazdıkları da dokunabileceği kadar yakınında olmalı. Keşke bu dünya, dokunmaktan çekinmeyenlerin dünyası olsa değil mi? Günlüğüm yanımda olsa size bir-iki yer okumak isterdim. Tabii ki size güveniyorum Sevinç Hanım. Kendimle ilgili bu kadar çok şey anlatmış olmamdan da mı çıkaramadınız bunu? Siz güven veren bir hakla ilişkiler sorumlusunuz. (Güven verilir ama alınmaz, hiç güven alıcı bir insan tanıdınız mı?) Nereyi mi okurdum? Tabii ki Zerrin'in buradan eve güler yüzle gelip baba olacağım haberini verdiği gün yazdıklarımı.

Zerrin biraz sonra muayene odasından çıkacak, doktoruyla konuşarak bana doğru gelecek, benim sormama fırsat vermeden her şeyin normal seyrettiğini ve bir sorun olmadığını söyleyecek, ben doktorun elini sıkacağım, doktor bir dahaki sefere benimle de konuşmak istediğini söyleyince başımla onaylayıp gülümseyeceğim, sonra da evimize gitmek üzere buradan çıkacağız. Asansörü beklerken muayene biraz uzadığı için özür dileyecek ve tek başıma beklemekten sıkılıp sıkılmadığımı soracak, sıkılmadım, dergileri karıştırdım, diyeceğim. Sevinç Hanım'la laflamadınız mı, diyecek (kimileri de laflamak der), ben ser verip sır vermeyeceğim (vermek-al-

mak konusuna girmeyeceğim artık). Sen beni boş ver de kızımız ne durumdaymış onu anlat, diyeceğim. Biz tam asansöre binerken siz ceptelefonundan nişanlınızı arayacaksınız, nişanlınızın ceptelefonunda AŞKIM yazısı yanıp sönecek, en popüler aşk şarkısının nakaratı sinir bozucu bir zil sesine dönüşmüş haliyle çalıp duracak, sinemaya gidip gitmemek konusunda tartışmaya başlayacaksınız ama tartışmayın, ikinize de en uygun çözümü bir an önce bulmaya çalışın. Kemal Hoca'nın sözlerini unutmayın Sevinç Hanım, ÇÖZÜM bulmak konusunda da KESİN kararlar verin. Dünya kesin olanların değil, kesip atanların dünyası ama siz aldırmayın.

Her muayene sonrasında olduğu gibi Zerrin'in canı tavuklu pilav çekecek bu gece. Ben yatmadan günlüğüme bunu da yazmaya karar vereceğim. Günlüğüme kaç kere tavuklu pilav yazdığımı hesaplamaya çalışacağım. Kimi gecelerde olduğu gibi içimi, "Zerrin'den önce ölürsem ve şirkettekiler boşalttıkları çekmecemde bulduklarını günlükleri ona teslim ederlerse nasıl da rezil olurum" sıkıntısı kaplayacak. Bak kızım, bunlar rezil babandan bize kalanlar, hayır bu kadınların hiçbirini tanımıyorum, senin baban bir melek değildi yavrum, hamile olduğum günlerde bile bunları yazacak kadar... İşte kendi ağzınla beni bu rezaletten kurtardın karıcığım, ben onları sadece yazdım, yapmadım; yazmak ve yapmak arasında dağlar kadar... İnandıramadım mı?.. Defterleri kiralık kasaya saklamanın akılcı bir çözüm olmadığına karar vereceğim. Rezil bir ölü olmamak için bundan sonra günlüğüme bazı şeyleri yazmayacağım. Kızım, dünyaya geldiği günden itibaren (demek ki daha üç ayım var) bambaşka bir adam olacağım. Saygılı olacağım... Şimdi de uykuya dalmadan ne düşüneceğimi merak ediyorsunuz öyle mi? Ama ne kadar da meraklı... Peki kızmayın, söyleyeyim.

A şıkları, B şıkları ve C şıkları arasındaki DENGE'yi bozacak son soruya ne cevap vereceğimi düşünürüm belki. Bu dünya, dengeleri bozanların dünyası galiba. Artık beni benden daha iyi tanıyorsunuz Sevinç Hanım, o yüzden ben susayım siz söyleyin: Sizce ben son soruya ne cevap verirdim?

7. Romantik bir akşam yemeğinde el ele tutuşuyorsunuz. O andaki duygularınızı hava durumuna benzetseniz, nasıl bir tanımlama yaparsınız?

a) Aniden bastıran kar yağışı.
b) Ilık bir ilkbahar yağmuru.
c) Deniz kokusu getiren bir yaz güneşi.

Senin adını kimse bilmez. Büyük gazetelerin arka sayfalarında, yerel gazetelerde en sıradan yedeğine kadar bütün oyuncuların, futbolun "f"sinden anlamayan yöneticilerin adları sıralanır da, seni kimse görmez. Oysa bu oyun sen olduğun için var. Sağını solunu açtığından, biraz çapkın baktığından filmlerin başrollerini kapan oyunculuk yeteneğinden nasibini almamış zavallıların boy boy resimlerini yayınlayıp Suphi Kaner'leri, Ahmet Tarık Tekçe'leri yok sayan anlayıştır sana bu sahnede yer vermeyen. Olsun, zaten senin sahne ışıklarında gözün yok ki.

Yekta Kopan, insanın iç dengeleriyle dış tepkilerinin çatışması olarak gördüğü insanlık hallerini kahramanlarının bilinçaltına sızarak, düşüncelerini okuyarak, daha da ötesi okuru da bu oyuna alet ederek anlatıyor. *Yedi Derste Vicdan Muhasebesi*'ndeki öykülerde, anlatıcının içdünyasında çarpışan, çoğalan, sonu gelmez dünyalara açılan iç monologlar, iç diyaloglar, bir yaşam muhasebesi yapıyor. Yalın, kısa cümlelerle, gündelik yaşamdan alınma sözcüklerle ince ince işlenen anlatımla, günümüz insanının yalnızlığının, içe dönüklüğünün, uyumsuzluğunun altı çizilirken, yüzeyin altında hüzün ve mizah birbirine koşut yürüyor. Kısacık bir zaman dilimi içinde bilinçaltımızdan akıp geçen, geniş ufuklara açılan pek çok anıyı, yaşanmış ya da yaşanmamış anları içeren dünyalara sokuyor okurunu Yekta Kopan.

can

15 TL
KDV DAHİL

ISBN: 978-975-07-3418-2

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi